

A DEÉSI DADAY CSALÁD GENEALOGIÁJA

✱

IRTA

III. ISTVÁN

polg. isk. tanár.

DEÉSEN,
NYOMATOTT DEMETER ÉS KISS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
1901.

ELŐSZÓ.

„*Spes confuga Deo
Nunquam confusa recedit.*“ !
Ki istenében bízik,
Az nem csalatkozik.

Az aranyozott betűkkel és számokkal márványlapokba vésett, a sajtó termékeiben megörökített s a magyar szivekből kitörölhetlen „1896,“ a „magyar millennium“ tündéries éve fogantatta bennem ezen művecske megírásának eszméjét. Az említett év közeledése lázas tevékenységre serkentett nemcsak minden magyart, hanem minden hazafias érzelmű magyar honpolgárt is. Mindenki igyekezett övéi- és hozzátartozóinak valamely értékesebb emléktárgyat vagy művecskét szerezni, melynek keletkezése a *millenniumi* év nevezetes momentumához fűződik.

Keresve sem találtam volna alkalmasabb tételt, melyről emlékművet készitsek, mint *családunk* történetének leírását. Úgy véltem, hogy ez által míg egyfelől gyermeki kegyeletes hálával őseim múltó emlékét a feledés mély homályából felidézem és részükre ezen legmaradandóbb emléktáblácskát állítom, másfelől az elkövetkező újabb nemzedéknek tanulság szempontjából is családunk múltjára nézve biztos kútforrást nyitok, sőt a mai névmagyarosító korszakban családi tájékoztatás szempontjából e művecske szükséges is. Művecském feladata tehát családunkra vonatkozó minden nevezetesebb

mozzanatot összeszedni, az ősök jól-rosszúl viselt dolgait a jelenben élőkkel megismertetni s főképpen a jövődöbeliekre nézve tanúságképpen és emlékül hátrahagyni.

Világra vagy országra szóló tettet ugyan egyik ősünk sem művelt, a közéleti és hazafias cél érdekében vívott harcban is ritkán vittek vezérszerepet, de annál megbízhatóbb lelkes közharczosok voltak.

Ily alapon állva, hozzáláttam az adatgyűjtés nagy munkájához, a mi — elképzelhetni — nehezen s kevésbé kecsesgető remények között folyt. 1895. év őszén fogtam az adatgyűjtéshez. Átkutattam a deési ev. ref. egyház anyakönyveit, Deés város levéltárának jegyzőkönyveit és Szolnok-Dobokavármegye levéltárának ide vonatkozó iratait. Kérvényeket intéztem káptalani és országos levéltárakhoz. Tudakozó leveleket írtam mindazon helyekre és egyénekhez, a honnan őseinket leszármazni véltem, a hol egyik-másik ősünk lakott, illetőleg a kik őket ismerték. Levelezésbe bocsátkoztam, sőt személyes érintkezésbe léptem azon egykoruakkal, kik elődeinkkel összeköttetésben állottak vagy őket ismerték. Kútfőképpen használtam fel továbbá egy és más adatra nézve a következő munkákat: „A deési ev. ref. egyház története“ Kádár J. „Szolnok-Dobokamegye 1848—49-iki története“ Kádár J. „Szolnok-Dobokavármegye monographiája“ Kádár J. stb. „Békésvármegye története“ Karácsoni. „Zemplénavármegye története“ Dongó. Fölhasználtam családunk régi irományait s mondhatni, ezek közt találtam a legösszefüggőbb adatokat. A mostan élő nemzedék állapotára nézve pedig levelezés folytán megbízható tájékozást szereztem.

Nem hallgathatom el főlemlíteni, hogy nagy küzdelmembe került legyőzni azon nagyfokú indolentiát, melyet a rokonság nagy része e tekintetben tanusított.

Ezen apró adatokból, mint mozaikból, igyekeztem a munkát összeállítani. A családtagok számával s a leszármazási táblázattal aránylag rövid időn tisztába jöttem, úgy annyira, hogy 1655-től, t. i. a család Erdélyben való szereplése ide-

jétől kezdődőleg napjainkig terjedő családfát „*Arbor genealogica familiae Dadayanae de Deés*“ felíráttal már 1896. év tavaszán összeállíthattam. Nagy segítségemre szolgált a családfa összeállításánál egy 100 évvel ezelőtti állapotot feltűntető elavult hasonló felíratú leszármazási táblázat. Az 1750 előtti születési és elhalálozási évszámok anyakönyvek híján nem hitelesek ugyan, de megközelítőek, a mennyiben a jegyzőkönyvekben talált szereplési évszámokból sikerült összehozni.

Végre szükségesnek tartom e helyen hangsúlyozni, hogy ezen művecskét *nem az olvasó nagy közönségnek*, hanem a családtagoknak szántam.

A szerző.

I.

ÁLTALÁNOS RÉSZ.

A család eredete.

Mint sok más — sőt minden — család eredete homályos, mondhatni mesés s így csak föltevéseken alapszik, épp úgy a „Daday“ család eredetéről is biztos adataink nincsenek, csupán sejtelmek vannak s így ezen kérdés eldöntésénél csak a valószínűség és lehetőség határai között mozgunk.

Lehetséges az, hogy azon néptörzs, illetve család, melytől családunk származik, már a honfoglaláskor Magyarországon élt; lehetséges az, hogy valamely betelepedett vagy betelepített idegen meghonosodott törzsnek az ivadéka, de nincs kizárva az sem, hogy éppen *Árpád ős-apánk vére* volna!

Az első föltevés szerint a Daday család elődei Dáciiának a rómaiak elfoglalása idején már élhettek hazánkban — nem ugyan Daday, hanem „Dada“ néven. Ezen föltevést megerősíti Szilágyi Sándor a „Magyar nemzet története“ című nagy munkájában, I. kötet 214. lap, hol a nemzetiségi viszonyokról szólva, a római hódítók által megkímélt *dák-trák* akkor élő családnevek között a „Dada“ nevet is fölemlíti Eutropius után. Nincs kizárva tehát a lehetősége annak, hogy a „Dada“ névből egy „i“, később „y“ hozzáragasztása által a Dadai vagy Daday név származott. A második föltevés az előbbinél sokkal valóbbszínű, sőt a bizonyossággal határos, a mennyiben,

mint betelepített néptörzs a „*hajdú kerület*“-ben élhetett s talán éppen annak Dada (Tisza-Dada) nevű községében lakhatott s így lakóhelyétől vehette fel a „Dadai“ nevet, ámbár Tisza-Dadán sem jelenleg, sem a múltban Dadai nevű család nem élt, azonban Oláh nevű igen. Ezen tényt Szőcs Gábor jelenlegi t.-dadai ev. ref. lelkész értesítése folytán emlitem fel. Azonban a harmadik föltevés lehetősége is igen valószínű: t. i. hogy Árpád vezérlete alatt bejött s így a honfoglalás nagy munkájában résztvevő őscsaládok valamelyikének az ivadéka.

A „Turul“ című heraldikai lap 1894. évi 3. füzeté szerint „az egri káptalan hiteles helyének családai között“ fel említették a „Dadai“ család is, a mi pedig csak úgy lehetséges, hogy a család Eger vidékén már a rég múltban élt s ez alapon jutottak be és őriztetnek a családra vonatkozó iratok az egri káptalan levéltárában. A felsorolt lehetőségek kizárása nélkül azonban bizonyos, hogy a család a 16-ik s az azt megelőző századokban „Oláh,“ majd „Oláh-dadai“ és „Dadai alias Oláh“ néven szerepelt, ezen feltevés bizonyítását hátrább bővebben ismertetjük.

Bármelyik föltevés legyen való, az mindegy, bizonyos azonban egy, t. i. az, hogy a Daday család protestáns magyar volt a rég múltban, — az a jelenben is — és marad, míg él; s ez másként nem is lehet, „mert a sasok csak sasokat nem-zenek“ és „Nubia párducza nem szül gyáva nyúlfiakat“!

Beszármazás.

Mikor és hogyan származott be a család az anyaországból Erdélybe? arra positiv feleletet adni nem lehet, mivel erre nézve írott adatunk nincs, de nagyon valószínű, hogy a 16-ik század végén, esetleg a 17-ik század elején. Ugyanis a 17-ik század előtti időben Erdélyben a Daday névvel nem találkozunk, míg ellenben az anyaországban már az előtt említés van téve Dadayokról. Ezt bizonyítja az egri káptalan fentebb idézett adatai. „Békésvármegye“ a „Nagy Iván“ és más for-

rások nyomán ezeket mondja: „Oláh másként Dadai a hagyomány szerint Zemplénavármegyéből, Ladmóczról származott vármegyénkbe. Nemességet 1654-ben III. Ferdinándtól kapott.“ Ezen családból ma is többen élnek Békés-, Bihar- és Szabolcs-vármegyében, kik magukat „Dadai Oláh“-nak, vagy pusztán csak „Dadai“-nak, sőt „Daday“-nak írják. Említésre méltó és a család két ágának, t. i. az erdélyi és a magyarországi ágnek egy törzsből való eredetét megerősíteni látszik azon körülmény, hogy a család, református papi család volt, mert ugyanis a 17-ik század második felében Erdélyben szereplő ősrünk Daday János ref. esperes volt, nem különben Békés vármegye története egy „Dadai Oláh Andrást“ 1760 táján, mint füzesgyarmati ev. ref. lelkészt említ.

Minden kétségen kívül tény tehát az, hogy a „Hajduság“-ból származtak a Dadaiak Erdélybe, a mi az akkori hazai történelmi viszonyok között könnyen érthető és indokolt. Ugyan is a vallásújítás után fölmerült és más, a főhatalomért folytatott versengések szülte pusztító harczok és háborúk Erdély több városát s így Deést is feldulva, lakosaikat majdnem merőben kipusztították. Az újbóli benépesítés céljából özönnel jöttek az anyaországból a magyar családok, kik a fejedelemektől nemcsak üresen maradt házastelkeket, hanem az összes hozzátartozó külsőségeket is kapták. Básta hadai oly iszonyú mészárlást vittek véghez a lakosságban, hogy Deésen a szájhagyományok szerint alig 63 család maradt életben s így csak sokszoros betelepítés által lehetett a várost újból benépesíteni. 1604-ben Bocskai fegyveresei közül sokan maradtak Deésen, kik másként Szeged, Miskolcz és Debreczen vidéki származásuak voltak, ez utóbbiak *szabadhajdúk*. 1607-ben Hadad tájairól több nemes család költözött Erdélybe. 1626-ban Bethlen G. fejedelem szintén sok magyar családot hívott Erdélybe, a Rákócziak pedig 1638 körül túlnyomólag éppen református családokat telepítettek Deésre.

Igen természetes dolog, hogy ha a betelepültek előzetesen is nemesek voltak, azon esetben új lakhelyükön is meg-

tartották jellegüket, a nem nemesek pedig, ha kiváló harczosok voltak, vagy másként tettek hasznos közszolgálatokat, a letelepítés alkalmával nemességet kaptak s a pusztán maradt, gazdátlan jószágok uraivá tétettek, a mire esetet később fogunk látni.

Az idézett historiai tényekből az tűnik ki, hogy nem is csak egy, de a szükségokozta több alkalom és lehetőség kínálkozott arra, hogy Daday őszünk az anyaországból Erdélybe származhassék be, hogy aztán éppen mely időben és csoporttal történhetett ez meg, azt tudni nem lehet. Nem lehetetlen, hogy Bocskay itt maradt fegyveresei közül került ki őszünk, kit a többek között nemességre is emelt. Ezen föltevést látszik megerősíteni a családi címérben foglalt kivont kardos vitéz, avagy a családfa törzsét átölelve tartó harczyi készletben álló katona, valószínűleg „szabadhajdút“ ábrázol. Ez utóbbi képet a családi iratok között találtam, az írat a család 100 év előtti állapotát tünteti elénk. Családunkban azonban, mint szájhagyomány, azon tudat tartja fenn magát, hogy az első Daday, nem mint betelepített család tagja s nem is, mint harczos vitéz, hanem, mint magyar nemes református ifjú jött Deésre, illetve Erdélybe I. Rákóczy György hívására Párizzpapai Imrével egy időben, mint ref. missionarius pap.

Hogy ezen szájhagyománynak látszó föltevés sem pusztára fogás, avagy monda, az kitűnik azon benső bizalmas baráti viszonyból, a melyben a két ifjú élt és az egymással folytatott levelezésből. (Lásd n.-enyedi collegium története). A két ifjú Párizzpapai és Dadai együtt volt Belgiumban is theologiai tanulmányúton, honnan hazatérve, mindketten református papok lettek, az Deésen, ez pedig Küküllőváron, ki egyszerűsmint esperes is volt.

Szükségesnek nem, de — a roszakaratú, avagy tréfából eredhető családi azonosítás kizárása szempontjából — fölöslegesnek sem tartom e helyen fölemlíteni még azon körülményt is, hogy Deés városában laktak és laknak ma is „Dadai“ nevű czigányok is. De ezen körülmény a világért sem adhat

helyet azon föltevésnek, hogy a „Daday“ család, t. i. az „úri család“ a „czigány“ családból, avagy megfordítva származott volna, hanem áll erre vonatkozólag a következő, a dolog természetéből és szokásokból eredő és könnyen megérthető következtetés.

A ház- és földbirtokos urak úgy a közel, mint a rég múlt időkben udvarukban, birtokaikon szoktak tartani kovács, téglavető, kanalas, sőt muzsikus czigányokat. Ezen, a Faraó nemzetségből származó honpolgároknak — s erre ma is találunk példát — családi nevük rendesen nem szokott lenni, miből kifolyólag, hogy egyik birtokos czigányát a másiktól névleg megkülömböztethessék, a földesúr családi nevéől nevezték el, a Zibay czigányait „Zibai,“ a Daday czigányait „Dadai“ czigányoknak stb. Továbbá a földesúr, ha népszerű volt, czigányjának násznagya, gyermekének keresztapja is szokott lenni s így megtörténhetett az is, hogy a földesúr az ő névtelen hűséges czigányjára a nevét is reá ruházta.

A deési ev. ref. egyház keresztelési anyakönyvében nem egy ily bejegyzést találunk „Dadai Gyuri stb. új magyar vagy új paraszt“ keresztszülők: „Tekintetes és nemes Daday József úr és Úrnője.“

A fentebb ismertetett alapon a névátruházás lehetősége annál kevésbbé van kizárva, mivel a Dadayak földesurak és népszerűek voltak s ezen hagyományos szokáshoz képest udvarukban ma is állandóan tartanak czigányokat.

Nemesség.

A Daday család régi nemes család, ez minden kétségen felül áll. Azonban éppen azon oknál fogva, mert nemessége régi keletű s éppen „Deési Daday“ névre nehéz, sőt lehetetlen a nemes-levelet felmutatni. Sokat kutattam, tudakozódtam levéltárakban, de eredménytelenül, mert „Deési Daday“ névre szóló nemes-levelet sem eredetiben, sem másolatban nem találtam. Családunk legöregebb tagjai is annyit tudnak és állítják,

hogy nemes-levél van, illetve volt, de aztán hol, azt nem tudják. I. Géza még jelenleg élő családtag azt állítja, hogy gyermek korában látta a nemes-levelet, de csupán arra emlékszik, hogy édes anyja, midőn a szekrényt (kaszten) rendezte, mint kíváncsi gyermekek körülállva nézték, a már szétszakadozott könyvalakú írásra azt a megjegyzést tette: „ezzel nem szabad járni, mert a Dadayak nemes-levele.“ Ugy látszik nagyon is jól elrejtette.

A családi iratok között találtam egy leltár-féle íratjegyzéket, melyen a többek között a nemes-levélről, illetve annak nem létezéséről is említés van téve. A jegyzék a következőképpen hangzik: „Pro memoria. Pro fulciendo Genealogia deductione nro. 2° Littera non extant, que sonant de anno 1569. in pergameno. Item Litera de anno 1577 in pergameno. Item litera de eodem 1577 in pappyro. *Item Litera Armales de 1590. non extat.* Item Litera Divisionales de anno 1716 non extat. Item litera Divisionales de anno 1749 non extat.“ Ezen jegyzék ugyan nem azt állítja, hogy létezik a nemes-levél, de igen azt, hogy volt s tehát lennie is kellett. Mivé lehetett ezen családi ereklje, ki tudná!? Valószínűleg az 50-es évek táján, midőn a családi vagyon (Deésen) feloszolva, a házakkal együtt idegen kezekbe jutott, több családi írománynyal együtt a nemes-levél is illetéktelen kezekbe kerülve, mint értéktelen papír megsemmisült.

A „Királyi könyvek“-ben sem találunk a Daday névre, a mi abban lelheti okát, hogy családunk nemessége előbbi keletű, mint a „Királyi könyvek“ közkézen levő adatai. De másként is a „Királyi könyvek“ sok más magyar nemes családot is elhallgatnak, így a Bikfalvi, Szarvady, Torma, Vékony, Weér stb. neveket sem találjuk fel azokban.

Ilyképpen nem maradt egyéb hátra, mint a nemes-levél másolatát valamelyik káptalan, esetleg az országos főlevéltárból kikérni. Szabályszerű kérvénnyel fordultam először az egri káptalanhoz, hová a „*Turul*“-ban talált közlemény fonalán jutottam.

Egerből a következő választ nyertem, a mely szíves segítségért nem mulaszthatom el e helyen hálás köszönetemnek kifejezést adni.

„Eger. Országos levéltár. 11—1900. sz. Tekintetes Tanár Úr! A méltóságos Főkáptalan meghagyásából van szerencsém értesíteni, hogy a Daday család nemesi levele és címere levéltárunkban nincs meg. Ezen hiány, ha a család a török-világnál idősebb, levéltárunk fölprédálásának, ha fiatalabb, a család nemtörődésének tudható be, mint a kik azt nem igyekeztenek biztos elhelyezés által a hálás unokák részére biztosítani. Ismer ugyan levéltárunk különböző időkből Dadai-akat (D. Lukács, Borbála, Mihály), de ezek sem az egyikkel, sem a másikkal nem számolnak be. Méltányolva azonban a Tanár úrnak ősei iránt viseltető kegyeletét, szívesen megígérem, hogy a dolognak levéltárunkon kívül is utánna nézek és kedvező esetben sietek majd értesíteni, méltó tisztelettel maradván. Eger, 1900. nov. 11-én. Kandra Kabos s. k., a Magyar Mythologia írója.“

Az országos Főlevéltártól kapott válasz a következő: „1696—1900. o. sz. Tekintetes Daday István áll. polg. iskolai Tanár Úrnak Deésen. Folyamodó Úr kérvényére felzetten értesítetik, hogy a „Daday“ család armalisa az országos levéltárban nem volt feltalálható, s csak — a mennyiben ez családjára vonatkoznék — bizonyos Deési Daday Jánosra találunk, szerepel 1770-ben, mint „*donatarius nemes*“ Belső-Szolnok vármegye nemesi jegyzékeiben. Miről folyamodó úr azzal a megjegyzéssel értesítetik, hogy „Békésvármegye története“ című munkában egy Zemplén- és Békésmegyében szereplő Daday alias Oláh családról van szó, a mely III. Ferdinándtól 1654-ben nyert armalist. Budapesten, 1900. december 4-én. Dr. Pauler Gyula s. k. országos főlevéltárnok, miniszeri Tanácsos.“

Mielőtt tovább mennék, meg kívánom jegyezni, hogy én mindenütt „Deési Daday“ néven kerestem és kértem a család nemeslevelét, azonban a kutatás és keresés eredménytelensége azon biztos feltevésre enged következtetni, hogy nemesleve-

lünk nem „Deési Daday,“ hanem más névre lehetett kiállítva, illetőleg adományozva s ez oknál fogva nem található fel az a levéltárakban. Ezen föltevésem megerősítést nyer az alábbiakban.

Békésvármegye története fonalán levélben felkerestem Békés- (Füzes-Gyarmathon) és Biharvármegyében (N.-Váradon) ma is szereplő „Dadai Oláh,“ „Dadai másként Oláh“ vagy „Oláh alias Dadai“ család tagjait és családi adatok közlésére kértem fel. Úgy a Füzes-Gyarmathon lakó (87 éves) „Dadai Oláh Mihály,“ valamint a Nagy-Váradon lakó (82 éves) „Dadai O. József,“ illetve utóbbinak fia Daday József m. kir. posta-távirdatiszt (a két öreg unokatestvér) egy akarattal készséggel bocsátották rendelkezésemre a birtokukban levő s a nemességet igazoló okiratokat. Így a füzesgyarmathi Dadai Oláh Mihály, a nagyváradi közvetítése mellett, szíves volt eredetiben küldeni hozzám azon „Bizonyosság-levél“-et, melyet Békésvármegye közönsége 1835. év ápr. 2-án Békés-Gyulán tartott közgyűlésén adott ki.

A fent nevezett Bizonyító okmányt nagy terjedelménél fogva ide nem veszem be, csupán azt emelem ki belőle, hogy említés van téve benne arról, hogy *III. Ferdinánd* 1654-ben márczius 24-én *Oláh Andrásnak* és leszármazottjainak *armalis nemességet* adott, továbbá hogy ezen nemességet Békésvármegye közönsége „Oláh alias Dadai Sándor, Pál és Józsefre nézve 1793 aug. 29-én igazoltnak tekinti, és végre 1835-ben ápr. 2-án Dadai Oláh Pál, Lőrincz és Dániel, mint az előbbiek törvényes leszármazottjainak kérésére a nemességet újjólág igazolja.

Nincs egyéb hátra tehát, mint azt hinni, hogy mi: az erdélyi Dadai-ak, ezen előbb említett Oláh alias Dadai-akkal egy törzsből eredünk. Igazolni látszik előbbi föltevésemet azon tény, hogy az Erdélybe származott első Dadainak szereplése 1650-es években veszi kezdetét. Azonban az iménti feltevésnek ellentmond azon tény, hogy az „Oláh Dadai“-ak „armalis,“ a „Deési Daday“-ak pedig „donatarius“ nemeseknek van-

nak elősmerve. Ámbár szerintem a kétféle nemesség nem zárja ki egymást.

Szolnok-Dobokavármegye Monographiája saját kútforrásai alapján ezeket idézi: „1665. évben Nagy-Várad elpusztulván, a gyulafehérvári országgyűlés 36. árt. szerint lakosainak megengedte, hogy a Deésen levő pusztá telkekre telepedhessenek, meghatározván egyszersmint, hogy az ide telepedők *épp olyan* nemesek, mint a többi itt lakók: sóval kereskedhetnek, korcsmát, mézsárszéket állithatnak.“ Továbbá: „1668-ban Apaffy Mihály a váradai menekült nemeseknek az itteni üres telkeket adományozza és egyúttal Deés város polgárait polgári minőségükből fölemelvén, nemesi rangba helyezi, hogy beköltözött nemes és városi ősi polgár között rendi különbség ne legyen.“ Ha tehát helyet adunk azon állításnak, hogy mi Deési Dadayak az „armalis Oláh Dadai“-akkal egy eredetűek vagyunk és nem zárjuk ki az előbbi idézetekben reámutatott betelepülési lehetőséget és a kiváltságos jogokkal való felruházást — a mi egyáltalában nem lehetetlen — úgy a Deési Daday-ak „armalis és donatarius“ nemesek egyaránt.

Nemesi származásunkat szolnok-dobokamegyei és Deés városi levéltárakban feltalálható következő adatok is bizonyítják. Az 1716-iki nemesi conscriptioból kitűnik, hogy akkor előőszünk Daday József nemes volt, a bejegyzés így áll: „Nobilis Josefus Dadai de Deés, assessor cum curia ana.“ (Megyei ltár.) Az 1770—73-ban összeírt adót nem fizető Deés városi nemes családok között a „deési Daday“ család is felemlítettik. (Sz. D. v. Monogr.) Nemkülömben 1788-iki „Regestum“-ban az áll: „Nobilis Johannes Daday de Deés.“ (U. ott.) Az 1820-iki összeírás szerint Deés város nemes birtokosai között be van jegyezve: Daday János 3, Daday József 2 telekkel. 1838. évben a város nemes jogu polgárai között találjuk: Daday János, Daday István, Daday László, Daday Sándor és Daday Károlyt. Az 1866-ban összeállított nemes jogu birtokosok jegyzékében látjuk: Daday László, József, István, János, Domokos, Elek és Katalin férj. Frink Jakabné. (Sz. D. v. Monogr.)

Nagy Iván: „Magyarország családai“ stb. című nagy munkájában III. kötet 221. lapon ezeket írja: „Deési Daday család, Erdélyben, Deésen lakó család. Deési Daday József 1815-ben Belső-Szolnokvármegye rectificator biztosa.“

Ugyancsak századokra visszamenő nemességet igazol a családi írártárban talált következő című okmány, melyet magyar fordításban közlök: „*Daday Jánosnak retractatioja a gyulafehérvári káptalantól*: Mi az erdélyi gyulafehérvári székesegyház káptalanja emlékezetül adjuk, jelen soraink folyamában kijelentvén mindenkinek, a kiket illet, hogy egy nemes ifjú, idős b. deési Dadai Jánosnak hitvestársától Etei Máriától nemzett és született fia János előttünk személyesen megjelenvén, kérte tőlünk köteles kérelemmel, miszerint az ő korát vizsgáljuk meg és ellentmondását, valamint megmásítását fogadjuk el, és a mi használni szokott, hiteles káptalani pecsétünk alatt bizonyáglevelünket neki adjuk és engedélyezzük: mi ennél fogva az ő kérését méltónak, a joggal és méltányossággal megegyezőnek ismerve, valamint előterjesztett bizonyítványából jó lelkiismerettel megvizsgálhattuk és ugyanezen deési Dadai Jánost teljes 21 évesnek, a 22-dik évét töltőnek találtuk: korának ezen csak imént tett megvizsgálása után ugyanezen Dadai János tiltakozását előre bocsátván előszóval előttünk jelentést és előterjesztést tett ily módon: hogy ő elődjai, atyja és anyja, nagyatyái és nagyanyái, dédapái és dédanyái, ükapái és ükanyái, azok ősei és elődjai, azon felül úgy atyái, mint anyai részről való nagybátyái és nagynénái, végre az összes, mindkét nemen levő felmenő és oldalági rokonai összes és egyenként való, nem különben a saját bevallásainak, eladásainak, felosztásainak, elidegenítéseinek, cseréinek, átruházásainak, végrendeleti intézkedéseinek és ezek felől tett egyezkedéseinek, kötelezvényeinek, elzálogosításainak és ezekhez hasonlóknak és mindezen viszonyoknak, javaknak, jogoknak és ő Szent Felsége uralma alatt bárhol létező és birt. részesedéseknek ügyében tiltakozik, ellenszegül és ellentmond, most, vagy jövőben bármi módon az ő utódai rövid-

ségére és jogi kárára tartozók és vonatkozókra most, vagy jövőben bármi módon kihatóknak, bármikor, bárki előtt és bárki alatt tett és kijelentett szóbeli egyezkedéseknek, mint rá nézve károsoknak és kevésbbé hasznosoknak, vagy ártalmasoknak ellentmondani és ellenszegülni akar és ezen szavakkal ellentmondott, ellenszegült és a fönnebbiekről készített írásokat minden pontokban, záradékok és szakaszokban és határozatokban és azoknak minden részében visszavonja, megmásítja, érvényteleníti, megsemmisíti, hiábavalóknak, haszontalanoknak, semmiseknek, elévülteknek, érvényteleneknek és a vele élőket ártani kívánóknak hagyta, nyilvánította, tette és rendelte, a mint tiltakozott és ellentmondott előttünk nyíltan és nyilvánvalólag az ő személyes jelenlétével és saját legbizonyosabb élő szavával. Ezen káptalani és hiteles pecsétünk védelmével megerősített levelünk erejével és bizonyosságával tanusítván. Kelt Szent Péter és Pál apostolok ünnepének előnapján, az Úrnak 1776. esztendejében.

Átolvastatott, kijavított és kiadatott ugyanazon káptalan tagok által.“ (Latinból fordította Vezsenyi B. tanár.)

Végre legcsalhatatlanabb bizonyítékai nemesi származásunknak a nemesi jogok (úrbéri, dézsma és regále jogok), milyeneket elődeink több helyen élveztek s melyekért — a megfelelő helyeken idézett adatok szerint — kárpótlásban is részesültek.

Családi czímer és előnév.

Bármely családra nézve családi czímerül azon czímer szolgálhat, a mely a nemeslevélben lefestve, vagy legalább is körülírva van, miután pedig a Dadayaknak a legrégebb időtől kezdve a jelenkorig érvényben levő czímeres pecsétnyomójuk van, az egyszersmint bizonyítéka annak, hogy „czímeres nemeslevéllel bíró nemesek“. Különös azonban az, hogy a most használatban levő pecsétnyomó czímerünk, melyet minden kétség kizárása mellett családi czímerünknek hiszünk, nem

azonos azon pecsétcímerrel, melyet 1787-ben id. Daday János ősünk használt okmányaláírásoknál a névaláírás hitelül. Sőt olyan pecsétlenyomatot is találtam, melyben csak monogramm van.

Eredeti és lepecsételt aláírásokat találtam a többek közt a deési ev. ref. egyház irattárában őrzött okmányokon. Néhai Csonka Borbála 1729 nov. 29-én kelt testamentumának hitelül ezen aláírás áll: „Deési Dadai József s. k. nemes Belső-

Szolnokvármegyében és Deés városában hites assessor,“ alatta a pecsét. A teljesen ép pecsétlenyomatban nemesi ötágú korona, alatta paizs, körülvéve koszorúval, benne alig kivehető monogrammal. Os-váth Szabó János 1784-ben kelt obligatióján ez olvasható: „Idősb Daday János s. k. nemes B.-Szolnok vármegye hűtös assessora“, előtte a hitelesítő pecsét. Ezen kör-alakú pecséten szintén tisztán kivehető az ötágú nemesi

korona, alatta a foszladékkal két oldalról díszített paizs, a paizsban kinyújtott kar, karddal kezében.

A jelenleg családi pecsétnek elfogadott és használt címer, melynek lenyomata itt látható, teljesen megegyezik az előbb leírt címerrel, azon különbséggel, hogy a paizsban zöld me-zőn kivont kardos vitéz áll, fölötte jobbról a nap, balról új-hold van. Ez utóbbi — a rajzban látható — címert magá-ban foglaló pecsétnyomó eredetije, mint családi ereklje, V. János tulajdonát képezi, állítása szerint mindig Jánosról Já-nosra kell szálljon. Egy kezdetleges kivitelű, izléstelen külsejű bronz pecsétnyomó, vastag alappal, mely vízszintesen 3—4 mm. fúráttal van átfúrva, alapjába a bevésés még elég töké-

letes és szabatos, keletkezésének ideje nem tudható, azonban alakja és kinézése a régiség jeleit tüntetik fel, nemkülönben az is látszik rajta, hogy nyomás, illetve használat közben ütöttek reá, mert különben a nyélnek vége nem volna lapos és zúzott.

Ezen pecsétnyomó tehát nemcsak czímerünknek, hanem nemeslevelünknek is eredeti bizonyítéka.

Az imént leírt pecsétnyomó és az általa megörökített czímer családi voltát s így általunk gyakorolt használati jogsultságát semmi sem bizonyítja jobban, mint azon tény, hogy „Olasz András uram“-nak Kolozsvárt 1705. év ápr. 20-án kelt 25 R. forintról szóló kölesönkötvényét Daday József (Olasz Andrásnak sógora) ezen pecsétnyomóval hitelesíti. Ezen kötvény eredetiben a családi iratok közt találtatott. Ugyancsak ezen pecsétnyomóval hitelesít I. István, vaádi járási szolgabíró minőségében, a többek között 1840-ben egy m.-gy.-monostori Br. Kemény Domokos és Ujfalvy György között kötött 2500 R. frtról szóló záloglevelet.

A mi a praedicatumot „Deési“ előnevet, t. i. annak eredetét avagy használatba vételének idejét illeti, az összeesik a családnak Erdélybe, illetőleg Deésre történt beszármazásának idejével, avagy a nemeslevél keltével. Valamint a fentebb említettek szerint, a Magyarországon élő „Oláh“ névből lett „Dadai Oláh“ vagy „Oláh alias Dadai“, később pusztán csak „Dadai“ és végre „Daday“, éppen úgy, sőt — megkülönböztetés szempontjából — szükségképpen, az Erdélybe, illetőleg Deésre beszármazott „Dadai Oláh“ névből keletkezett „Deési Daday Oláh“, rövidség okáért pedig „Deési Daday“ név. A családnevek hasonló átalakulása a megelőző századokban különben is gyakori volt. Így lehetett „Vajvod“-ból „Vajda“, „Geréb“-ből „Gere“ stb., sőt alig van családnév, a mely hasonló methamorphosison ne ment volna keresztül. A névnek „i“-vel vagy „y“-al való írására nézve szintén csak az állhat, a mi az előnévre vonatkozik.

„Deési“ előnevünk és családnevünknek „i“-vel és „y“-al való használatát régi hivatalos és hiteles adatok igazolják, a

mire nézve az eddig előfordult idézetek között nem egy példát láttunk. Erre vonatkozólag közvetlenül csupán egy idézetet mutatok be: Az országos főlevéltár előbb ismertetett végzésében egyik ősünknek a nevét B.-Szolnokvármegye donatarius nemeseinek a névjegyzékéből „Deési Daday János“-nak idézi.

Családunk is, mint a legtöbb más család, nem sokat törődött azzal, hogy előnevet használjon vagy nem, s hogy családnevét „i“-vel írja vagy „y“-al, azért s talán a rövidség okáért is az előnév gyakran elmaradt, a családnév pedig „Dadai“ és „Daday“ változatokban fordul elő. A nemesi rend eltörlése után, midőn az „egyenlőség“ előnevek elhagyásában is kifejezést nyert, előnevünket nem használták apáink sem, azonban úgy ők, mint az újabb nemzedék nemes önérzettel ragaszkodunk „Deési“ előnevünkhöz, családnevünket pedig következetesen és egyöntetűen „Daday“-nak valljuk és írjuk.

Vagyoni állapot.

A Dadayak vagyoni állapotáról — beköltözésük előtt — bizonyosat tudni nem lehet, azonban az Erdélybe történt beszármazásuk idején kezdődőleg nemcsak szájhagyományok után, de adatok alapján is az tűnik ki, hogy ha nem is voltak gazdagok, de legalább is tekintélyes vagyonnal rendelkeztek több helyen.

Ev. ref. egyh. levéltár szerint 1744 márcz. 24-én deési Somogyi István — a Daday örökösök és a kisebb papi telek között lévő — telkét, melyen egy kőpince is van, az ev. ref. egyháznak hagyja. Ezen adat míg egyfelől bizonyítja, hogy a Dadayak Deésen már 1744 előtti időben birtokosok voltak, másfelől alapot ad azon szájhagyománynak, a mely azt állítja, hogy Deésen a ref. papi lakástól kezdve a Rév-utcza déli oldala az Óvárig és a „Kósáné gödréig“ egy telket képezett s ez egészen a Dadayaké volt. Ezen kívül a „Múlatón“ szolgáló-házai, a Deberke (Deberke egy patak a deési határon, mely a somkúti völgyet szeli) mellett terjedelmes földterületeik,

a Cziczhegyen erdőterületük és szőlőik voltak, állítólag, mint fejedelmi adomány (Donatio). Hogy a 17-ik században szép vagyonnal rendelkeztek az ősök, az bizonyos, de kétséges az, hogy fejedelmektől kapták volna, mivel erre vonatkozó adomány-levelet nem mutathatunk fel, míg ellenben arra nézve vannak adatok, hogy beházasodás útján igen tekintélyes örökségek birtokába jutottak.

A családi iratok között talált „Genealogica deductio“ szerint a 17-ik század végén Kászoni Anna jogán, Deési Daday I. János, mint második felesége jogán, összes jószágait örökölte a megelőző században élt Mátyus, Fejér, Veres, Somogyi stb. családoknak, a mely családok pedig igen tekintélyes vagyonnal rendelkeztek. Ezen öröklést igazoló jegyzék szószerint így hangzik: „A Trunkus Mátyus Mihály. Felesége Narancsi Kata, Ennek gyermekei: Márton, Imre, Péter és Anna. A három fiú meghal, Anna pedig megyen férjhez *Elsőben* Somogyi Péterhez. Ennek gyermeke Mihály, ennek: András, e pedig veszi feleségül Fejér Mihály leányát Katát. . . . *Másodszor* Mátyus Anna mégyn férjhez Literáti Nagylakihoz, de ez meghalt. *Harmadszor* Mátyus Anna férjhez mégyn Zákányihoz, de ez is meghalt s így senkije nem maradt. Minden javait Mátyus Anna testálja Fejér Gáspárnénak, Peretsi Katának. Ennek gyermekei Fejér Mihály és Anna. Fejér Anna férjhez megyen Erdős Mihályhoz, ennek gyermeke Erdős János, ennek leánya Erdős Judit. Juditnak első férje Kászoni József, ennek leánya: Kászoni Anna, Kászoni Annának első férje (1660 táján) Deési Daday János, második férje Kolozsvári István (1679—1716.) Fejér Mihály gyermekei István, Erzsébet és Kata. Erzsébet férjhez mégyn Veres Boldizsárhoz, Kata pedig megyen Somogyi Andrásához. Veres Boldizsár gyermeke: Boldizsár, ez eladta Jóságát *Kászoni Annának*. Mindezek szerint: a Dadai és Kolozsvári Familia edjik a másikhöz se nem közelebb, se nem távolabb való és így a Mátyus, Fejér, Veres, Somogyi és Babos jószágok úgy illetik s illethetik Kolozsvárit, mint Dadait.“

Itt tegyünk egy kis kitérést és lássuk, kik voltak az előbbi jegyzékben megnevezett előbirtokosok, illetve örökhagyók? Szolnok-Dobokavármegye monographiája szerint Izabella királynő 1548. jul. 8-án kelt adomány-levélben Deési *Mátyus Mihályt*, a ki neki s fiának, előbb férjének sok jó szolgálatot tett, nemességre emeli és házába igtattatja. Ezen ház akkor Deésen a „Malom-utczá“-ban volt. Jelenleg F.-Rév-utca. 1570-ben II. János király ezen házat megnemesíti, minden javaival együtt a teherhordozás alól felmenti. Ugyancsak 1570-ben keltezett följegyzés szerint Mátyus Mihálynak a Cziczhegyen erdeje, a városával tőszomszédságban, továbbá szőlője és a Deberke mellett földjei voltak. Ime, tehát nem alaptalan ősünk gazdag voltára vonatkozó fentebb megemlített szájhagyomány. Mátyusnak A.-Csobánkán is volt földbirtoka, melyet Mátyus Anna 1608-ban Fejér Gáspárnénak Peretsi Katának ajándékoz.

Fejér Gáspár 1609-ben, mint deési nemes birtokos van feljegyezve, ki 1631-ben Belső-Szolnokvármegye alispánja, erdő-oláhvásárhelyi birtokos 2 adófizető jobbágygyal, a Kendy-féle jószágot birja; 1651-ben a deési cv. ref. templom javára — építésre — 150 frtot hagyott.

Somogyi András és István 1633-ban deési adót nem fizető nemes birtokosok. Deési Zákányi Ferencz özvegye Mátyus Anna erdő-oláhvásárhelyi jószágát hugának, Peretsi Kata Fejér Gáspárnénak adja.

Kászoni Kászony József deési nemes birtokos és neje Erdő-Oláh-Vásárhelyen a Pávai család jószágát 1652-ben 500 frtért megvásárolják. 1659-ben özv. Kászony Józsefné, Erdős Juditnak Deésen megnemesített telke van.

Kászony Anna, Kolozsvári Istvánné (azelőtt özv. Deési Daday Jánosné) 1696-ban tiltakozik az ellen, hogy a Somogyi Erzsébet Fejér Gáspár-féle erdő-oláhvásárhelyi jószágot eladják Viski Pálnak.

Az erdő-oláhvásárhelyi jószágok Kászony Annának első házasságából származó két leányának: *Daday Erzsébetnek*

(kinek férje Kovásznay Samu), *Daday Zsófinak* (kinek férje Tőke Vásárhelyi István székelyudvarhelyi coll. tanár) hagyattak, tehát a leányágra szállottak, ellenben a deési jószágok az előbbiek testvérére Daday Józsefre maradtak, kinek neje nemes Olasz Mária. Azonban Tőke Vásárhelyi István, Daday Józsefnek sógora, 1702-ben az Erdős Judit s illetve Kászony Anna-féle deési örökségből is részt kíván s e miatt hosszasan perelnek, végre is osztozniuk kellett. Tőke osztályrészül kapta a révutczai nagy telek azon részét, mely ma a Kustár Lajos és özv. Turbucz Ferenczné telke között van, később négy részre oszlott, egy rész a 60-as években még a Szilágyi, illetve Pánczél örökösök (kik Daday örökösök leányágon) tulajdonát képezte.

Az említett adatokból látható, hogy őseink öröklés útján tekintélyes jószágok birtokába jutottak, de az is látszik, hogy azok csakhamar osztály tárgyát képezték s így mindaddig oszlottak kisebb-kisebb részekre, míg végre eladva, az árán kellett osztozniuk. Mindezeknek daczára, még a 19-ik század első felében is, a Daday-ak Deésen ősi háztulajdonosok és birtokosok voltak. Így pl. a Felső-Rév-utczában azon ház, mely ma Czecz Péter tulajdonát képezi, valamint az is, a mely Kustár Károly birtokában van, a 30—40-es években III. Daday József kezén volt; örökösei adták el. Azon emeletes házas-telek pedig — ugyancsak a F.-Rév-utczában — mely a Turbucz örökösök és illetve Papp Jenő tulajdonát képezi, 1850-ig IV. Daday János birtokában volt; leánya I. Paulina (Rohonczyné) adta el. Csupán I. Daday Katalin (Frinkné) tartotta meg legtovább deési ősi jószág részét: a Cziczhegyen a szőlőt és a „Mulatón“ a szolgáló házat, azonban mindkettőt a 80-as években ő is eladta. Tény az, hogy ma a Daday ősi birtokokból Deésen semmi sincs birtokunkban.

Deésen van ugyan ma is a család egyik-másik tagjának földbirtoka, illetve házastelke, de ez nem ősi jószág, hanem a jelenlegi tulajdonosok szabad kézből való vásárlása. Így I. Eleknek $2\frac{1}{2}$ hold külső birtoka, a Posta-utczában 1, az

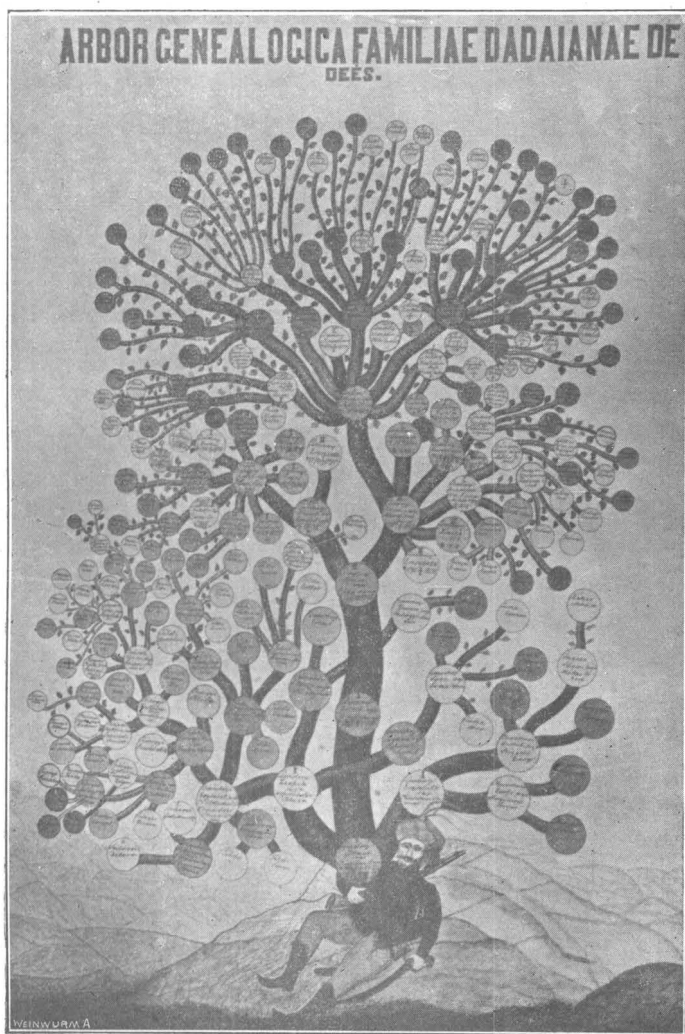
A.-Rózsa-utczában 2 kő házastelke $1\frac{1}{2}$ hold területtel és 2 antiqua után járó erdőjog a birtokossági erdőben. III. Istvánnak ugyancsak az A.-Rózsa-utczában $\frac{1}{2}$ holdas telke és lakóháza. I. Árpádnak Beszterczén házastelke. A családnak birtokai vannak még Semesnyén (Szolnok-Dobokamegye) mintegy 500 kataszt. hold külső tagositott terület és 20 belső telek körülbelül 20—25 hold területtel; A.-Hagymáson 12—14 holdnyi terület, jobbára erdő és Igriczén mintegy 35 hold erdő, valamennyi I. Istvánnak öröksége, de jobbára az örökösök által összevásárolt birtok. Mind ezen és még más helyeken birtak nemesi, úrbéri stb. jogokat, melyekért annak idejében kárpót-lásokat kaptak. Kiknek van a felsorolt ingatlan birtokokban része, az a leíró részben fog kitűnni. Ezeken kívül, néhány családtagnak, az újabb nemzedékből van igénye tekintélyes ingatlan vagyonhoz nejeik jogán, a mi azonban csak később fog birtokba vétetni, illetve adatni.

Lakóhely és elágazás.

Bárha az Erdélybe költözött Daday család legidősebb tagja küküllővári pap és esperes lévén, Küküllőváron lakott, de mert második neje Kászoni Anna deési származású volt, ennél fogva a család főfészkének Deést mondhatjuk. Az 1830-as évek után is apjostól-fiaستól Deésen laktak, csupán I. István a család egyik kiváló tagja, 1820 táján a főfészket odahagyva, származott ki Semesnyére s itt biztosította ivadékainak állandó otthonát. Noha az 50-es évek után a család tagjainak száma Deésen leapadt, de egyik vagy másik tagja ott szerepelni soha meg nem szűnt.

A mi a családfa elágazását illeti, 1750 előtti időben fiúnemen csupán egy ág volt, ez fejlődött vastag törzsszé, hogy a később fejlődő terebélyes lombkoronát elbírhassa. II. Jánosnál a törzs két ágra oszlott, midkettő gombamódra sarjadzott s igen természetes, hogy míg létszámban gyarapodott, vagyoni

tekintetben gyengült. Az egyik „József ág,” a másik „János ág”. A József ág a mily feltűnő módon sarjadzott egy ideig,

épp oly rohamosan fejlődött vissza, úgy, hogy ezen ágnak ma csak négy élő tagja van, vagyonilag pedig ma már egyáltalán nem is szerepelnek. A János ág szintén rohamos szá-

porodásnak indult és életképességét mind ez ideig megtartotta. Egyik-másik tagja magtalanul halt ugyan el, sőt olyan is volt, a ki meg sem nősült, de a mit egyik mulasztott, a másik azt kiegyenlítette, úgy, hogy ezen ágak élő tagjai ma az 50-et jóval meghaladják. Ez idő szerint az ország különböző vidékein, városaiban (Budapesten 3, Deésen 4, Semesnyén 3, Beszterczen 2, Sepsí-Szt-Györgyön 1, Abrudbányán 1 „Deési Daday“ önálló család lakik, nem értve ezek közzé a nőket, kik férjhez menve, természetesen férjük nevét viselik) kit-kit hova jó vagy balsorsa vezetett — élnek, mint magánzók, gazdálkodók, végre-valahára, mint iparosok is, azonban legtöbben mint köztisztviselők. Nagy hiba volt, hogy a család régebben nem szakított a hagyományos — az ipari pályától idegenkedő — rossz szokással s hogy bár az 50-es években nem adták apáink gyermekeiket, bár egyet-egyet, ipari pályára is, mert bizonyára a jelenleg élő sok családtagnak ma kedvezőbb volna a helyzete.

A családi iratok között talált — körülbelül 100 év előtti családi létszámot feltüntető — leszármazási fa szolgált alapul az összeállításnál. A fa törzsét ölelve tartó fegyveres alak ugyancsak azon eredetiről van véve, azonban hogy miféle vonatkozás van általa kifejezve, ahhoz magyarázat nincs, ha csak fegyveres hajdút nem jelképez?! Épp úgy nem tudhatni azt sem, hogy melyik elődünk és mikor állította össze ama leszármazási fát, mivel sem névalírás, sem évszám rajta nem található.

A családfa alakját és elágazását a szöveg közé nyomott kép mutatja. Ez miniatűr fénykép-lenyomata azon eredeti, 60—90 cm. méretű, a családfát ábrázoló képnek, a mely III. István alkotását és tulajdonát képezi.

Szereplés.

A Daday család nemcsak anyagilag dominált egy időben, hanem a közügyek szolgálatában is. A betelepedett első Daday

a reformáció után Erdélyben nagy missiot teljesíthetett úgy is, mint hittérítő református pap, úgy is, mint administrator esperes, miért is a feljegyzésekben a „híres“ szóval látjuk jelezve. Ennek utódai pedig, mint Deés város vezérferfiái (Prokator, Senator, Assessor, Orator stb.) másfél századon keresztül irányították a közügyek menetét; később a megye egyik kardinalis állását (főjegyző) és más bizalmi hivatalt (főispáni titkár, levéltárnok, főerdész) töltötték be.

Az ev. ref. egyháznak és iskolának munkás előljárói és buzgó hívei voltak. Mikor pedig a nemesi jogok és kötelesség teljesítéséről, avagy a haza védelméről volt szó, nem késtek hazafiúi, illetőleg honleányi kötelességüknek eleget tenni vér és anyagi áldozatokkal. Részt vettek a nemesi fölkelésekben. Az 1848—49-iki szabadságharcban öt Daday férfi vett részt, a leányok pedig megtakarított filléreiket és ékszereiket rakták a haza szent oltárára. A 19-ik század végéig a családnak egyetlen tagja sem volt iparos, hanem mindannyian képzett szellemi munkások voltak, kik tiszteletbeli, majd fizetéses közhivatalokat viseltek, vagy gazdálkodtak, mert abban a korban az ipart a nemes ember nem tartotta születési rangjához méltó foglalkozásnak.

Családi könyv- és irattár.

Elődeink magasabb tudományú kiképzéséről tehet tanubizonyosságot azon könyvtár, mely százakra menő köteteket számlált a 17—19-ik századokból, többnyire classicus művek, azonban számuk nagyon megapadt.

A családi könyvtár kezelését illetőleg a szokás az volt, hogy a család legidősebb és ez iránt hajlammal bíró férfi tagja gondozta. Azonban közös vagyon lévén, ki-ki vehetett belőle, sőt ajándékozhatott a mikor tetszett, a kinek akart s így csakhamar oly szépen leapadt a számuk, hogy manapság csak töredéke van meg.

Az alább felsorolt, többnyire classicus műveket a család jóváhagyása reményében a deési m. kir. állami új gymnasium könyvtárának gyarapítására adtam, gondolván, hogy így, míg egyfelől a tudományos közcél eszközei lehetnek ismét, másfelől bizonyosak lehetünk abban, hogy ott méltó gondozásban fognak részesülni. A jegyzékben foglalt könyvek közül 22 drb állati pergament és bőrkötésbe van foglalva. A legtöbbnek előlapjain a család János, József, Samu, István tagjainak a nevei olvashatók, azonban vannak más családnevek is, melyek női ágon szerepelnek, mint elődeink. Minden példányt ostyába nyomott címeres pecsétünkkel láttam el.

Latin nyomtatványu munkák: 1. Commentari De Bello Gallico 1742-ből. — 2. Horatius Tursellinus művei. — 3. De vanitate 1712-ből. — 4. Justinus. Historiae Philippicae 1767-ből. — 5. Descriptio et Historia Transsylvaniae 1755-ből. — 6. Marcus Tullius Cicero, Epistolarum libri tres 1767-ből. — 7. Joannis de Bethlen. Commentarii 1778-ből. — 8. Publius Terentius Afer. Comediae libri sex 1738-ből. — 9. Marcus Tullius Cicero. Epistolarum liber unus 1807-ből. — 10. Marcus Tullius C. Tusculanarum Disputationum libri 1828-ből. — 11. Mithologia 1839-ből. — 12. Satiricon 1655-ből. — 13. De officio hominis et civis 1753-ből. — 14. P. Cornelii Nepotis. Opera 1832-ből. — 15. Publius Virgilius Maro. Opera 1778-ből. — 16. De Hungaria 1746-ből. — 17. Cornelius Nepos. Opera 1770-ből. — 18. Historia Transsylvaniae. — 19. Curtius Rufus. Testimonia 1633-ből. — 20. Publius Ovidius Naso. Opera 1800-ből. — 21. Publius Terentius Afer. Comoediae 1800-ből. — 22. Seneca. Tragoedia. — 23. Respublica 1634-ből. — 24. Nicodemus Frislinus. Hibraeidos. — 25. Ismeretek előcsarnoka 1816-ből. — 26. Paulus Orosyus. Historia 1614-ből. — 27. De Respublica 1609-ből. — 28. Paulinus S. Institutiones Arithmeticae 1700-ből. — 29. Josephus Zaucheis. Philosophia 1750-ből. — 30. Latin nyelvtan 1767-ből. — 31. Botanica. — 32. Mathias Belius. Geographia 1748-ből. — 33. Christianus Wolff. Compendium elementorum 1772-ből. — 34. Bibliai történetek 1840-ből. — 35. Latin nyelvtan 1680-ből. — 36. D.

Salamon. Deyling. Introductio ad Theologiam 1734-ből. — 37. Josephus Kovács. Elementa naturalis 1774-ből. — 38. Augustinus Niphus med. De pulchro et Amore 1612-ből. — 39. Johannus Flenderus. Logica contracta 1712-ből. — 40. Latin nyelvtan 1820-ből. — 41. Hyeronimus V. Latin-német-magyar szótár 1708-ből. — 42. Index stylosum Patvaristarum (kézírás) 1723-ből. — 43. Theophilus Lang. Lis Transsylvanica 1799-ből. — 44. Stephanus Werbőczy. Decreta 1762-ből. — 45. Leges 1737-ből. — 46. Görög nyelvtan 1790-ből. — *Német szövegű munkák*: 47. Német olvasó 1818-ből. — 48. Görög nyelvtan. — 49. Görög olvasó-könyv 1800-ből. — *Magyar szövegű művek*: 50. Essex. Dráma. — 51. Fridrik Elisiumban 1788. — 52. Szinmű. — 53. A székelyek elszakadása. — 54. Bárotzi S. Cassandra 1793-ből. — 55. Az olvasás mesterségéről. — 56. Számtan. — 57. Márton István. Latin nyelvtan 1798-ből. — 58. Magyarország története 1780-ból. — 59. Utasítás útkészítésre 1807-ből. — 60. Német nyelvtan 1799-ből. — 61. Egy vastag kötet, írott (vegyes jegyzetek) 1785-ből. — 62. Vergilius II. részének magyar fordítása (kézírás) 1808-ból. — 63. Szabályzat a bankóczdulákról 1811-ből. — 64. Erdélyország peres leveleinek formái 1813-ból. — 65. Deés város törvényei 1816-ból. — 66. Törvények 1829-ből. — 67. Articulusok 1815-ből. — 68. Katekizmus-bibliai történet-zsoltár (összesen 8 drb.)

A családi irományok között talált, sok tekintetben kútfőképpen szolgáló iratok jegyzéke, csoportosítva és folyó számmal ellátva:

1. Genealogica Deductio secundum Litteralia documenta 1770-ből. — 2. A Dadaianusok és Kolozsvarianusok vérségi tabellajok. — 3. Néhai Ebeni István és Sz. Ilosvai Erdélyi Istvánnak lefolyó genealogicus Nexus. — 4. Arbor Genealogica Familiae Dadaianae et soror: Elisabeth et Sofiae. — 5. Genealogica deductio. — 6. Pro memoria (leltár). — 7. Arbor genealogica Familiae Dadaianae et Kolozsvarianae. — 8. Olasz Andrásnak egy 25 R. forintról szóló kötlevele 1705-ből. —

9. Egy ezer frtról szóló nyugta 1720-ból (német szöveg). — 10. Bodvágyi Krisztina végrendelete (Kolozsvár 1658-ból). — 11. Egregius nobilis Josefus Dadai de Deés ellen folytatott pörirat 1724-ből. — 12. Deési ifj. Daday János „Retractatioja“ a gy.-fehérvári káptalantól 1776-ból. — 13. Tiltakozó okirat ifj. Molnár József fia M. Mihály és neje Fejérdi Rozáliának 1807-ből. — 14. Tiltakozó levele Deési Daday Istvánné szül. Pechy Klárának (a jószágok elidegenítése ügyében) Kolozsvár 1815. — 15. Compulsorium. Egregius Nobilis Stephani Dadai de Deés et Foemine Clarae Pechy. 1820. év. — 16. „Id. Deési Daday István“ főtanodai bizonyítványa (latin szövegű, eredeti), a nagyenyedi ev. ref. főtanodától 1808. évből. — 17. Egy okirat Hetessi névre szól 1665. év. — 18. Beigató irat, az a.-hagymási jószágokba (Br. Kemény-féle jószág) Molnár jogon 1841. év. — 19. Az a.-hagymási úrbéres nők munkaszabályzata. 1830-ból. — 20. Megintetik Molnár J. a.-hagymási zálogjogtulajdonos, hogy a Br. Kemény D.-tól zálogban birt telkeken ne építkezzék, 1841. év. — 21. Záloglevél Br. Kemény D. és Sárospataki Pataki között A.-Hagymáson. — 22. Profeczia a Carbunarius háboru után 1811—1899-ig. — 23. Id. Daday Istvánnak (I. István) 1848. év Szilveszter estéjén írott verse. — 24. Gr. Haller I. főispánhoz írott verse ugyancsak I. Istvánnak. — 25. Id. Daday István 1847-ben felel a deési ev. ref. egyh. Tanács jogtalan követezésére. — 26. Geréb József és Pechy Imre semesnyei két zsellérére vonatkozó irat 1801-ből. — 27. Osztálylevél Daday Rozália és Daday János semesnyei birtok részéről (II—III. nyil) 1847. évi végrendelet szerint 1856. évben. — 28. Id. Daday Istvánné, Pechy Klára — 1847-ben Elek fiához a kolozsvári kollegiumba — sajátkezüleg írott levele. — 29. A füzesgyarmati ifj. Dadai Oláh Pál stb. családtagok nemességének igazolására Békésvármegye közgyűlése által 1835-ik évben kiállított okmánynak másolata.

30—46-ig. Préda, Pelei, Papp, Géczy és Vajda családokra szóló, Nagy-Bun, N.-Ilonda, Dragyia, Dobrocsina, Fodorháza

és Kaczkó községekben létező nemesi jószágokra vonatkozó, ifj. (II.) Daday Istvánnét érdeklő iratok 1800—1840-ig terjedő időből. — 47—61-ig. Szamosujvári nemes Kozma néven szereplő s ifj. Daday Istvánnét érdeklő kötlevelek, egyezségek és hagyatéki iratok 1820—1841-ig. — 62. ifj. (II.) Daday István főtanodai bizonyítványa: másodlat, eredetiben a kolozsvári főtanodától 1838. évi kelettel. — 63. Poëtika Classisbeli kolozsvári tanulók névsora és tantárgy kimutatása 1833-ból.

64—67-ig. ifj. Daday erdési szakvizsgájára, erdészszé (megyei) megválasztatására, fizetés kiutalására vonatkozó iratok.

68. Ifj. Daday Istvánnak egy levele édes atyjához 1859-ben. — 69. Egy levél sógorától Illyés Endrétől. — 70. Egy levél János öcsésétől Olaszországból (Udine) 1846-ból. — 71. Egy levele D. Jánosnak (VI.) édes atyjához, I. Istvánhoz Velenczéből 1853-ban. — 72—73. Urbéri kárpótlási irat Semesnye, A.-Hagymás és Igriczéről 1866 és 1874-ből.

74—105-ig. Ifj. Daday Istvánt — neje: Kozma Teréz jogán — megillető kaczkói, drágyiai, dobrocsinai és fodorházi nemesi jogok, úrbéri és más ügyekre vonatkozó iratok 1843—1886-ig terjedőleg. — 106. Ifj. Daday István „Díszokmánya“ a deési terménykiállításról 1879. évből.

Ezen iratokat kemény táblák közzé foglalva, a szolnoki-dobokavármegyei „Irodalmi, történelmi és ethnographiai muzeum“-ban helyeztem el, a hol biztos őrizet alatt leendenek s bármelyik érdeklődő családtag által megtekinthetők lesznek.

Jellemzés.

Közép s talán inkább magas termetű, vállas emberek, nem kövérek, de izmosak, barna arcbőrrel, kék szemekkel, tömött tüskés hajzattal, dús szakállal, bajuszszal s a rendesenél jóval nagyobb fülekkel, mely utóbbi jellegüket a legifjabb generáció tagjai sem vetközték le, míg a többi jellemző vonásokban az elfajzás jelei tapasztalhatók. Életkorra nézve

többször magas életkort mutattak, ámbár a későbbi korban e tekintetben is hanyatlás észlelhető. A vadászat testedző sportja legkedveltebb időtöltésük volt a múltban s az jelenben is.

Tetteikben szilárd elhatározás, erős akarat nyilvánul s ez ma is főjellemvonásuk, azonban nem ritkán úgy a múltban, mint a jelenben, a könnyelműség jeleivel is találkozunk. Az erőszak ellen daczosak, nyakasak, hajthatatlanok, sőt reactionariusok, kiket inkább szépszerével, mint kényszerrel lehet befolyásolni. Nyílt, őszinte szókimondásuknál fogva a későbbi, ugynevezett corrupált, vagy jobban mondva a protekciós világban, egy-kettő kivételével, már nem voltak hasznavehetők. Közhivatalt ekkor már alig kaptak, mert a kegykeresés, kétkulacsoskodás, uszályhordozás sem a múltban, sem a jelenben nem volt szokásuk. A „Bach-korszak“-ban, vagy más szóval a „német világ“-ban pedig már csak hazafias elvből sem kerestek és vállaltak állami hivatalt, azt abban az időben nem dicsőségnek, hanem lealázásnak tartották. Egyébként alapos szakismeret, kötelességtudás és teljesítés, nemes önérzet, tisztelet megadás, őszinte barátság, vendégszeretet, alattvalói és egyházi hűség nemcsak szokásuk, hanem természetük.

Mint családi epizódot, mely már az ősök viselt dolgaira is jellemző, említem meg azon eseményt, melyet a családi iratok között levő 1724. évből felvett jegyzőkönyv megörökít, ezt ugyan nagy terjedelménél fogva szószerint és egészben nem veszem be, azonban tartalmát a következőkben ismertetem. Ugyanis „Egregius nemes deési Daday József“-et, kinek neje „Nemes Olasz Mária“ hivatalos kötelességmulasztással és becsületsértéssel vádolták 1724-ben. A tényállás kiderítésére hat tanut hallgattak ki: Váradi Györgyöt, Samarai Pált, Thoth Andrást, Lócsei Józsefet, Pap Ferenczet és Váradi Jánost. A tanukhoz intézett kérdések szószerint a következők voltak: „1. Tudode nyilván és bizonyosan in annó 1724. A mikor a Deési Tiszteletes Paterek eskettetni hitat ki bizonyos számu

Embereket Néhai Rácz Ádám Cziczhegyen való szőlőinek kikeresésére kik voltak és kik maradtanak ki? 2. Tudode nyilván és bizonyosan láttade szemeiddel, hogy Deési Dadai József abba az időbe azért EŐ Felsége parancsolattyára ha volt e kin és ha volt mivel mentette magát, hogy tovább nem mulathatt mivel az üdő tőle elmúlt és más Császár Parancsolatya is lévén rajta sietvén kellett Kolozsvárra menni? 3. Tudod e nyilván és bizonyosan hogy Dadai József azon napon melyen hivatott visszajövéen ha másnap házánál volt e vagy elment az Lovaslegényel Kolozsvárra az mint mondotta? 4. Tudgyae Tanu hallotta e hogy Vásárhelyi nevü emberel összeis szólalkozott azt mondván Vásárhelyi Dadai Uramnak: „csak bitangoknak tart kelmetek minket jövevényeket? 5. Tudgya e Tanu lattae szemeivel hogy Dadai József képébe az cöcsét Kolozsvári Daniel uramat hatta maga képébe mivel öökelve a Pátereknek a mely részt keresnek szomszéd?”

A hat tanu egybehangzó vallomása igazolja azt, hogy Dadai József az írt napon és kitüzött reggeli 8 órakor a helyszínen megjelent, de akkor a többi hivatalosak még nem jelenvén meg, azokat nem várhatta be, mert „más Császár parancs“ következtében, melyet „lóvas futár hozott,“ Kolozsvárra kellett mennie, és mint szomszéd birtokos érdekelve lévén, a képviselettel Kolozsvári Dánielt bízta meg. Ezeknél fogva az első vád alól felmentetett. A második vádra nézve egyik tanú sem igazolta azon állítást, hogy Vásárhelyit „bitangnak“ nevezte volna, csupán egy tanú Tóth András vallja, hogy messziről hallott a Deberke mellett lármát s megértette azt, hogy Dadai József mondotta: „az én földemen bizony nem mentek, hanem kerüljetez egy kicsinyt.“

Tehát a becsületsértési ügy elintézése valószínűleg lovas útra tereltetett s halálos kimenetelű kardpárbajjal végződhetett. Ez lehet alapja azon szájhagyománynak, hogy egy Dadai régen a hágói malomnál egy városi polgárnak a fejét kardjával kettőbe vágta. Ugyancsak ezen párbaj halálos kimenetele képezheti alapját azon bejegyzésnek is, mely 1731.

évi jegyzőkönyvben „Dadai József gyilkoskodása“ kifejezéssel van beigtatva, miben léte azonban kiderítve nincs. (Deés városi levéltár.)

Az ismertetett tárgyalási jegyzőkönyvből is tisztán látszik az, hogy a Daday család Deésen 1724-ben már ősbirtokos kellett hogy legyen, különben nem merte volna Vásárhelyit „bitang jövevény“-nek nevezni. Látszik továbbá a hivatali kötelesség teljesítésében a hűség és pontosság, a tulajdonjog megvédése, az őszinte szókimondás és férfias lovagiasság.

*

Ezeknek, mint általánosságban vonatkozó adatoknak előre bocsátása után áttérek az egyes családtagok időrendben következő leírására, a mennyiben azt az összegyűjtött adatok megengedik.

A sorrendre nézve szolgáljon kalauzúl az ide mellékelt kivonatos leszármazási A) táblázat.

A Koltosvári Pechy család leszármazása.

K. Pechy Imre és II-ik neje Uzonj Fosztó Klárának gyermekei:

1. K. Pechy Ádám, birtokos és szolgabíró, neje: Méhessy Eliz	<ol style="list-style-type: none"> 1. P. Berta 2. P. Ottilia, férje: Takács Károly 3. P. Erzsébet férje: Hozán Dónes 4. P. Ákos ? földbirtokos 5. P. Klára, férje: Csisek Károly, nyug. pénzügyi számvizsgáló 6. P. Róza † 7. P. Ilona † 8. P. Póli † 9. P. Piroska † 	<ol style="list-style-type: none"> 1. T. Géza † 2. T. Piroska 1. H. Gizella † férje: Keresztes Zoltán
2. K. Pechy Póli, férje: Bajnoczy József, birtokos	<ol style="list-style-type: none"> 1. B. Juliánna, férje: Tegdy Zsigmond, orvos 2. B. Ottilia, férje: Jánossy Ferencz 3. Bajnoczy Gyula, kereskedő, neje: Almai Gizella 4. B. Albert † 5. B. Géza, orvos, neje: Puskás Mariska 	<ol style="list-style-type: none"> 1. T. Fruzina, férje: Nagy Miklós, ügyvéd 2. T. Irma, férje: Léner János, kereskedő 1. B. Gyula 2. B. Piroska 3. B. Endre 1. B. Sándor 2. B. Etelka 3. B. Ilona
3. K. Pechy Imre, birtokos és árvászeki üllök, neje: Czákó Zsuzsanna	<ol style="list-style-type: none"> 1. P. Póli, férje: Borbély Sámuel, képezdei igazgató 2. P. Lajos, m. kir. állami építészeti főmérnök, neje: Jakab Juliánna 3. P. Ida, férje: 1. Zibay S., birtokos, 2. Kiss Alb., jbró 4. P. Mór, kereskedő és birtokos, neje: Kese Rózika 5. P. Imre, keresk. segéd † 6. P. Antal † 	<ol style="list-style-type: none"> 1. B. Sámuel Dr., neje: Kertész Emma 2. B. Póli † 3. B. Ilona, férje: Borbát Dániel, ügyvéd * 1. P. Zalán 2. P. Judit 1. Z. Mariska 2. Z. Margit 1. P. Antal † 2. P. Ilona 3. P. Juliska
4. K. Pechy Zsigmond † neje: Bikfalvi Mariskó	<ol style="list-style-type: none"> 1. J. Póli, férje: Pánczél Zsigmond, ev. ref. lelkesz 2. J. Berta, férje: Kohn I., őrnagy 3. J. Gábor † 4. J. Gyula † 5. J. Imre † 6. J. Géza, főgymn. tanár, neje: . . . 7. J. Juliánna, férje: K. Pechy Lajos, főmérnök 	<ol style="list-style-type: none"> 1. P. Zsigmond, neje: Hosszu Etelka 2. P. Irén, férje: ? 3. P. Ilona 4. P. Etelka 5. P. Erzsi * 1. P. Zsigmond, neje: Hosszu Etelka 2. P. Irén, férje: ? 3. P. Ilona 4. P. Etelka 5. P. Erzsi
5. K. Pechy Juliánna, férje: Jakab György, kerületi főnök	<ol style="list-style-type: none"> 1. J. Póli, férje: Pánczél Zsigmond, ev. ref. lelkesz 2. J. Berta, férje: Kohn I., őrnagy 3. J. Gábor † 4. J. Gyula † 5. J. Imre † 6. J. Géza, főgymn. tanár, neje: . . . 7. J. Juliánna, férje: K. Pechy Lajos, főmérnök 	<ol style="list-style-type: none"> 1. P. Zsigmond, neje: Hosszu Etelka 2. P. Irén, férje: ? 3. P. Ilona 4. P. Etelka 5. P. Erzsi * 1. P. Zsigmond, neje: Hosszu Etelka 2. P. Irén, férje: ? 3. P. Ilona 4. P. Etelka 5. P. Erzsi

A) A leíró rész útmutatásához.

		I. Daday János a) Corneli b) Kászor (utól)			
		3. I. D. Zsófi, férje: Töke István.		4. I. D. János, nemes	
				5. II. D. János, neje: Etei Mária	
		23. III. D. János, neje: Margitai Papp Mária			
28. I. D. Juliánna, férje: Bányai Mózes.	27. V. D. József.	24. IV. D. János, neje: Ungár Regina	26. I. D. Samu.	25. I. D. István, neje: Pechy Klára	III. D. János, neje: Pechy Klára
38. VI. D. József.		37. I. D. Gyula.	36. I. D. Paulina, férje: Rohonczy Zsigmond.		
35. I. D. Rozália, férje: G. Rácz László.	34. I. D. Elek, neje: Méhessy Lotti	33. I. D. Domokos, n. Komáromy Teréz 73. I. D. Gizella, férje: Simon Dezső.	32. V. D. János, neje: a) Jánosy Katalin b) Nabroczky Jozsefa	31. I. D. Amália, férje: Illés Endre.	30. I. D. Katalin, férje: Illés Endre.
81. I. D. Zoltán, neje: özv. Lux Róza.		76. II. D. Ferencz, neje: a) Millner Anna, b) N. Minichreiter Jozsefa, c) Mischinger Anna	72. II. D. Anna.	68. I. D. Már, neje: Horos Paula	67. I. D. Emilia, férje: H. Bakó Károly.
77. I. D. Elemer		74. I. D. Jenő, neje: a) Sárkány Gizella, b) Bolemán Emma	63. VI. D. János, neje: Kiss Judiska	62. I. D. Árpád, neje: Miss Lujza.	58. I. D. Vilmos, neje: Mélis Ida
78. I. D. Tibor		75. I. D. Péter.	61. I. D. János, neje: Kiss Judiska	57. I. D. Piroska +	56. I. D. Katalin, férje: Osváth Albert.
79. I. D. Gerő			60. II. D. János, neje: Kiss Judiska	55. I. D. János, neje: Kiss Judiska	54. I. D. János, neje: Kiss Judiska
80. I. D. Loránd			59. I. D. Irén	53. I. D. János, neje: Kiss Judiska	52. I. D. János, neje: Kiss Judiska
			51. II. D. János, neje: Kiss Judiska	50. I. D. János, neje: Kiss Judiska	49. I. D. János, neje: Kiss Judiska
			48. I. D. János, neje: Kiss Judiska	47. I. D. János, neje: Kiss Judiska	46. I. D. János, neje: Kiss Judiska
			45. I. D. János, neje: Kiss Judiska	44. I. D. János, neje: Kiss Judiska	43. I. D. János, neje: Kiss Judiska
			42. I. D. János, neje: Kiss Judiska	41. I. D. János, neje: Kiss Judiska	40. I. D. János, neje: Kiss Judiska
			39. I. D. János, neje: Kiss Judiska	38. I. D. János, neje: Kiss Judiska	37. I. D. János, neje: Kiss Judiska
			36. I. D. János, neje: Kiss Judiska	35. I. D. János, neje: Kiss Judiska	34. I. D. János, neje: Kiss Judiska
			33. I. D. János, neje: Kiss Judiska	32. I. D. János, neje: Kiss Judiska	31. I. D. János, neje: Kiss Judiska
			30. I. D. János, neje: Kiss Judiska	29. I. D. János, neje: Kiss Judiska	28. I. D. János, neje: Kiss Judiska
			27. I. D. János, neje: Kiss Judiska	26. I. D. János, neje: Kiss Judiska	25. I. D. János, neje: Kiss Judiska
			24. I. D. János, neje: Kiss Judiska	23. I. D. János, neje: Kiss Judiska	22. I. D. János, neje: Kiss Judiska
			21. I. D. János, neje: Kiss Judiska	20. I. D. János, neje: Kiss Judiska	19. I. D. János, neje: Kiss Judiska
			18. I. D. János, neje: Kiss Judiska	17. I. D. János, neje: Kiss Judiska	16. I. D. János, neje: Kiss Judiska
			15. I. D. János, neje: Kiss Judiska	14. I. D. János, neje: Kiss Judiska	13. I. D. János, neje: Kiss Judiska
			12. I. D. János, neje: Kiss Judiska	11. I. D. János, neje: Kiss Judiska	10. I. D. János, neje: Kiss Judiska
			11. I. D. János, neje: Kiss Judiska	10. I. D. János, neje: Kiss Judiska	9. I. D. János, neje: Kiss Judiska
			10. I. D. János, neje: Kiss Judiska	9. I. D. János, neje: Kiss Judiska	8. I. D. János, neje: Kiss Judiska
			9. I. D. János, neje: Kiss Judiska	8. I. D. János, neje: Kiss Judiska	7. I. D. János, neje: Kiss Judiska
			8. I. D. János, neje: Kiss Judiska	7. I. D. János, neje: Kiss Judiska	6. I. D. János, neje: Kiss Judiska
			7. I. D. János, neje: Kiss Judiska	6. I. D. János, neje: Kiss Judiska	5. I. D. János, neje: Kiss Judiska
			6. I. D. János, neje: Kiss Judiska	5. I. D. János, neje: Kiss Judiska	4. I. D. János, neje: Kiss Judiska
			5. I. D. János, neje: Kiss Judiska	4. I. D. János, neje: Kiss Judiska	3. I. D. János, neje: Kiss Judiska
			4. I. D. János, neje: Kiss Judiska	3. I. D. János, neje: Kiss Judiska	2. I. D. János, neje: Kiss Judiska
			3. I. D. János, neje: Kiss Judiska	2. I. D. János, neje: Kiss Judiska	1. I. D. János, neje: Kiss Judiska

1.
s (1600—1668-ig), neje :
ia Van Uilenborg,
ni Kászoni Anna
bbi nejjével)

József, neje: 2. I. D. Erzsébet,
s Olasz Mária férje Kovásznai Samu

D. Klára †

6. II. D. József, neje :
Enyedi Mária

II. D. Erzsébet. 7. III. D. József,
neje: Hari Rachel

3. I. D. Lajos. 12. I. D. Ferencz. 11. IV. D. József, neje Vas Juliánna 15. I. D. Katalin, férje Ekkert József 14. 10. 9. 8.

20. I. D. Adolf. 19. VII. D. József.

II. D. István, neje : I. D. Károlin. 29. II. D. Katalin, férje Frink Jakab

kozma Teréz

55. 50. 45. 41. 39.

II. D. Gyula, neje :
Lux Róza.
III. D. István, neje :
Szabó Lina
II. D. Antal, neje :
Szuppán Berta
I. D. Albert, neje :
Csákány Erzsébet
I. D. Kálmán, neje :
a) Egyedi Ilona.
b) U. Boldizsár Ilona
D. Kornelia †

16. I. D. Etelka 17. I. D. Béla 18. I. D. Géza, neje :
Füredi Juliska

22. II. D. Sándor
21. II. D. Géza

42. II. D. Erzsébet
43. IV. D. István
44. II. D. Gizella
46. I. D. Aladár
47. VIII. D. József
48. I. D. Ákos
49. VII. D. János
D. György †
51. I. D. Dezső
III. D. Kálmán †
52. I. D. Gábor
53. I. D. Andor
54. V. D. István

A Kolozsvári Pechy család leszármazása.

(K. P. L. adatai szerint.)

Szájhagyomány szerint Pechy Mihály Bocskay István Erd. fejedelemnek volt kapitánya s Magyarországból beszár-
mazott nemes. Ennek fia P. János 1630—35 között a kolozs-
vári káptalan „requisitor“-a, ki I. Rákóczy Györgytől 1636-ban
Szamosujvárról keltezett adománylevelé szerint Horgospatakán
birtokokat kapott. Később „Székely földre“-re, Kovásznára
(Háromszék) költözött, hol szintén voltak birtokai s honnan
csak dédunokái származtak vissza Szolnok-Dobokamegyébe,
ez alapon sok ideig, sőt némelyek még ma is székely ere-
detűeknek tartják magukat.

Adatok alapján beigazolható, ámbár hézagos leszáрма-
zása a családnak a következő:

K. Pechy Sámuel Muzsnai ev. ref. pap, neje: nemes
Etzken Sára. Ezeknek gyermekük K. P. Ádám, szül. Muzsnán
1740-ben, birtokos volt több helyen, ezek közt Deésen is.
A Szajkapatak mellett, Kossuth Lajos-utczában, a Bájóné-féle
hidnál, az úgynevezett öreg Almai-féle ház az övé volt. Meg-
halt Deésen 1821-ben. Neje: Szakmári Mester Mária nemes
asszony. Ezeknek gyermekük: K. P. Imre, született Deésen
1765-ben, birtoka volt Deésen, Deésaknán, Oroszmezőn és
Semesnyén. Meghalt Semesnyén 1837-ben. Neje I-szor *Fejérdy
Rozália*, ki 1802-ben Semesnye községnek templomépítésre
kölsönt adott. II-szor *Uzoni Fosztó Klára*.

Pechy Imrének és Fejérdy Rozáliának gyermekük: P.
Klára szül. 1795-ben és meghalt 1848-ban Semesnyén, ez
volt neje *I. Deési Daday Istvánnak*; leszármazottjait lásd a
Daday családfán . . .

II.

LEÍRÓ RÉSZ.

1. I. **János.** Ez lehetett az Erdélybe költözött Daday család legrégibb kinyomozható őse, ki valószínűleg a 17-ik század elején született. Kik voltak szülei? Magyarországon született-e, vagy Erdélyben, ez bizonytalan, valószínűleg ez jött be valamelyik fejedelem hívására Erdélybe, mint misszionarius ev. ref. pap.

Bod Péter „Istoria Transilvaniae“ című művében olvasható egy levél, melyet Vásárhelyi P. gyulafehérvári tanár 1663 aug. 18-án intézett Dadai Jánoshoz a következő megköszönéssel: „Reverendo et Clarissimo D. Johanne Dadai ecclesiae Küküllőváriensis Ministro vicinarumque inspectori gravissimo“ stb. A levél tartalma magyarra fordítva körülbelül a következő:

„Tiszteletes és híres Daday Jánosnak, a küküllővári egyház lelkipásztorának és az egyházmegye Esperesének! Küküllőváron. A véletlen alkalom, melyet előre nem láttam, nem engedi, hogy bővebb szavak keretében mondjam el Hírességednek és Nagy Tiszteletednek a mi dolgaink állását, a mit azt hiszem, hogy Híres és Tiszteletes Czímed ismer. Ez az egy a miért Tiszteletedet kérem, hogy ha egészsége és az előre nem látott akadályok megengedik, ne essék nehezére Gyulafehérvárra lejönni. Mert bizonyosan tudjuk, hogy ma a

fejedelem itt lesz, hová a Jegyzőnek is meghagyám, hogy lejöjjön. Dolgunk nem kevés időt fog igénybe venni, s azt Ő Felsége előtt Daday Nagyságával kell elvégezzük.

Bizonyosan tudni fogja híres tiszteleted: Itt az ideje és sürgős, hogy Collegiumunk elhanyagolt állapotát kezébe vegye, ne hogy azt tönkre tegyék; így minden ellenséges fáradság és törekvés hiában való leend. Az Isten irántunk tanusított, még ki nem engesztelt haragjának jelei között felhozom, hogy annyi akadálnak, annyi rabló ellenségnek van kitéve kicsiny Collegiumunk!

Nem kételkedem, hogy a Sátán örömében fel fog kiáltani, ha ezeket az alapokat felszakgathatja, be fog következni, hogy nálunk inkább az egyházak fognak ezen a tönkremenőn könyörölni, mint az államhatalom. Még ezek a gyalázatos emberek is, a mi városi polgáraink — csoda ilyet hallani is — tervezik, azt gondolják, hogy a szabadság és a sérthetetlenség tetőpontján meg fognak maradni, ha a Collegium elpusztul, ilyeneket mondván: Nem akarjuk, hogy majd Ő uralkodjék rajtunk. Bizonyosan lesznek oly elvetemültek is, kikkel harczolni kell. A való és igazság a mi pártunkon áll. A magas Fejedelem épp úgy, mint a jegyző, a mi pártunkon lesz, mindenek felett pedig Isten lesz velünk. A legnagyobb lelki fájdalommal értesültem a Hírességed és a küüllővári várban összeütközött emberek roppant kínzásáról, hanem hála legyen Istennek a ki megsegíti a szerencsétleneket és üdvözítő karjával az életet a halálból kimentí.

Irtam ex abrupto. N.-Enyeden 1663. év augusztus 18-án. Vásárhelyi P.“ (collegiumi tanár.)

(Ezen levelet a megnevezett munkából kiírta, latinból lefordította: Osváth L. IV. éves ev. ref. theologus.)

Ezen levél hitelesen bizonyítja azt, hogy Dadai János 1663-ban küüllővári pap s illetve ev. ref. esperes volt.

A küüllői ev. ref. egyh. megye jelenlegi levéltárában található egy „Inventarium,“ mely készült 1826-ban; ezen könyvnek előszavában a többek között ez áll: „Proventus

Annuus et Bona omnia Ecclesiarum omnium Orthodoxarum in diacesi Küküllővariensi existentium diligentissime inquisita et recognita A. 1642 Die 10^a Apr. Episcopo per universam Transilvania Reverendiss. Cl. nec. non Doctiss. viro Domino Stefano Geleino Seniore vero Diecesios R. Cl. ac. D. V. Duó Johanne Dadai existentibus bona fide Descripta, sic per Johannem V. Szentivanium A. 1676 a die 5^a sept. in hoc Protocullum manu sua legibilius ac distinctius sincera conscientia eadem omnia sunt consignata.“ Ezen sorokból világosan kitűnik, hogy az 1676-ban Szentiványi János esperes által készített ev. ref. egyházmegyei conscriptionak az 1642-ben Daday János esperes által készített leltár szolgált alapúl, sőt az egész előszóból az tűnik ki, hogy a küküllői egyházmegyében levő ev. ref. egyháznak javait legelőbb Daday János szedte jegyzékbe rendszeresen.

A küküllői egyházmegye történetének egy lapján föl vannak sorolva az egyházmegye esperesei, kik között III. esperes volt Deési István, ez meghalt 1639-ben. IV. esperes Daday János, ez meghalt 1668-ban. Ezen adatok szintén bizonyítják, hogy Daday János 1639 és 1668 között ev. ref. pap és esperes volt. Ezen tényt igazoló két adatot Tiszteletes Jósza Ferencz jelenleg küküllővári körlelkész úrtól kaptam 1897. év febr. 14-én, miért is neki e helyen nem mulaszthatom el hálás köszönetet mondani.

I. Jánosnak magánéletéről és családi viszonyairól annyit tudunk, hogy első neje volt *Cornelia Van Uilenborg* utrekti származású nő, kit I. János akkor hozott magával, midőn hollandiai tanulmányútfjáról hazatért, mert abban az időben a magyar ifjaknak szokása volt külföldről nemcsak ismereteket és tapasztalatokat, hanem feleséget is hozni. Azonban az ismeretlen nőt idehaza sem az egyházi szokások, sem pedig kasztrendszerben élő intelligens körök nem fogadták be. Az idegen nő visszaútazott tehát hazájába, hű férje pedig utánna ment s 1638-ban keltezett, hatóságilag kiállított okmányokkal igazolta nejeének előkelő származását s ennek folytán a Nőt a

társadalom kebelébe fogadta. Sajnos, hogy ezen ajánló levél, mint érdekes családi okmány elveszett. Állítólag (I. Jenő szerint) az Erd. Prot. Közlöny szerkesztőségénél tévedett el, hová ezelőtt 10—12 évvel kéretett be közlés végett, példájául annak, hogy a ref. papok törvényes és erkölcsös házasság életére már a 17-ik században úgy az egyház, mint a társadalom nagy súlyt fektetett.

I. Jánosnak második neje Kászoni Kászony Józsefnek és Erdős Juditnak leánya Kászoni *Kászony Anna*, ki a 16. és 17. században Deésen és Belső-Szolnokvármegye több helyén domináló Mátyus, Somogyi, Fejér és Erdős családoknak vagyonos és egyedüli örököse volt.

Gyermekei: Első házasságából: János, a ki a n.-enyedi ev. ref. coll. matriculája szerint 1662-ben akademiára ment Belgiumba, mint papnövendék, de valószínű nőtlen ifjú korban halt el, mivel róla egyebet tudni nem lehet. Második házasságából származnak: I. Erzsébet, I. Zsófia és I. József.

I. János meghalt 1668-ban, állítólag a tordai temetőben pihen, és sírköfelírata olvasható. Elmaradt özvegye: Kászony Anna 1696-ban már úgy szerepel, mint Kolozsvári István n.-enyedi professor neje. (Családi iratok.)

Tőle maradt emléktárgy: egy sárgaréz óra, melyet családi szájhagyomány szerint Utrekbtől hozott, valószínűleg, mint első nejétől kapott nászajándékot. Manapság ehez hasonló alakú és szerkezetű órákat nem készítenek. Egy 5—6 cm. méretű, majdnem kocka alakú sárgarézlapok közé foglalt művecske, négy alacsony lábon nyugszik, közönséges zsebóra nagyságú számlapja a felső lapon, tehát vízszintesen áll, a belső szerkezethez, a mely mutató- és ütőszerkezetből áll, a betekintés az alsó lap lenyitásával lehetséges. Két oldallapjára kezdetleges betűkkel van bevésve „Dadai János“, évszám nincs. Ezen óra állítólag mindig Jánosról-Jánosra maradt és ezidő szerint V. János tulajdonát képezné, törvényes jogutóda pedig előbbinek fia, VI. János lenne, azonban mindkettőjük akarata, illetve beleegyezése folytán III. István birtokában van

és annak tulajdonát képezi. Egyébként az óraszerkezet el van romolva, nem használható mint óra, csupán mint családi ereklye bír becsesél.

2. I. **Erzsébet** (I. Jánosé). I. Jánosnak és Kászoni Annának leánya, férjhez ment Kovásznai Samuhoz. Ezek örökölték az erdő-oláhvásárhelyi nemesi jószágok felerészét. Gyermekük Zsófi és Judit, az Magyarosiné, ez pedig Szigetiné.

3. I. **Zsófia** (I. Jánosé). I. Jánosnak és Kászoni Annának leánya, férjhez ment Tőke Vásárhelyi Istvánhoz, a ki székelyudvarhelyi coll. tanár. Ezen leányágon a Daday család a Szilágyi, Toldi, Borosnyai és Szarvadi stb. családokkal lépett összeköttetésbe.

4. I. **József** (I. Jánosé). Született 1660-as években, iskolai tanulmányait N.-Enyeden végezte, 1695-ben kir. táblai irnok. (Deési levéltár.) Az 1716-iki nemesi „Conscriptio“ szerint „nobilis cum curia una assessor in Deés.“ (Sz. D. megyei levéltár.) 1719-től 1731-ig deési levéltár adatai szerint „városi prokátor.“ „1719-ben Somogyi Istvánnal a cziczhegyi erdőben tett károkért levelek beadására szólíttatnak fel.“ A deési levéltár aktái szerint az 1723 szept. 24-iki „boszorkánypör“ tárgyalásánál egyik bíróképpen szerepelt. Nem tartom érdektelennek ezen boszorkánypörből a következőket egész terjedelmükben ide iktatni.

„Deliberatum. Szaniszló Borbára ellen boszorkánysággal véghez vitt több rendbeli tselekedeteiért, ha ezen Fatensek közzül legalább heten a fejére esküszik, tűzzel megégettessék, ha pedig heten reá nem esküsznek, vízbe próbáltassék meg, ha a vízbe lemégyen és vizet hoz ki a szájába, simpliciter absolváltassék, ha vizet nem hoz, úgy is meghaljon. A vízbe való próbának effectuálására kineveztetnek: Dadai Jozsef, Zabolai István stb. assessorok.

Minthogy Szaniszló Borbára asszonynak senki fejére nem esküdött, a vízben megpróbáltatott, vizet hozott ki szájába — nem csak egyszer, hanem többször is, absolváltassék simpliciter.“ (Dr. Laufenauer K. munkájából).

1729-ben Deés városi és vármegyei hites assessor. 1740—50-ig deési ev. ref. egyházi „főcurator.“ Jegyzőkönyvi adat szerint a templomban kijelölt állandó helye volt „Észak felől I. csoport, észak felől 1-ső szék Daday József uramé.“ 1711. évi följegyzések szerint a templomnak szövet- és ércznemű tárgyakat adományozott. (Egyh. levéltár).

A deési ev. ref. egyház úrasztali — ma is használatban levő — abroszok között van egy hosszú, nagy lenkendő, két végén ó germán selyemhímzéssel, a következő felirattal: „A DESI REFORMATA ECCLESIA SZÁMÁRA N. DADAI JOZSEFNÉ OLASZ MARIA ATTA ANNO 1732.“ Ezen értékes és különleges egyházi műtárgy több kiállításon volt kitéve közszemlére, legutóbb pedig az 1900. évi párisi világkiállításhoz is fel volt küldve. I. Józsefnek neje nemes Olasz Mária, kivel együtt kegyes és istenfélő hívek lehettek. Boldog házasságukból született II. János 1718-ban és I. Klára 1723-ban, ez utóbbi meghalt. I. József elhalálózása idejét tudni nem lehet, az azonban bizonyos, hogy a deési ref. Nagytemetőben pihen kegyes nejével együtt. Olasz Mária egy Kolozsvárt élő nemes származású családnak a leánya, kinek közbenjárása folytán testvére Olasz András végrendeletében a deési ev. ref. egyháznak a harangok megújítására 50 frtot hagyott. (Ev. ref. egyházi levéltár).

Az I. Józsefre vonatkozó adatokból az tűnik ki, hogy egy képzett ember volt, kinek úgy az egyházi, valamint a városi és megyei közélet mozgalmáiban előkellő szerep jutott. Ez azon József, kinek 1724-ben a kath. Páterekkel métakiigazítási, Vásárhelyi Dániellel pedig becsületsértési pere, illetve párbaja volt, miről az általános részben bővebben van szó.

Megyei írártári adat szerint D. József 1705-ben osztozott deési Széki Mártonné, Erdős Judit, mint nagyanyai- és Kászoni Anna, mint édes anyai deési örökségén sógorával Tőke Istvánnal.

5. II. **János** (I. Józsefé). Született 1718 január 18-án Deésen (deési ev. ref. kereszt. anyakönyv), tanulmányait Nagy-

Enyeden végezte. 1745—1750-ig városi senátor: „Excusator generosus senator Dom. Johannes Dadai.“ 1746-ban házát „quartélynak“ foglalják le. 1752—3-ban „provisor Csatanien-sis“. 1755—1779-ig csatáni ispán. 1784-ben Deés városi és vármegyei hűtös assessor. Az 1784-iki conscriptio alkalmával fel van jegyezve mint „doscarius“ „nemes“. 1776-ban márczius 17-én az ev. ref. templom nagy harangjának az újra öntésére 1 frt 20 krt adott, 1779-ben „templomépítésre adott Tek. Daday János úr 1 frtot 2 denárt“. (Ev. ref. egyh. ltár.) Sajátkezű aláírása és pecsétje tisztán látható a deési ev. ref. egyh. levéltárában egy, 1784. év ápr. 27-én keltezett, Osváth Szabó János és felesége Nagy Klára nevére kiállított 10 frtról szóló obligatió, ezen pecsétnyomó leírását lásd általános részben. Meghalt 1795-ben, mint ülnök.

Neje volt: *Etei Mária*. II. János korából, mint családi ereklve, megmaradt egy imakönyv, melyet ő menyasszonyának, Etei Máriának adott „mátkasági ajándékba“, s melyen a következő sajátkezű felírás olvasható: „Ez új testamentumot adá 1794-ik esztendőben, szept. hóban Daday János kedves Mátkájának, Etei Máriának Deésen.“

Ezen imakönyv jelenleg dédunokája I. Géza tulajdonában van.

Gyermekeik voltak: József (II) és János (III), e helyen tehát a család két ágra oszlik s mindinkább távozik a két ág egymástól úgyannyira, hogy manapság úgyszólván csak a névrokonság fűzi egymáshoz az unokákat.

6. II. **József** (II. Jánosé). Született 1742. évben Deésen, tanult Nagy-Enyeden. 1778-ban Deés városi tanácsos jelölt. 1787-ben ev. ref. consistoriumi tag „Nemes Dadai József úr“. 1779-ben templomépítésre 1 frtot 2 denárt, ugyanakkor iskolaépítésre 5 frtot adott. (Levéltár.) 1787—1795-ig városi senator, ekkor a meghalt édes atyja helyére „egyhangulag ülnökké választatott“. 1791-ben kelt végrendeletében 20 frtot hagy a deési ev. ref. egyháznak oly célból, hogy ennek kamatja fejében maga és utódai a papibér fizetése alól mentessenek

fel. (Egyh. levéltár.) Meghalt 1805. év szeptember havában, a városi communitás halála fölött részvétét fejezte ki s jegyzőkönyvbe iktatta. Valahol a deési nagytemető valamelyik jelentelen sírjában porladozik.

Neje: *Enyedi Mária*. Gyermekük: József (III) és Erzsébet (II), ez utóbbi mint növendék leány halt meg.

7. III. **József** (II. Józsefé). Született 1776-ban Deésen, elemi iskolai tanulmányait és a poesist végezte 1790-ben a deési ev. ref. gymnasiumban, subscribált N.-Enyeden 1794-ben, s ugyanott végezte felsőbb tanulmányait is.

1801—1805-ig Deés városi assessor, 1806—1810-ig senator és adóbiztos, ekkor lett városi „Főnotárius“, 1809-ben (189. sz. megyei ltár) Szilágyi Mihálylyal osztályos pere volt. 1811—1840-ig „judicum assessor“ és Belső-Szolnokvármegye „rectificator biztosa“, 1838 táján „cehalis commissarius“. A deési ev. ref. fiú-iskola (gymn.) 1823. évi anyakönyvében, hol az évváró vizsgáról lévén szó, ezen bejegyzést találtam: „N. B. ezen examentre Tekintetes Daday József úr magistrualis assessor és kerületi commissarius egy zászlót festett az iskolának a maga vászonnyára, a rúdja az iskoláé volt, de azt is megfestette. A zászlórajzban a Minerva képe vagyon festve.“ Megjegyzendő, hogy ezen évben kitűnően vizsgázott Károly nevű fia. Ezen zászlónak sok kutatás dacára sem akadtam még darabjára sem.

Neje: *Hary Rachel de Bethlen*, kivel boldog és csendes családi életet élt.

Özv. Vas Antalné (deési, jelenleg élő születésnő), ki az akkori Vas papnak unokája, elbeszélése szerint III. József saját házában a Felső-Rév-utczában lakott, ez azon ház, mely ma a Czech Péter tulajdonát képezi. Vasné emlékezete szerint a kőház tág tornáczában a falon fel volt függesztve egy térkép forma, melyen egy vad leány és egy nagy fa (családfa) volt festve s ezen a családtagok különféle jelekkel, többnyire madár alakokkal voltak ábrázolva. Ugyancsak Vasné emlékezete szerint III. József egy kisdéd, izmos termetű ember volt,

haját az akkori szokás szerint hosszúra nevelte, hátra fésülte és fésűvel lefogta, bajuszát rövidre ollózta, szakállát borotválta. Magyar ruhát és kurta fekete báránybőr bundát viselt. Jó módon élt, népszerűség jellemezte és közkedveltségben állott, különösen Vas pappal élt igen bizalmas barátságban. Meghalt 1841-ben, márczius hóban, a „Nagytemető“ valamely jeltelen, roskatag sírhantja alatt pihen.

Gyermekei: László (I.), Sándor (I.), Károly (I.), Anna (I.), József (IV.), Ferencz (I.), ez meghalt, Katalin (I.) és Lajos (I.), tehát nyolcz gyermekkel áldotta meg a sors, nem csoda, ha ezeknek neveltetése és tanittatásával küzdő szülők anyagiilag hanyatlásnak indultak és tönkre is jutottak.

8. I. **László** (III. Józsefé). Született Deésen, 1803 jan. 13-án. 1808—1817 között, anyakönyvi adat szerint, a deési ev. ref. particulának „eminens“ tanulója, ki több ízben „könyv- és papir-jutalomban részesült,“ felsőbb tanulmányait a kolozsvári ev. ref. collegiumban végezte. 1831-ben városi „levéltári igató,“ 1832-ben „városgazda,“ 1841—42-ben „baromvásári czédula bérlő,“ 1850—55 között szolgabíró, 1855—1860 között ismét „város gazdája,“ később magánzó. Meghalt 1873-ban, jan. 3-án „69 éves korában lábszár-roncsban“.

Neje: I. ízben *Vajna Lidi*, ettől elvált, II. ízben özv. Horváthné, *Czompo Lidi*, kinek házasságából született Antal (I), de ez meghalt. — I. László a deési „Nagytemető“-ben van eltemetve, egy jeltelen, gondozatlan roskatag sírhant alatt porladoznak földi részei.

9. I. **Sándor** (III. Józsefé). Született 1804 aug. 31-én Deésen, ugyanott végezte algymnasiumi tanulmányait 1810 — 1820 között, ekkor mint „rhetor“ ment a kolozsvári ev. ref. collegiumba, hol felsőbb tanulmányait végezve, mint jogvégzett ifjú jött haza. 1825-ben, mint állás nélküli ifjú, Decs városának 6 évi jegyzőkönyveit tisztázta le s ezért a pénztárból 37 frt „honoráriumot“ kapott. 1829-ben helyettes városi tanácsos, 1831-ben „protoculista“, azután rendes tanácsos és „piaczi főfelvigyázó.“ 1848—1858-ig városi „orator“ volt.

A tüdőbajban szenvedő ember munkaképtelenné válva, 1860-tól kezdve a várostól kapott kegydíjből élt (abban a korban nyugdíjintézmény nem volt). Meghalt 1871. év decz. 6-án „tüdővészben“.

Neje: I. *Toldy Mária*, II. *özv. Bodorné*. I. házasságából Etelka (I.), Béla (I.) és Géza (I.) születtek. A családban hiányzott a családi boldogság és béke s így I. Sándor külön, a nő három gyermekével szintén külön éltek, a mely körülménynek keserű gyümölcsait a gyermekek élvezték, ezeken kívül még árvaságra is jutottak s így a három gyermek a maga sorsára volt utalva.

10. I. **Károly** (III. Józsefé). Született 1807-ben Deésen, 1814—1823-ig a deési ev. ref. gymnasiumban tanult mint „eminens“ tanuló, mely idő alatt az anyakönyv tanúsága szerint több ízben „papir és könyv praemiumot“ kapott. Édes atya nagy örömet talált ezen fiúban, ezt bizonyítja azon körülmény, hogy vizsgájára az iskolának zászlót festett és ajándékozott. 1830 táján városi levéltárnok, meghalt 1848. év november havában 41 éves korában, mint nőtlen ember.

11. IV. **József** (III. Józsefé). Született 1814-ben május 5-én Deésen, 1822—26-ig a deési ev. ref. iskolának tanulója, ezután városi „protokulistá“-nak kandidálják s később meg is választják, 1840-ben „város gazdája,“ 1841-től kezdve csatáni jegyző és bérlő. Meghalt 1867-ben január 23-án „tüdőgyuladásban.“ (Urb. Wesen 163. lap. 1863. év) Septerről 1 jobb. telek és 7 hold 1275 □ öl területért kapott neje jogán 181 frt 55 kr. előleges kárpótlást Vas jogon.

Neje: deési származású *Vas Juliánna*, házasságukból származnak József (VII.) és Adolf (I.).

12. I. **Ferencz** (III. Józsefé). Született 1816-ban Deésen és 1830-ban tanuló korában meghalt.

13. I. **Lajos** (III. Józsefé). Született 1832-ben Deésen, iskoláit szintén itt végezte 1840—47 között. Az iskolai anyakönyvben mint jó tanulóról ezen megjegyzés olvasható: „kitetszőleg jeles mindenből“. Az alig 17 éves ifjú 1848-ban

honvédeknek állott be és zsenge életét a haza szent szabadságáért áldozta fel, mert 1849. év október 23-án „a háboru és fogság okozta kimerültség miatt halt meg“ (deési ev. ref. halálozási anyakönyv).

14. I. **Anna** (III. József). Született 1810-ben Deésen, magánzó, meghalt 1848-ban. Leánya Trézsi, szül. 1840-ben, magánzó, meghalt 1869-ben.

15. I. **Katalin** (III. József). Született 1817-ben Deésen, férjhez ment Ekker József „szabó mester“-hez és földbirto-koshoz. Meghalt 1889-ben. Házasságukból származott József nevű fiuk, ki 1899-ben három kiskorú árva hátrahagyásával halt meg.

16. I. **Etelka** (I. Sándoré). Született 1839-ben Deésen, magánzó hajadon, a hatvanas évektől kezdve Géza nevű testvér-öccsével lakik Budapesten.

17. I. **Béla** (I. Sándoré). Deésen 1842-ben született, 1850—54 között a deési ev. ref. elemi iskolában tanult. Az árvaságra jutott fiú a társadalomra nézve már-már veszendőben volt, azonban a 60-as években besorozták katonának. Mint közös hadseregbeli katona szolgált Beszterczen, 1867-ben pedig a honvédséghez állott át, honnan, mint kiszolgált altiszt, a m. államvasútak szolgálatába lépett, állítólag ma is ott van alkalmazásban mint vonatvezető. Sokáig lakott Mike-Szászán. Nőtlen állapotú.

18. I. **Géza** (I. Sándoré). Született 1844-ben decz. 22-én Deésen, iskolai tanulmányait a deési ev. ref. tanodában és a szamosujvári algymnasiumban nyerte 1851—1862 között. A mostoha sors a szülői otthontól és szeretettől korán megfosztotta s így önként ipari pályára lépett. Nyomdász-tanuló, majd segéd lett Kolozsvárt. Mint nyomdász-segéd felment Budapestre, hol a „Pallas könyvkiadó“ cégénél kapott állandó alkalmazást „nyomdai revisor“ minőségben. Ezen idő alatt az irodalmi téren is nagy tevékenységet fejtett ki. Munkatársa, majd segéd- és főszerkesztője volt több élcz- és nyomdászati szaklapnak, melyekben önálló szakértekezéseket közölt. Irodalmi tevékeny-

sége terjedelmesebben van ismertetve „A magyar írók élete és munkái“ című folyóiratban. A szorgalmas és kitartó nyomdai munka következtében szemei meggyengülvén, munkakép telenné lett s így 1894 óta mint magánzó, részint csekély nyugdíjból, részint mellékes keresetből él Budapesten. Megnősült, nőül vevén *Füredi Juliskát*, kinek házasságából két gyermek született: u. m. Géza (II.) és Sándor (II.) I. Géza nyomdász-segéd korától Etelka nővérével közös háztartást vezettek.

Egyébként Géza egy közép, izmos termetű, jó fizikai erőben levő, himlőhelyes barna arczbőrű, kék szemű és kopaszodni kezdő ember, csupán a szemgyengeség észlelhető nála, a mi a természeti erőfogyatékosságot elárulná. Jelenleg a megélhetési viszonyok szerint részint Budapesten, részint Budapest szomszéd községeiben lakik.

19. VII. **József** (IV. Józsefé). Született Deésen 1845 szept. 18-án, az ev. ref. elemi iskolában járt ugyanott, gyenge tanuló volt s így az elemi iskolát sem végezhette. Atyja több ízben megfelelő alkalmazást szerzett részére a városnál, azonban értelem és kitartás hiányában szolgálatát abban hagyta. Atyja halála után anyagilag teljesen elbukott s jelenleg a jó család jellemvonásaiból csupán a becsületesség található fel egyéni tulajdonságai között. Mint nőtlen, család nélküli ember, személyes szolgálat által keresi meg mindennapi élelmét. A családnak leggyengébb existenciája ő.

20. I. **Adolf** (IV. Józsefé). Deésen, 1847 okt. 29-én született, ugyancsak ott járt elemi iskolában is, honnan anyakönyvi bejegyzés szerint „hanyagságból kimaradt.“ A hetvenes években, mint nőtlen ifjú a városnál, később a kir. törvényszéknél díjnoki, majd írnoki minőségben szolgált. Meghalt tüdővészben 1880. év decz. 26-án 31 éves korában.

21. II. **Géza** (I. Gézáé). Született Budapesten, 1896-ban . . . . ., hol édes atyja, mint magánzó él. Eleven, egészséges barna szép fiúnak láttam.

22. II. **Sándor** (I. Gézáé). Budapesten született 1899-ben . . . . . , tehát csecsemő gyermek.

*

A családfe egyik, u. n. „József“ ágának ezek, t. i. II. Géza és II. Sándor a legifjabb sarjai. Megjegyzendő még, hogy ezen ágnak csupán hat élő tagja van, u. m. I. Etelka, I. Béla, I. Géza, VII. József és a most említett II. Géza és II. Sándor.

*

Most áttérek a másik ágra, t. i. „János“ ágra.

23. III. **János** (II. Jánosé). Született 1755 január 1-én Deésen, tanulmányait a deési ev. ref. iskolában kezdte, folytatta és befejezte N.-Enyeden, 1775 jun. 30-án subscribált. „1776. év szent Pál és Péter apostolok ünnepének előnapján“ a gy.-fehérvári káptalantól „tiltakozó levelet“ kért és nyert. (Lásd az okmányt egész terjedelmében az ált. részben). 1797—1800-ig Deés városi „senator-főorator“, később „hegybíró.“ 1806—1818-ig „Id. Daday János judicum assessor.“ 1809-ben a város pénztárából 1000 frt kölcsönt vett fel. 1776-ban a ref. nagy harang öntésére 1 frt 20 krt adott, mely időtájban consistorialis tag. Neje: *Margitai Papp Mária* Deés városi polgárszármazású nő. Házasságkötése úgy a rokonságban, mint az intelligens körökben feltűnést keltett, mivel azon időben csak az egyenrangúaknak lehetett házassági szerződésre lépni. Talán épen ezen, a szokással és divattal nem törődése által szerezte meg azon nagy népszerűséget, melylyel bírt, melyet az emlékezet részére fenntartott s a mit semmi sem bizonyít jobban, mint azon tény, hogy az ev. ref. keresztelési anyakönyv bejegyzései szerint sok polgárszármazású gyermeknek voltak keresztszülők. Meghalt 1842-ben, porai a Nagytetőben pihennek.

Házasságából hat gyermek származik: János (IV.), István (I.), Samu (I.), Juliánna (I.), József (V.), Erzsébet (III.) Az

ág bő sarjadzása indokolja a fentebb említett 1000 frt kölcsön szükségességét.

24. IV. **János** (III. Jánosé). Született 1784-ben Deésen, elemi tanulmányait szintén itt, 1790—1797 között az ev. ref. algymnasiumban, felsőbb tanulmányait pedig N.-Enyeden végezte. 1809—175. sz. (Megyei levéltár.) az „insurgensek“ ellen elkövetett sértésért feleletre vonatik Balog Ádám főstrázsamester által. 1810-ben városi „senator“ Deésen, majd szolgabíró. 1815—1841-ig városi főjegyző, ettől kezdve pedig haláláig belső-szolnokvármegyei főjegyző. Saját háza — ősi ház — a Rév-utczában volt, jelenleg a „Turbucz örökösöké,“ állítólag ő maga adta el. 1861. év május 15-én 73 éves korában halt meg Deésen, „öregségi elgyengülésben.“ A „Nagytemető“ legmagasabb pontján nyugszik, fejfáját egy nagy három ágú élő akácza jelzi, 325. szám olvasható le róla.

Neje, kivel id. Róth Pál utján iskerkedett meg: *Ungárd Regina*, nagy-szebeni várkapitánynak a leánya. Népszerű emberek voltak. Gyermekeik: Gyula (I.), József (VI.) és Paulina (I.)

25. I. **István** (III. Jánosé). Deésen, 1786-ban született, elemi isk. tanulmányait (anyakönyvi bejegyzés szerint) 5 éves korában a deési ev. ref. fiúiskolában kezdette, közép- és felsőbb tanulmányait, u. m. a jogot és theológiát a n.-enyedi ev. ref. collegiumban 1808. év jun. 20-án végezte, mint „jeles tulajdonokkal ékeskedő ifjú.“ A végbizonyítvány eredetije a családi iratok között van. A majdnem 100 éves okmány a mostani tanulmányi bizonyítványok szövegezésétől eltérő alakban van szerkesztve és szép tiszta kerek betűkkel latin nyelven írva, magyar fordításban így szól: „Mi Rector és Professorok Deésről származó igen jeles ifjút: Daday Istvánt, ki az örökkévaló Muzsák ezen hajlékában, mint Togatus diák négy évet töltvén a nálunk előadatni szokott magasabb tudományokban, — úgymint: Hazai és világtörténelem, Philosophia, Római és Görög régiség, ugyanazoknak irodalma, Római jog, Mathesis és Természet philosophia, Egyetemes geographia, Statistica, Dogmatica, Theologia és Természet-his-

toria — kiképzést nyert, bizonyosság levelünkkel kitüntetni nem késlekedünk, ki is szellemi képességei mellett a tanulmányokban való szorgalmát nyilvános vizsgálatokon is megbizonyi-

I. ISTVÁN 1811-beli KÉPE.

totta, azon kívül iskolai életét — majd a közéletben is szükséges — jó erkölcsökkel, műveltséggel és engedelmességgel ékesítette, miért az Örökkévaló Muzsától tisztességgel búcsuzót a legjobb kívánságokkal tisztességgel elbocsátva mindenkinek jó indulatába ajánlani akarjuk és óhajtjuk. Kelt Nagy-Enye-

den, 1808 jun. 20-án. A nagy-enyedi nevezetes collegium rendes tanárai. Johannes Nemegyei s. k. Franciscus Benkő s. k. Johannes Bodola s. k. Adamus Herepei s. k. Michael Bencze s. k. Carolus Mohai s. k. Josephus Kovats s. k.“ (Latinból fordította 1896 ápril 5-én Vezsenyi Béla polg. isk. latin tanár).

A jeles képzettségű ifjút 1809-ben Deés városi „senatorrá

candidálták,“ azonban ugyancsak azon évben a nemesi fölkelésben (insurrectio) való részvételre a család őt jelölte ki (281. számú megyei levéltár) s így, mint insurgens hadnagy abban részt is vett, hadnagyi kardja, mint családi ereklye, ma is meg van (II. Ferencznél, unokájánál).

1814-ben megnősült, nőül vette *Kolozsvári Pechy Imre* semesnyei birtokos leányát *Klárát*, így a deési ősi fészket odahagyva, Semesnyére telepedett s itt megvetette alapját a

család új és állandó otthonának. I. István, bárha theológiát és jogot végzett s így egyházi vagy köztisztviselői pályán is tisztességes állást szerezhetett volna magának, annak daczára a gazdasági foglalkozást ezeknél előbbre helyezte. Nejével örökölt semesnyei birtokot nem látván elég tág térnek az önálló gazdálkodásra s másként is apósával örökösödési (Geréb-féle) perben állottak, gazdatiszt lett Szilágy-Csehen egy uradalomban, hol néhány év alatt józan élete és takarékosága által anyagi erőt nyervén, visszatért Semesnyére, itt birtokait gyarapította, berendezte és állandó gazdálkodást folytatott. Nejével „Molnár, Fejérdi, Geréb, Erdélyi és Ebeni“ családokig felmenő joga szép örökséget kapott. Ezen családok közül „Geréb“ vingárdi előnévvel már a 15-ik században szerepel, több helyen élvez királyi adományokat. Így: Vingárdi Geréb János erdélyi kormányzó 1458-ban Mátyás királytól Árokaját, Bálv.-Váralját, Búzá, Csabát stb. nyerte adományképpen. (Szoln.-Dob. v. Monogr.)

Az „Ebeni“ és Sz.-ilosvai „Erdélyi“ családok összeházasodása.

Ebeni István (1630).			
Judit, férje Czegei Vass János, B.-Sz. megye főispánja	Zsófia, férje Ilosvai Erdélyi János	Orsolya, férje Veszprémi Ferencz	Anna, férje Czegei János
Dániel, neje Vay Judit	János, neje Makray Zsófia		
Ádám, B.-Szolnok m. főispánja.	András, neje Borbandi Zsuzsánna		
	Zsófia, férje Geréb István		
András, Poroszországba ment	Erzsébet, férje Fejérdi József	Zsófia, férje Prosa Sámuel	
Sálomé, férje I. Fábia János † II. Butka Elek		Rozália, férje I. Molnár Mihály II. Kolozsvári Pechy Imre	
B. Judit, férje Horváth István	B. Elek	Klára, férje Deési Daday István (1810)	
		Rozália	
		Elek	
		Domokos	
		Amália	
		János	
		Karolina †	
		István	
		Katalin	

I. Istvánnak úrbéres jobbágysai voltak: Igriczén, Alsó-Hagymáson és Semesnyén, nemesjogú birtoka Deésen. (Urb. Wesen 163. lap, 1863. év) „Id. Daday István Igriczéről 6 jobbágys és 71 hold 1120 □ öl területű földbirtok után 1195 frt. Semesnye és A.-Hagymásról 4 jobbágys telek és 25 hold 635 □ öl földbirtok után 592 frt 35 kr. előleges kárpótlást kapott.“

Semesnyén 7 belsősége volt, u. m.: a főutezában 3, túl a patakon 2, továbbá a Hank-kert és az „öreg ház,“ mezőgazdasági földje mintegy 184 holdat tett ki. Azon csekély birtok jövedelméből hét gyermeket a kor igényeinek megfelelőleg felnevelni csak úgy lehetett, hogy nejével együtt — a ki emlékezet szerint a jó gazdasszonyok mintaképe volt — egy értelemben és szorgalmasan munkálkodtak. A gondos házi asszony és valódi édes anyai gondosságról tesz bizonyosságot azon levél, melyet 1847 szeptember 23-án írt sajátkezűleg Elek fiához a kolozsvári collegiumba s melyet egész terjedelmében szó szerint közlök csupán kegyeletes szempontból.

„Dadai Elek fiamnak a Reformátum Kollegiumba Kolozsvárt. Elek! E foljo hónap 8-adán betegen írott leveled 15-én petsételetlen éppen olyan állapotban vettük s azért mostanig nem is láttathattalak meg, miolta te elmentél halál fíjaji valánk Apáddal edgyütt mind ketten egyszerre — a házunk egész ispotáj volt. — Rozálit is a hideg lelte de ő már tsak kihatól belölle, Amáliát most is leli, Apád láttatnék jobbulni ha magára ügyelne de félek hogy újra eléfogja — mivel nem akar szót fogadni — néked pedig azt mondom hogy ha még mind kinlodol a nyavajáddal ha még orvoshoz nem fojamodtál elnemulaszd és a mit fog rendelni azt pontosan teljesítsd mert külömben nem használ — küldök valami aszszuságot (aszalt gyümölcs) melyet rendre főzd meg elegy s a levit id s ő magát is megeheted csak elébb kérd meg a Doktortól — még emellett küldök egy kenyeret valami pogácsákat egy lepént és egy ezüst forintot bány vele jó móddal a nyers

gyümölcs ételnek pedig hagy békét mert nem jó — Amáliát is elhagyta volt egyszer de hogy magát nem tartoztatta újra elé fogta javasolom a szófogadást — miután vagyok nagyon gyenge szerető édes anyád P. K. (Pechy Klára) Semesnye 23-ik szeptember 1847. It küldök valami tzérna mustrát és egy fél huszast végy vagy vétes valakivel tzérnát a mustra szerént s ha meg van a Domokos lájbija küd ki azt is tsak a tzérna vastagabb ne legyen mint a mustra.“ A levél hátulsó lapjáról még ez olvasható: „Ez utolsó levele Édes Anyámnak, mert meghalt október 9-ére viradó 4 órakor, midőn én még Kolozsvárt voltam, s haza mentem 10-én, nem tudva, hogy tán temetésére megyek Kedves Anyámnak s eltemettük 11-én 4 ó. d. u. 1847-ben.“ Ezen feljegyzést valószínűleg a címzett: Elek írhatta fel, ámbár az írás nem hasonlít az övéhez. A csirizzel lepecsételt édes anyai levélke a családi iratok között találtatott.

Az ősöktől örökölt birtokok és jogok épségben tartása azon időtájban nemcsak szokás, de szigorú kötelesség is volt, ha az illető ebbeli kívánságának a legilletékesebb helyen kifejezést adott. Ily természetű és célú nyilatkozatot tartalmaz a következő, a családi levéltárban levő latin szövegű irat, mely magyar fordításban a következőleg hangzik:

„Mi Első Ferencz Isten kedvező kegyelméből Ausztria császára, Magyarország stb. apostoli királya stb. . . . Erdély nagy fejedelme és a Székelyek grófja adjuk emlékezetül mindazoknak, kiket illet összesen és egyenként, hogy Pechy Klára, nemes Asszony, nemes Deési Dadai István hitves társa, házaságának első évében előttünk személyesen megjelenván, előterjesztést tett nekünk a következő módon: Ugyanis ő a miként a saját, úgy atyjának, anyjának, nagyatyái és nagyanyáinak, úgy atyai, mint anyai részről való unokafivérei és nővéreinek s végre az ők mindkét nemen levő elődeinek bármiféle javak, osztályrészek és birtoklások ügyében tett, megkezdett és hirdetett összes eladásait, felosztásait, szerződéseit és bármiféle elidegenítéseit illetőleg minden pontokban és szaka-

szokban ellenszegülni, tiltakozni és azoknak mindenben ellentmondani akar, a mint ellentmondott, tiltakozott és ellenszegült előttünk nyilvánosan és világosan. — Ezen törvényes és hiteles pecsétünk védelmével megerősített bizonyságlevelünk által tanusítván, — Kelt Kolozsvár szabad kir. városunkban 1815-ik esztendő május hava 19-ik napján. — Átolvasta, megpecsételte és kiadta Enyedi László s. k. Erdély fejedelemség kormányzóságának titkára. (Pecsét helye.) (Kétfejű sas.) Lefordította latinból: Vezsenyi Béla polg. isk. tanár, 1900. év márczius 30-án.

Kár, hogy az ily tiltó nyilatkozatok — a jelenlegi törvényeink szerint — nem birnak hatálylyal és kötelező erővel, mert így a régi családi birtokok nem jutnának idegen kezekbe, főként zsidók kezébe.

I. István időközben községjegyzői, 1840 táján szolgabírói (a vádi járás), 1847-ben útbiztosi hivatalt viselt és „partialis székbíró“ volt.

Az 1848-iki szabadságharczban, mint előregedett, harczképtelen közvetlen nem vett ugyan részt, de közvetve annál inkább s erről tanúbizonytságot tesz a megyei levéltárban található 1848 aug. 6-ról keltezett következő levele:

„Én négy fiu és három leánygyermeknek sok nyomoruságon által gázolt atyjok, születések és időkorokkal nem tartozom, de igen azzal, midőn a haza fölriad segítséget kívánva: s im állok elő. János és Elek fiaim izzadva hordják a tömjént a haza nagy oltárára, s mind három leányaim (Kati, Amália és Rózsa) 20, azaz husz pengő forintot midőn térden állva nyujtanak be atyai egyezésemmel, carthágói szűzekként hajukat is a szükség esetében hajóköteleknek lenyíratni az édes atya könnycsepjei között átadják, úgy nyilatkoztak ők nekem, ki véllek hazám boldogságát imádom Semesnyén — hazám porszeme — ki nagyban tudom imádni: záradék egy skatulya 11 tallér van benne. Idősebb Daday István s. k.“ Megjegyzendő, hogy ezen levél kelte után a másik két fia is, t. i. István és Domokos is tényleg részt vettek a szabadság-

harczban, előbbi mint nemzetőr, utóbbi mint lovas honvéd „saját szerelvényeivel“.

1850 szept. 4-én Mester nevű tollrajzos a 64 éves öregot egy kis mellképben örökité meg. Ezen kis tollrajz, melyen sajátkezű aláírás olvasható (id. Daday István), családi ereklyém legbecsesebbikét képezi. Ezen kép alján olvasható a szintén sajátkezűleg írott következő latin mondat, a mi az öregnek jelmondata lehetett: „Spes confuga Deo, nunquam confusa recedit.“ Ezen kis tollrajzról (I. Istvánnak unokája III. István) életnagyságú mellképet dolgoztam ki, a mi keretbe foglalva lakásom egyik díszét képezi.

Az ötvenes években, midőn mind hét gyermeke nagykorú lett, megházasodtak, illetve férjhez mentek, birtokát — mint a legigazságosabb és bölcs apa — hét egyenlő részre osztotta és sorshúzással hét gyermeke között kiosztotta s így jutott mindenkinek 26—26 kataszt. hold föld, ezenkívül minden leánynak egy-egy házas telek és minden fiúnak egy-egy belső telek „házhely“ s így érvényesült az öreg úrnak azon elve, hogy „a lányok vigyenek férjhez házat, a fiúk pedig úgy házasodjanak, hogy feleségeikkel házat, esetleg házakat kapjanak, vagy ha nem, akkor építsenek maguknak házat“.

I. István középtermetű, izmos, köpczös ember volt, sokoldalú képzettséggel és képességgel bírt, különösen technikai kezűgyessége miatt mondhatni „ezermester“ volt. Kézművei egyik-másik gyermekénél, illetve unokáinál ma is láthatók. Rajzolt tollal és szénnel, festett olajjal (önmagát és Katalin leányát lefestette), a 49-ik oldalon látható képlenyomat sajátkezűleg 1811-ben készített olajfestménynek a lenyomata. Írt verseket, továbbá nagy pomologus és vadász volt. Tetteit, följegyzéseit és mondásait életrevalóság, előre megfontolás és életbölcsesség jellemzik.

Az élet mindennapiságának színvonalán jóval felette álló értelemre, megfigyelésre és helyes megítélésre vallanak versei és följegyzései. Mint mondják, egész versgyűjteménye volt, a melyeket késő vénségére Medgyes Lajos deési ev. ref. pap

és költő tőle elkért. Egy pár versét irományai között találva, ezeket közlöm:

„Méltóságos Gróf Haller István Fő-
 Ispány ne légy már tovább szendergő!
 Ébredj fel: s vedd észre, hogy titted itt,
 Senkit sem vigasztal, csak szomorít,
 Mert rossz Tolmácsod álnok tanátsa ott
 Minden jó Rendet felháborított,
 S véghez vitte — Nálad — veszedelmes
 Fűszere, hogy szenved az Érdemes.
 Eddigi Kormányod Dicsőjét én
 Láttam az Érdemesek szép Egén
 És a Neked emelt szép Pirámis
 Alatt csak nem Biblis levék Én is,
 Örömben: de már most ott — a hol
 Mennyei egység volt eddig — Pokol
 Rút Férge veszedelmes Irigység
 Miatt rossz Tolmácsod lelke ég,
 Te pedig vén Ember megteszed azt,
 A mit mond, nem ismervén a Ravaszt.
 Azért a szenvedők Átkát mindég —
 — Vigyázz öreg — meghallgatja az Ég!
 Ébredj fel, segíts magadon tehát,
 Űzd el magadtól az Álnok Rókát!”

1848. év Szilveszter estéjén versbe foglalt elmélkedése, alig olvasható sajtó kézírása után. Ime közlöm:

„Szilveszter napja, mint mindenkor, sírásója volt az előtte lefolyt napoknak, ontja az örök múlandóság általa vájott mély gödrébe. De nincs hatalom, mely az élők emlékéből úgy kitörölje az örömet, mit kóstolt a földi lét, úgy a gyászt sem. Naponta növekedő kétely, de jobb részint rajtunk áttört vassorsunk paraszt rozsdája ébreszti fel bennem a sírásó Nagy Pápa sugalmából visszatekinteni az el- és legörgött 1848-ik Évre. Méreggel kevert és csak cseppenként kóstolt poharat Holdnapok rendén veszem busult s gyötrelmekről emésztett agyam gyuladásától irtózva még akkor is, midőn már gyer-

mekeimtől várnám, ha nem is kapitalisan, de bár érték tett nyughatatlanságom kamatát.

Nagy Isten, köz Atya, Népek Istene,
 Kit menny, föld — tenger — s azok mindene
 Imád, s a harmat csep
 Minket Ihletve lepe
 Könyörülj magyar népeden
 Könyörülj a szegényen Ammen!

*

Bakhus Magyarjait régen nem lárvázta
 Nem! mert a Magyarnak nem volt oka rája,
 Nem szégyelte soha, ha reá ismertek
 Mindent megtett, a mit tőle joggal kértek
 Igaz most sincs szükség, hogy legyen lárvája,
 Mert mindennek megvan saját maszkurája.

Lefolyt a fársáng nagy gyötrelmek között,
 A kinek esze volt sok pénzt kölcsönözött
 Haj de nem tudta azt, minden a mi készült
 Pozsonyban, a törvény ránk mi szomorut szült.

Hó fedé földünket, valamint sorsunkat
 A bőjt, és Istenünk hűtelen imánkat
 Számba nem vevé, mint Marcius melege
 Burjánjait, minket veszni meg engede.

Leszedők hát éltünk perzselt virágait
 Hogy behintsük azzal létünk pusztaságát
 Gondatlan vetésünk reménye kábaság
 Vala, mert nem vezérlé azt Isten: okosság!

Mint a kies tavasz reménydús virági
 Nyüzsgének mindenütt Unio postáji —
 Nagy úr, Nemes, Paraszt kokárdát visele
 Még a bordéház is ezzel vala tele.

Az okos virágzás ügye: gyümölcsöt ad?
 De a patkanczája nem tölti meg a szád,
 Szegény bolond magyar hová részegülél
 Nem tudád Istened imádni? hol ülél?!

A nap heve buzát sarlóra érlele
 De ebben vad sorsunk örömet nem lele
 Nagy bajjal gyűjtők be az isten áldását
 Úgye szegény magyar más vevé el hasznát!

A magnak valókat még is Nagy Istenünk
 Megengndé sok helyt, hogy tenyéssze földünk,
 Ki lesz a szerencsés, hogy azt learassa
 Nem tudjuk: Egyedül csak Isten tudhassa!

Igazán úgy kellett volna virágzanunk
 Királyunk kertjébe, hogy gyümölcsöt hozunk
 Hoztunk is az igaz, de savanyu és vad
 Igazolják szavam az hazai sok had.

Akár ki, akár hogy mivelte szöllejét
 Nem issza a nedvét, hanem ontja vérét,
 Szület van, de nem bort sajtol dűhe Marsnak
 Magyar vért egyedül: nekünk sírt ásnak.

Mint a földre hulló sárga falevélnek
 Oly vége lesz már a Magyar nemzetének
 Oka a Zászlóssa, valamint régen volt
 Rosz volt mindég, a mit nagy székében koholt!

Valamint künn zúg a téli vihar dűhe
 Úgy benn bús szobánkban a veszély ördöge
 Hány-vet: bús sorsunknak gyászos jövődjét
 Mereszi szemünkbe fájdalmas tükörét!

Nagy Pápa Szilveszter gyászos évünk 1848-ik szomoru magvát add által az Örökké valónak, hogy csirádzék boldog jövődönk, mert sok ártatlanok okai nem vagyunk a gyászos eseménynek!“

Ime itt is egy érdekes feljegyzés: „1843, év január 25-én azaz Paál napján Délután szivárvány látszott napkeleten és azután egy óra mulva villámlás és ezt követte egy rövid dörgés“.

*

Miután vagyonát gyermekei között felosztotta, hol egyik, hol a másik gyermekéhez ment, mindenütt megbecsülték, de

legjobban szeretett lakni legidősebb leányánál, Katalinnál, — ki ekkor már Frink Jakabné volt — Buzamezőn. Ott töltötte el hátralevő éveit. Kedvencz időtöltési helye volt az úgynevezett „csorgó“ kert, ezen kertben mindig tisztogatta a fákat, oltogatott, nyesegetett. Ezen kertet, úgyszintén a semesnyei kertet is ő fásitotta be, jobbára gyümölcsfával, ezen kertek vén fáira mi, az unokák és dédunokák, méltán elmondhatjuk: „ezt az alma-, körtve-, dió- stb. fát itt Nagyapám ültette“ ...

A téli időszakban, midőn a szabadban már nem foglalkozhatott, maga köré gyűjtötte unokáinak egész seregét és tanította őket a legszükségesebb elemi ismeretekre s e mellett a vallásosságra is. Azon időtájban a házi tanításra nagy szükség is lehetett, mivel iskolák csak városon voltak. Az abc-t sajtószerűen tanította: a betűket fakoczkákra vagy golyókra ragasztotta s azokat egy dobozba téve, a tanítvánnyal egyet kihuzatott s addig hagyta vele játszani, míg azt jól megismerte stb.

Igy elégezte le utolsó éveit, míg nem 1861 márczius 27-én 75 éves korában befejezte szép életét. Oda van temetve — Buzamezőn — a „Csorgó“ nevű kertben, a lejtő déli oldalán, hol munkás kezei munkálni soha meg nem szüntek. Nyugvó helyét egy befüvesedett hant és cserfabokor jelöli. Legyen emléke örökkévaló. A temetés egyházi részét Medgyes Lajos deési ev. ref. lelkész, testi-lelki jó barátja végezte.

Gyermekei: Katalin (II.), István (II.), Amália (I.), János (V.), Karolina (I.), Domokos (I.), Elek (I.) és Rozália (I.) Karolin növendék korában elhalt.

26. I. **Sámuel** (III. Jánosé). Született 1791. év január 7-én Deésen, elemi isk. tanulmányait ugyancsak itt végezte. (1804-ben a deési ev. ref. gymnasiumban „grammatista“ volt). Középiskoláit és a jogot N.-Enyeden végezte. Belső-Szolnokvármegye levéltárnoka és egy személyben akkori főispán gr. Haller Istvánnak „jurum inspectora“ (titkár) volt. A deési „Casinó“ felállításának egyik úttörő munkása. Az 1830-as években főljegyzett „Casinó“ tagok névsorában az ő neve is olvasható.

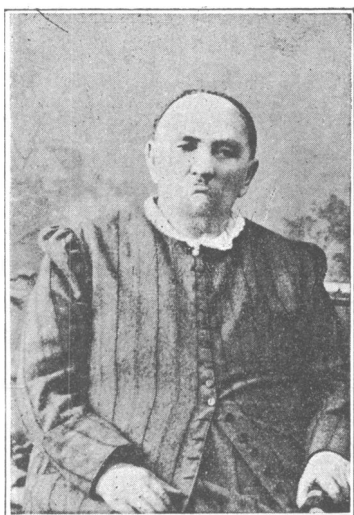
Kovács Samu ev. ref. lelkész, mint I. Samunak jó barátja és kortársa, „Visszaemlékezések“ című munkájában a következőket írja róla: „A Főispán távollétében az egyik úgynevezett „dirigens főbíró“ vezette a megyei dolgokat. Azonban ezeknek, a mint mondani szokták, keze-lába volt Daday Samu megyei levéltárnok s éegyszersmint főispáni „sekretarius.“ Egy saajátságos kisded pozsgás alak vala, kinek inkább állása adta a jelentőséget, már Gróf Haller István alatt is befolyásolta az ügyek menetét s nemcsak a főispáni asztalnak volt rendes napi vendége, hanem vastag nyaku kálvinista létére is, a helybeli zárda papjainak is sokáig volt kedvesen látott asztaltársa.“

Mint nőtlen és család nélküli ember, gondtalan, víg, de mindannak daczára takarékos és szolid életet élt. Mint kedélyes aggregénnyel, kortársai sok tréfát üztek és sok kalandba keverték belé. Minden vénleányos háznál az „András“ és „Szilvester“ éjjeli jóslatoknak és vizioinak ő volt a tárgya, mint házasulandó legény-ember. Meghalt 1847-ben 58 éves korában, valahol a deési „Nagytemető“ jeltelen sirjában nyugszik.

27. V. **József** (III. Jánosé). Született 1801 decz. 9-én. 1808-ban (az anyakönyv szerint) 6 éves korában a deési ev. ref. fiúiskola „kezdő“ tanulója volt, s mint „jó“ (bonus) tanuló 1814-ben „conjungista“ lett. Róla egyebet megtudni nem lehetett, mint azt, hogy 25 éves korában 1826-ban meghalt.

28. I. **Juliánna** (III. Jánosé). Született 1782-ben Deésen. Férjhezment Bányai Mózes deési előkelő nemes származású ifjúhoz, ki haláláig Deés városi tisztviselő volt. 1839—40 közt Deés városi hadnagy. Gyermekaik: Róza, Miklósné; Zsuzsa, Fábinyiné; Elek és Ferencz, kik útján nagyszámú családokkal léptünk sógorsági atyafiságba. Meghalt egyik unokájánál, Miklós Gábor jelenlegi városi pénztárnoknál 1885-ben szeptember 4-én, a halotti anyakönyvi bejegyzés szerint 103 éves korában végelgyengülésben, nyugvó helye a deési „Nagytemető“-ben van.

29. II. **Katalin** (I. Istváné). Született 1815-ben Szilágy-Csében, hol édes atyja azon időtájban uradalmi gazdatiszt volt. Az 1848—49-iki szabadságharcz idején még leány volt, ki, mint lelkes honleány, ő is vitt áldozatot a feljajdult haza oltárára, Amália és Rozáli nővéreivel együtt, 20 ezüst forintot küldöttek a „szent szabadság“ czéljaira. (Lásd I. Istvánnál). A szabadságharcz lezajlása után azonnal férjhez ment Frink Jakab búzamezei birtokoshoz, kire a magyar származású hitves oly erkölcsi hatást tudott gyakorolni, hogy az gör. kath. vallását elhagyva, a református hitre tért. Mint józan életű és szorgalmas gazdálkodó háztársak boldogul éltek, a mennyiben anyagi javakban nem szűkölködtek, de igen, nélkülözték a családi élet, a valódi boldogság örömeit a gyermekekben. Ugyanis a sors négy gyermekkel áldotta meg: Lajos, Sándor, Lotti és Lillával, Sándor és Lotti már gyermek korukban meghaltak, Lajos és Lilláról alább lesz szó.

II. KATALIN, ÖZV. FRINK JAKABNÉ.

A semesnyei birtokörökséget sok ideig megtartották, a búzamezeit pedig tetemesen gyarapították. 1878-ban özvegységre jutott, mely időtől kezdve Lajos fia segédkezésével folytatta a gazdaságot. Szemei és látóképessége gyengülni kezdettek úgy annyira, hogy a 80-as évektől kezdve szemvilágát teljesen elveszítette, e miatt érzett megmérhetlen veszteségét tetézte még leányának (Lilla) és fiának (Lajos) időközben bekövetkezett korai halála. Miután így férjét, gyermekeit és legdrágább kincsét elveszítette, vagyonára nézve a következőképpen intézkedett. A semesnyei, mintegy 25 hold

külső (Daday-féle) birtokot eladta Dr. Mihali T. ügyvédnek, a belsőséget, túl a patakon „Molnár-féle“ házat és nagy gyümölcsöst végrendeletileg Elek öccsének adta, a deési házastelket a „Mulatón“ és szőlőt a „Cziczhegyen,“ melyek szintén „Daday-féle“ ősi jószágok voltak, eladta Vajda János alparéti birtokosnak, a búzamezei összes ingó és ingatlan vagyont, élethossziglani haszonélvezet után, Frink Endrének, mint egykori vejének végrendelte. Egyébként a körülményekhez képes ma is boldogul él. Mint emberbarát és rokon a jószág mintaképe volt és az ma is, vendégszerető házáat sokan felkeresték a múltban s ma is elég látogatott. Minden rokonán és idegenen, a mennyiben a szükség kívánja, segíteni szeret és szokott. A falu népének valódi gyámolítója. Gazdasági és más ezzel járó ügyes-bajos dolgait öccse: I. Elek intézi.

Frink Lilla férjhez ment első unokatestvéréhez, Frink Endréhez, ki abban az időben kir. törvényszéki bíró volt, ma pedig kir. kuriai bíró. Házasságukból gyermek nem volt. Megjegyzendő, hogy Lilla, mint ref. szülők leánya, ref. vallású volt, de férjhezmenetele alkalmával, a férje kívánságára a gör. kath. vallásra tért át. Meghalt élete legszebb korában 1888. évben Maros-Vásárhelyen, hol férje kir. táblai bíró volt, holt testét a búzamezei „Csorgó“ kertbe temették el. Frink Lajos, mint ref. szülők gyermeke, tanulmányait a deési és kolozsvári ev. ref. iskolákban végezte, szép tehetségű és még szebb reményekre jogosító, szívvel lélekkel magyar érzelmű szép fiatal ember volt. A collegiumból kilépve, m. kir. telekkönyvi írnok lett Deésen s ezen minőségben működött édes atyja haláláig, mikor is, mint nyugdíjas áll. tisztviselő ment a szülői házhoz a gazdaság folytatására. 1889-ben megnősült, nőül vette „régiszerelmesét“ Lészai Marit, Lészai László deési ügyvéd leányát, azonban frigyük nem járt boldogsággal s így csakhamar elváltak. Lajos azon időtől kezdve, talán a boldogtalan házasság hatása alatt, pajtáskodás révén az oláh nemzetiségek törekvéseinek híve lett, a „híres bécsi memorandum küldöttségének“ ő is tagja volt. Nevét többé nem „Frink“-nek, hanem „Franku“-

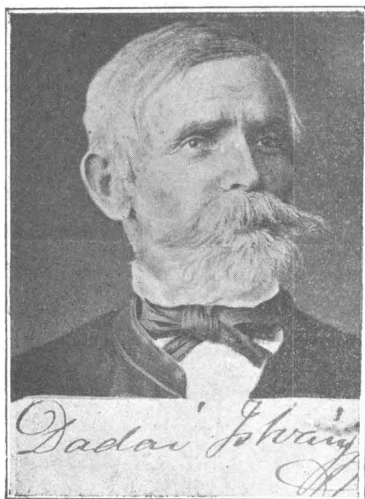
nak írta. Világtalan édes anyjának tetteit sok tekintetben saját hajlamainak megfelelőleg irányította, mondhatni befolyásolta, a mely körülmény legnagyobb mértékben a „Daday-féle“ birtokok elidegenítésében látszik érvényesülni. Az életuntnak látszó javakorabeli erőteljes ember meghalt 1894-ben, az ev. ref. egyház szertartásai szerint temettetett el Búzamezőn a „Csorgó“-kertben, nővérével Lillával közös sírban.

30. II. **István** (I. Istváné). Született 1817. év június havában Szilágy-Csehen. (Atyja I. István ott tiszt volt). Elemi iskolai tanulmányait 1824/5. tanévben 6 éves korában a deési ev. ref. elemi iskolában kezdette és végezte, a középiskolákat a kolozsvári ref. collegiumban folytatta, ott tett érettségi vizsgát és ugyanott végezte a „bölcészeti és jogi“ tanfolyamot 1834—1838. évek között „első osztályú“ eredménnyel (Főtanodai bizonyítványa eredetiben meg van levéltáramban). Tanuló ifjú korában oroszmezei birtokos Simó Ferencz gyermekei mellett (Lajos, ki jelenleg országgyűlési képviselő és Póli Ujfalvi Samuné) házi nevelő volt. Jogi tanulmányainak befejezése után joggyakornok a marosvásárhelyi kir. táblánál, 1842-ben útbiztos a deési járásban. 1843-ban megnősül és Kaczkón lakik.

Az 1848—49-iki szabadságharcz mint gazdálkodó embert találta s mert a haza szent jogairól volt szó, ő sem késett — fiatal feleségét és két csecsemő gyermekét otthon hagyva — fegyvert fogni, „nemzetőr“ minőségben teljesítette hazafias kötelességét. A lándzsás oláhok elfogták s meg is ölték volna, ha egy „grániczér“ katona meg nem menti. Valószínű ezen körülményből eredt azon engesztelhetetlen örökös gyűlölete, melyet az oláhság iránt haláláig táplált. A szabadságharcz, mint minden gazdálkodó embernek, úgy az ő dolgainak is megzavarta rendes folyását, sok kárt szenvedett, különösen kaczkói udvarában. Ebből eredő okok miatt a kaczkói jószágot (a hol négy zsellérháza is volt), jogokkal együtt zálogba adta özv. Székely Leopoldné, Gräf Annának 500 ezüst forintért visszaválthatás feltétele mellett, azonban a „Telekkönyvek“ felállítására idején, valamint később is elmulasztotta a „tulajdon

jog“-ot bejelenteni s így a szép birtok a vele járó jogokkal együtt örökre oda lett csekély összegért, s még kárpótlást sem kapott ezekért. Jelenleg Székely Gyula tulajdona.

Lakását Kaczkóról O.-Fodorházára tette át, majd 1854-ben Semesnyére költözött, miután az osztozkodás alkalmával neki csak házhely és nem házastelek jutott, előbb „túl a Patakon“ I. Katalinnak jutott (Molnár-féle) házban lakott ideiglenesen, e közben I. Amáliával, nővérével egyezsége lépve,

II. ISTVÁN (I. Istváné).

tőle a „Főutczában“ a Molnár-féle házat birtokba vette. A négy lakosztályból álló régi rozoga szalmás házat rendbe hozta, zsendelylyel fedette s ez haláláig tulajdona volt, jelenleg örökösei bírják. Neje jogán kapott, több faluban levő birtokokat és jogokat eladván, az apai osztalék czímen már tulajdonát képező 26 kataszt. hold birtokát mintegy 100 holdra szaporította fel s így Semesnyén összpontosította földbirtokait s a gazdálkodáshoz látott. Nagy súlyt fektetett a szép tiszta őszbúza termelésre s ebbeli törekvése

kellő méltánylásra is talált, mert a megyei terménytárlatokon elismerő dísz-okmányokat nyert. (1868. és 1879. év). Ezen birtok ma, mint tagosított birtok 120 kataszt. holdat tesz ki és két belsőséget foglal magában, az örökösöké.

A gazdálkodás mellett hivatalt is viselt; előbb községi „adószedő“, később több éven át jegyző volt. A kataszteri hivatal felállítását után ott kapott alkalmazást. Az 1868-ik évben „erdészeti államvizsgát“ tett Kolozsvárt, ennek megtörténte után Belső-Szolnokvármegye közgyűlése egyhangulag megyei „erdész“-szé választotta meg, (az erdészeti hivatal

akkor még nem volt államosítva) ezen hivatalt haláláig viselte, a mennyiben minden „tisztújítás“ alkalmával egyhangulag meghagyták. Kezdetben, mint megyei erdész is Semesnyén lakott, a hetvenes években pedig szabályrendelet folytán a „központ“-ba Deésre kellett beköltöznie, nejét és gyermekeit Semesnyén hagyta.

Képzett ember lévén, már erdész kora előtt a vármegye bizottságának tevékeny tagja volt. Nem kérkedő, szerény ember, sokat beszélni nem szeretett, de ha véleményt kellett mondani, abban kívánni valót nem hagyott fenn. Faluja népének mindenben meghítt tanácsadója volt, a lakosság minden ügyes-bajos dolgában hozzá folyamodott, míg élt, addig a parasztok nem a „pópához“, hanem hozzá fordultak tanácsért. Mint hivatalnok hűségcs, lelkiismeretes és pontos volt. A magán életben józan életű, becsületes, szerény magatartású, előzékeny és udvarias modorú, a nők társaságában víg kedélyű, kellemes társalgású volt. Mindig magyar ruhát viselt.

Kedvelt mellékfoglalkozása volt a gyümölcskertészkedés, ha a semesnyei határon bárhol járva, vad csemetét talált, azt nemes galylyal beoltotta s végtelenül fájt neki, ha a neveletlen nép munkáját elrontotta. A vadászatot, mint elődeitől örökölt testedző sportot, szintén nagyban kedvelte s egész vadász-társaságot alakított.

A gondviselés nyolcz gyermekkel áldotta meg, elképzelhetni, mily nagy feladat volt ezeknek megfelelő nevelést adni még egy több jövedelemmel bíró családapának is, s éppen ezért gyermekei neveltetését, illetve taníttatását csak hézagosan eszközölhette, sőt mondhatni, elhanyagolni volt kénytelen.

Sok gond- és küzdelemteljes életéről s a már ifjú korba lépett gyermekeire hatni tudó tapintatos és erélyes modoráról tesznek bizonyosságot a kellő szigorral párosult, azonban az édes atyai szeretetet nem nélkülöző intő levelei, melyek közül egy párt ide igtatok.

„Deés, 1878. márczius 31. Fiam Pista!

Folyó márczius 20-ik napján kelt azon leveledet, melynek

első sorában azt írad, hogy besoroztatásodról azonnal tudósítottál, vettem 24-én. Leveled érdekesebb tartalmából kiindulva, azt kell következtetnem, hogy más, több rajongó fiatal emberek példáját követve, téged is elragadott a jelen kor szelleme, mert a katonai pályát igen fényesnek látod, jelesen veres nadrágba öltöztetve, mit valósít azon állításod, hogy nem is ember, ki nem katona! Nagyon tévedel, mert nem mind arany, a mi csiklandósan fénylik! — —

Azonban utóbbi leveled vételével azonnal megindultam ügyed, kérésed elintézése végett. Miből kifolyólag a következő felvilágosítást kaptam és adom: Miután a Hadkiegészítő törvény azt rendeli, hogy valamig a sorhadi szükségelt létszám ki nem telik, Honvédnek nem szabad senkit besorozni, — s miután itt éppen ezen eset merült fel, Téged semmi földi hivatalos erő a törvénnyel szemben a honvédségnél meg nem tarthat, mert a törvényt megszegni nem lehet és nem szabad.

Az Alispán Úr, ki javadat akarja, azt mondja, hogy sokkal czélszerűbb póttartalékos állásban lenni, mert csak igen ritka esetben hívják be szolgálatra. Azonban, ha csakugyan elhatározott szándékod lenne katonáskodni, tanulói pályád végezve, kérheted a katonai intézetbe leendő felvétetésed; ezt mondja Almai Dr. is, de ezt mondja minden józan gondolkozó ember. Végre én is azt tanácsolom, hogy nyugodj meg a törvényszabta intézkedésben, végezd el kezdett pályádat s ha úgy tetszik, azután pályázhatsz a veres nadrág után is! (A honvédek abban az időben piros nadrágot és sapkát viseltek.)

Minthogy ezen tárgy életkérdés, komoly megfontolást és nem elhamarkodott lépést igényel, közöld ottan is belátó egyénekkel, jelesen Tanár Borbély Sámuel úrral (kinek tiszteletet nyilvánítsd), helyeslő beleegyezése nélkül egy lépést se tégy.

Végre ember tervez, Isten rendez, Te már gyermek nem vagy, komolyan és higgadtan gondolkozni tudsz, ha meggyőződésed csakugyan oda vonz, hogy katona légy, én abba is beleegyezem és megnyugszom, csak azt tudjam, hogy az

államnak tevékeny munkássa és hasznos polgára, a társadalomnak pedig tisztességes tagja vagy! „Sed cave, ne sero sit tua poenitencia!“ Ezen tárgyról többet nem is írok. Posta-utalvánnyal küldök 3 frtot, többet nem küldhetek, mert nem jut.

Eddig elé tűrhető egészségben vagyunk mindnyájan.

Áldjon Isten jó egészséggel és előmenetellel! Kívánja Atyád Daday István s. k. megyei erdész.“

Ezen levelet a zilahi tanítóképezde III. éves tanfolyamát tanuló fiához intézte.

Nem kevésbbé érdekes és becses az alább következő másik levele, melyet a kolozsvári ev. ref. collegium VI. gymn. osztályában tanuló Gyula nevű fiához intéz, s a mely ekként hangzik:

„Deés, 1878. év május 31-én.

Fiam Gyula! Folyó hó 27-én hozzám czimzett soraidból aggodalmaid látom, de azokról én mit sem tehetek, mert a mai napig folytonos útazásban voltam a n.-ilondai és cs.-gorbói járásokban, következés képpen én neked nem is válaszolhattam. Mostan pedig az itt hagyott értesítő könyvet átvéve, aláírva küldöm s belé fektetve küldök 10 o. é. frtot is, melyből végy Kolozsvárt magadnak nyári olyan színes nadrágot, vagy más ruhát, melylyel vizsgára felállhass, mert jelenleg több módom nincs is, haza is kell küldjek a málévetés megkapátására.

Ha tán a körülmény és gondviselés úgy intézkedik, hogy pénzre tegyek szert, még küldök, a „subscriptio utáni potusra“ édes anyádtól kértél 5 frtot — daczára, hogy annak semmi jó czélját nem látom — én fogom azt is megküldeni.

A mi pedig a diáki fekete ruhát illeti, nem látom helyén valónak ilyen korán csináltatni s idő előtti is, de jelenleg arra mód sincs. Azért, mint szegény fiúnak ajánlom, hogy a mostoha sorson — valamint én — a magadén te is nyugodj meg, tűrj és várj békével, mert ha lehet, rendre mindeneneken segítünk, de jelenleg lehetetlen.

Hogy a vacatióra ki nem jössz, helyeslem, tanulj, igyekezz, mert ohajtom és akarom, hogy nem csak „Domine“ nevet viselj, hanem hogy latinul szólva „inter eminentes“ légy, mert „non est bonitas inter pessimis melierem esse“ mivel megelégedve semmi esetre sem lehetek.

Anyád, pakkot bizonyosan küldött és még fog küldeni. Én egészséges vagyok, már a micsodás, légy te is jó egészségben és igyekezz az időt jól felhasználni. Atyád Daday István s. k.“

Terhes hivatali teendői és magánügyei minden erejét igénybe vették a különben is gyenge fizikummal bíró s már előhaladott korú embernek úgy annyira, hogy a végelgyengülés erőt vett rajta, mint beteg hivatalnok fél fizetéssel visszavonult semesnyei otthonába, mígnem 1880. év április 12-én 63 éves korában küzdelemteljes életét befejezte. Hült tetemeit — kívánsága szerint — a semesnyei határon „gyá szupra seszulu“ nevű határrészben, abban a kis gyümölcsös-szöllős kertben temettük el, hol üres idejét el szokta tölteni s melyet annyira kedvelt. Sírja egy obelisk alakú „csicsói kő“-ből faragott sírkővel van jelölve, melyet gyermekei kegyeletos hálából emeltettek. Medgyes Lajos deési ev. ref. lelkész temette el. Ereklýképpen maradt egy fényképe, melyről életnagyságú szénrajzot készítettem, ez keretbe téve, atyja I. István képe mellett díszíti lakásomat.

Neje: *Kozma Teréz* szül. 1827-ben, nemes Kozma János szamosujvári birtokos és nemes Vajda Máriának egyetlen és korán árvaságra jutott leánya. Megjegyzendő, hogy Kozma Terézt a nagyszülők és rokonság vagyoni érdekéből, mint gazdag leányt, rokonhoz: Préda Józsefhez adta nőül 1841-ben, azonban egy perczig sem élt urával, attól törvényesen elvált, a ref. vallásra tért és így ment 1843-ban másodszor férjhez Deési Daday Istvánhoz, kiben már előzőleg is leendő férjét ismerte fel. Kozma Teréz anyai ágon negyediziglen egyedüli örökös lévén, igen tekintélyes vagyont vitt férjéhez. Így Oláh-Fodorházán, Dobrocsinán, N.-Bunyban, Dragyán,

Kaczkón és Szamosujvárt örökölték nemesi birtokokat és jogokat. Valamennyi helyről vagy ők, vagy örököseik élveztek kárpótlásokat. Urbarial Wesen 163. lap, 1863. évben Dobrosina és Dragyiaért 3 jobbágytelek, 27 hold 957 $\frac{1}{2}$, □ öl föld után 571 frt 15 kr. kárpótlást kapott ifj. Daday István. Kozma Teréz leszármazása a családi okmányok alapján a következő:

Az 1740. években N.-Bunyián él nemes Préda János, kinek első neje nemes Felfalusi Zsuzsa, második neje Belei Teréz. Az első házasságból gyermekek: Préda Antal (Küküllő v. m. Csutatelkén lakik) és Préda Teréz, ennek férje n.-bunyi nemes Papp János, ezeknek leányuk Papp Mária, kinek férje kis-bunyi nemes Vajda János (laknak Kaczkón), ezeknek gyermekeik: Vajda Demeter (szolgabíró, ez meghalt) és Vajda Mária, ennek férje szamosujvári lakos nemes Kozma János, ezeknek egyetlen leányuk Kozma Teréz, ennek első férje Préda József, második férje Deési Daday István. Kozma Teréztől (anyai ágon) maradt egy ismétlő igen díszes kiállítású asztali óra, egykor igen szép értéket képviselhetett, ma csak a régiség becsével bír.

II. Istvánt özvegye Kozma Teréz majdnem 10 évvel élte túl, özvegyi éveit állandóan Semesnyén töltötte el gazdaságot folytatva, olykor egyik vagy másik gyermekéhez ment, főként a téli időszakokban. Meghalt Semesnyén 1889. év ápr. hó . . napján, néhai férje mellett, balfelől alussza örök álmát.

Gyermekeik: Kálmán (I.), Albert (I.), Kornelia (I.), ez növendék korában halt el, Antal (II.), István (III.), Gyula (II.), Klaudia (Klodin) (I.) és Piroska (I.), ez 2 éves korában halt meg, a többiek mind elérték a férfi, illetve nagy kort, miként később látni fogjuk.

31. I. **Amália** (I. Istváné). Született 1824-ben Semesnyén, csupán házi oktatásban részesült, másik három nővérével együtt, az akkori szokáshoz képest. 1852-ben nőül vette *Illés Endre* komárommegyei származású képzett fiatal ember, 48-as honv. százados, ki a szabadságharcz lezajlása után, mint politikai szökevény bujdosott mindenfelé az országban, különböző fog-

lalkozást gyakorolva, Semesnyére „házi tanító“ czímen ajánlkozott s a Mohai család alkalmazásba is vette, ily körülmények között ismerkedett meg I. Amáliával. Azonban Illés a politikai fogságot nem kerülte el, ennek kiszenvedése után származása helyére telepedett vissza, hol később állami és megyei közhivatalt viselt.

Illyés Endrének atyja: Illyésfalvi Illyés István, anyja: Kajdacsy Borbála, csiliz-balonyi birtokosok.

I. AMÁLIA (II. Istváné.)

ILLÉS ENDRE (I. Amália férje).

Csiliz-Balonyban laktak. Született Károly nevű fiok, de gyermek korában, atyja politikai fogsága ideje alatt, meghalt.

Amália a hatvanas években özvegyen maradt, azonban férje halála után is Balonyban, saját házában lakott és kikölcsönzött pénze kamataiból élt, később Komáromba költözött és ismét vissza Balonyba. A kilenczvenes évek elején — a már előregedett nőt — honvágya elérvén, Elek testvére tanácsára és közbenjárására balonyi telkét, házat eladva, pénzecskejét felszedve, Semesnyére költözött öcscséhez Elekhez, az lévén vágya, hogy melyik házban született, abban is akar

meghalni, de amugy is abban az időtájban nagy szükség volt reá a háznál, mivel Elek testvérénél nem volt háziasszony, ki annak dolgait intézze.

Jó lelkületű öreg asszony, ki jóságát míg módja volt, mindenkivel éreztette, rokonait, öcsceit gyűrűvel, órával s más ilynemű értékes emléktárgyakkal látta el, tanuló korukban pedig pénzzel is segélyezte. Midőn anyagi és fizikai erejét a közös háztartás és magas életkor kimerítette s mert a háznál, mint gazdasszony amugy is fölöslegessé vált, mert Eleknek Zoltán nevű fia 1895-ben megnősülvén, már volt asszony a háznál, tétlenül és tehetetlenül éli hátralevő napjait a jobb sorsra érdemes matrona perczenként várva a „megváltás“ nagy óráját.

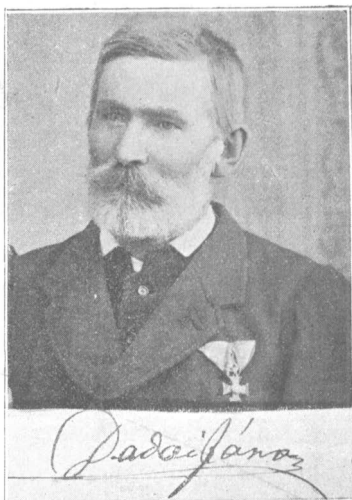
32. V. **János** (I. Istváné). Született 1823-ban Semesnyén, elemi isk. tanulmányait a kolozsvári ev. ref. collegiumban végezte s innen édes atyja, mint katonai pályára szánt ifjút 1834-ben a naszódi csász. kir. katonai nevelőintézetbe adta, a mit 1839-ben végzett is. Ekkor édes atyja kívánságára a szülői házhoz jött Semesnyére a gazdaságvezetésben való segédkezés végett, azonban 1842-ben ismét jelentkezett a katonaságnál, hová mint „ezred kadétot“ vették be s Olaszországba vezényelték.

1844-től 1847-ig Olaszországban katonáskodott, mely idő alatt megfordult: Velence, Verona, Róma, Padua, Mantua, stb. olasz városokban. 1847-ben Gy.-Fehérvárra vezényeltetett, a 48-iki szabadságharcz osztrák katona minőségben találta, s mint ilyen, az Urbán táborában volt hadnagyi ranggal. Kilencz ütközetben vett részt, u. m. Kápolna, Deés, Szurduk, Szeretfalva, Borgóprund stb. Bár az osztrák táborban a magyar honvédek ellen harcolt, s ez önmagában elítélendő vétség hazafias szempontból, de enyhítő körülmény reá nézve az, hogy saját állítása szerint, sem közvetlen keze által, sem vezénylete által közvetve, magyar vér nem ontatott ki, sőt egyáltalában magyar táborra nem lövetett. A 48—49-es események lezajlása után Rettegen, Beszterczén, M.-Vásárhelyen,

Debreczenben, Szolnokon, Klagenfurtban, Lembergben, stbbi helyeken állomásozott, katonai hadi-érmét is kapott. Katonai élményeiről — ami a régi katonáknak hagyományos szokása — sok érdekes dolgot tud elbeszélni, miket ha összeírnánk, kötetekre menő munka lenne. „Az udvari ebéd?” A „kék rák?” „Az égő buding forgácsból?” A „görögdinnye tengervízzel?” stbbi?

JÁNOSY KATALIN. (V. János I. neje).

(II. Istváné).

1853-ban a katonaságtól — a mi nagy hiba volt — végképp kilépett. 1854-ben megnősült, I. izben nőül vette *Jánosy Katalint*, Jánosy István n.-ilondai birtokos és „postamester” leányát, kivel N.-Ilondán szép belsőséget és külső birtokot örökölt. *Jánosy Katalinnak* atyja: Jánosy István n.-ilondai postamester és birtokos, anyja: Préda Rózália n.-ilondai birtokos. J. Istvánnak atyja: J. Ferencz, anyja: Vasas Klára. Préda Rózáliának atyja: Préda János, anyja: Vajda Rózália. Új házasságában előbb Semesnyén telepedett meg atyjától (I. Istvántól) részébe jutott „tul a patakon” levő telken házat

építtetett, abban lakott és mezőgazdálkodással foglalkozott. Ezen idő alatt, mint tekintélyes, rendszerető, erélyes katonaviselt, de mind a mellett népszerű ember 1855—1860-ig falusbíró volt ugyancsak Semesnyén. 1861-ben a Semesnyén felállított „járásbiróságnál“ irnok, majd ezen minőségében Deésre helyeztetett át, 1863-ban s. szolgabíró lett M.-Láposon. Apósa ugyancsak 1863-ban meghalt s így a postamesteri hivatalt ő nyerte el, tehát n.-ilondai lakos lett, a postamesteri hivatalt 1883-ig viselte.

1873-ban nejét elveszítvén, a ki a n.-ilondai gör. kath. templom czintermében van eltemetve, az öt kiskorú gyermekes családapa ismét megőszülni volt kénytelen, mely esetben f.-bányai származású *Nábroczky József*át vette nőül. *Nábroczky József*ának atyja: *Nábroczky József* földbirtokos és bányahivatalnok Felső-Bányán, anyja: *Máriánik Johanna* született Ungváron. *Nábroczky József*nek az atyja Lengyelországban született s 1800 elején származott be Magyarországra. Utóbbi neje nem egyszer hozta zavarba az addig hű és pontos hivatalnok békés ténykedését a hivatalos pénzkezelését illetőleg, minek többszöri ismétlődése után hivataláról le is kellett mondania.

NÁBROCKY JÓZÉFA.

(V. János II. neje).

V. János úgy a semesnyei, valamint a n.-ilondai jószágait elveszítette, jószágának, barátságának és becsületességének esvén áldozatául. Ugyanis az 1867-iki képviselőválasztáson egy „balpárti“ képviselőjelölt korteséül kérte fel, azon bizalmas ígérettel, hogy költséget ne sajnáljon előlegezni, bárhonnan is, mert később busáson megtéríti, így hát saját nevére és hitelére felvett kölcsönpenzzel vígan folyt a kor-

teskedés, a jelölt úr megbukott, az előlegezett pénzek megtérítéséről szó sem volt, a felvett kölcsönök a kamatokkal s egyéb költségekkel szépen felszaporodtak, úgy hogy 1878-ban jószágait elárverezték. A semesnyeit megvette testvére: Domokos, a n.-ilondait pedig Zibay Sámuel (leányágon) unokaöcscse. Ezen szomorú aktusban csupán annyi a vigasztaló körülmény — bár gyenge vigasztalás — hogy a birtokok a családban maradtak.

Második nejét, ki egyébként munkás, de szerfözlött indulatos nő volt, 1885-ben szintén elragadta a halál, N.-Ilondán a „Teleki Gróf szőlőjé“-ben van eltemetve, tehát újból özvegyiségre jutott. Most, midőn sem hivatala, sem magánvagyonra nem volt, gyermekei pedig különböző pályákon a szélrőzsa minden irányában szét voltak oszolva, Semesnyére ment lakni Elek öcscse meghívására. Azonban sok ideig itt nem lakott, mivel fia Vilmos, ki ekkor már főorvos lett, Sepsí-Szent-Györgyre hívta magához, de a magánosságot megszokott öreg itt sem tartózkodott sokáig, majd elment leányához, ott sem találta jól magát, s így 1889 őszén ismét Semesnyére került. Domokos öcscse birtokát vette kezelés alá tetszés szerinti ideig, esetleg haláláig terjedő haszonélvezet kedvezménye mellett, azóta itt éli szép életének utolsó éveit a falusi élet sokféle zajában magánosan, mint egy remete.

Egy magas természetű, csontos, edzett szervezetű ember, dús szakáll- és hajzattal, a mi ma már „hófehér“ s ez nem is lehet másként a 78-ik élet évében. Puritán jellem s nyílt őszinteség jellemzi. Gyermekeit képesség és hajlam szerint vagy taníttatta vagy gyakorlati pályára képezte. A falu népe, a mely között él, tiszteli, szereti, mint olyant, ki annak bajain tehetségéhez képest lépten-nyomon segít. Az öregnek ezidő szerint egyéb kívánsága nincs, mint az, hogyha a „végzet órája üt“ a legegyszerűbb módon „édes anyja“ mellé temessék el „tul a patakon“ egykor az ő tulajdonát képező kertbe. Pár év óta sok nyugtalanságot okoz Emma leányának, illetve

vejenek a szerencsétlen sorsa, ki mint hivatalától felfüggesztett családfenntartó küzd az élet bajaival.

A megélhetés gondjaival küzdő, hat gyermekes családapa boldogságát és kedélyvilágát tükrözi vissza a következő levél, melyet János nevű fiához intéz:

Édes fiám Bancsi! Mind akartam néked írni, de vártam, míg Vilmos haza jön, hogy terjedelmesebben értesitselek a történetekről. Most tudatom véled, hogy Vilmost kinevezték Sepsi-Szt-Györgyre kórházi főorvosnak, mindennap várom haza, hogy látogasson meg, míglen eltávozna Kolozsvárról új állomási helyére.

Árpád a múlt hónapban nyitotta meg vegyeskereskedését Besztercén, önállólag, készpénzen vett portékával s a mint hallom, üzlete nagyon látogatott, már most csak jó számítás, takarékoság! és az Isten is megsegíti!

Morgó az ünnepeken hon volt, nagy gazember, de jó fiú, szorgalmasan dolgozik. Nekem csinált egy dohányapritó deszkát, anyádnak pedig konyhai eszközöket. A gazdája nagyon szereti, csak nagyon szakgatja a gunyáját, de ő maga is szerez már magának, csak lenne kitaratása.

A sorozás itten, Ilondán, jövő márczius hó 7. és 8-án léssen, azért nem mint írad márcz. 12-én jöjj haza, hanem a sorozás előtt, azaz legalább márcz. 1-én légy hon, nehogy a sorozásról lemaradj, mert az utóállítást nem tudhatni, mikorra és hová fogják kitűzni, azért úgy intézkedjél, hogy a sorozásra megjelenhess.

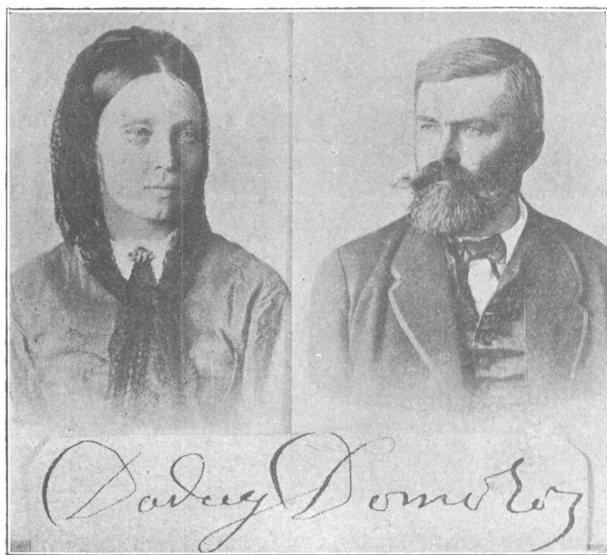
A mi a Bécsbe való utazásodat illeti, hogy mi célból mégysz, nem kutatom, csak arra figyelmeztetek, ne hogy a német sógorok valamiképpen megcsúfoljanak, mert a bécsiek kitanultabbak, mint a pestiek. — Ujságul tudatom, hogy Klaudia (a Pisti leánya) mégyen férjhez, most nagyban készülnek a stafirunggal.

Isten áldjon meg, kívánja és várva vár atyád Daday János s. k. N.-Ilonda, 1884 febr. 5.

Gyermekei első nejétől: Vilmos (I.), Árpád (I.), János (VI.)

Emma (I.), Mórícz (I.), a második nejétől: Anna (II.), ki igen korán jutott anyátlan árvaságra.

33. I. **Domokos** (I. Istváné). Született 1825-ben Semesnyén, elemi isk. tanításban házilag részesítettett, a középiskolákat pedig a VIII. gymn. osztályig a kolozsvári ev. ref. collegiumban végezte, azonban mint a collegium rendszabályait respektálni nem tudó ifjú „consilium abenudit“ kapott s így a gazdaság kezelése végett hazament. A collegiumban nagy

I. DOMOKOS és neje KOMÁROMY TERÉZ.

erejéről volt híres. A tudományos pályával végképpen szakítva, annál nagyobb előszeretettel viseltetett a gazdálkodás iránt, a mit haláláig sikerrel folytatott.

Az 1848—49-iki szabadságharcz őt is tetterre hívta, mint lovas honvéd hadnagy, saját lovával és szerelvényeivel tett eleget hazafias kötelességének. A szabadságharcz után — a már előbb felemlített Illés Endrével megismerkedvén, ennek útján megismerkedett, Kis-Uj-Szálláson Kaszás István „Kun

kapitány“ alföldi birtokos nevelt leányával *Komáromy Terézzel*, kit 1854-ben nőül vett, úgy azonban, hogy Domokos ment Kis-Uj-Szállásra lakni s így a bécezes erdélyvidéki gazdából egyszerre magyar alföldi birtokos lett. Apósával a gazdaság folytatását illetőleg meghasonlott s e miatt nejét és született Gizella nevű leányát odahagyva — de nem elválva — visszajött Semesnyére, az éppen ezen időtájban édes atyjától osztályrészül kapott semesnyei birtokát mintegy 80—90 katast. holdra szaporította, házhelyül kapott belsőségre — a főutczában Geréb-féle telek fele része — lakóházat és minden más gazdasági épületet építtetett és egy kis mintaszerű gazdaságot folytatott. Ezen időközben volt községi jegyző, adószedő, falusbíró, továbbá Kömes János alsó-körtvélyesi birtokosnak intézője. A nép nagyon szerette.

Komáromy Teréznek atyja: Komáromy Sülie Mihály ev. ref. tanító Hód-Mező-Vásárhelyen, később Makón; a szabadságharcz után a Sülie nevet elhagyta, csak a „Komáromy“-t tartotta meg. Anyja: Gaál Zsuzsanna. K. S. Mihálynak atyja Komáromy Sülie Gábor, ev. ref. gymn. tanár Kis-Uj-Szálláson; anyja Szanna Rachel, ki előbb Veresné volt, mint özvegy ment nőül K. S. Gáborhoz. K. S. Gábornak atyja: Komáromy Sülie Dániel, ev. ref. lelkész Zsadányon (Biharmegye).

Kaszás István — Komáromy Teréznek nevelő atyja — Kis-Uj-Szálláson földbirtokos és több ízben városbíró volt; neje: Veres Rachel, ki Komáromy Sülie Mihálynak anyáról (Szanna Rachelnek Veressel való házasságából) édes testvére s így Komáromy Teréznek nagynénje. Ezen összeköttetés alapján vette Kaszás István Komáromy Terézt örökbe és hagyta jószágait reá örökségül.

(Ezen adatokat Komáromy Teréz testvéröccsétől, Komáromy Lajos budapesti tanítónőképző intézeti tanár- és igazgatótól nyertem.)

A hatvanas években, midőn apósának halála is bekövetkezett, semesnyei birtokának kezelését testvéreire s illetve másokra bízva, állandó lakás végett Kisújszállásra költözött,

hol nejével kapott szép nagy birtokot átvette, még nagyobbította, abban szabadon gazdálkodott s mint alföldi intelligens birtokos, jó hírnévnek örvendett. Erdély regényes bércei, rokon önzetlen szeretete és szülőföldjének ifjúkori emlékei oly hatással voltak állandóan reá, hogy a 60-as évek közlekedési nehézségeire való tekintet nélkül, majdnem minden évben eljött Erdélybe látogatást tenni. Midőn pedig leánya már hajadon lett, egész családjával utazott be Erdélybe, több farsangi mulatságban vettek Deésen is részt, óhajtván, hogy leányát valamelyik erdélyi megfelelő jómódú birtokoshoz adja nőül, s még jobban szerette volna, hogy a „parthie“ az atyafiságból kerüljön ki, hogy a szép vagyon a családban maradjon, ezt azonban a sors másként rendezte.

Miután leányát is férjhez adta, arra a megállapodásra jutott, hogy kisújszállási birtokát leányára hagyja s ő nejével öreg napjaira visszaköltözik Erdélybe. Ehez képest Semesnyén új kőudvarházat építtetett s egyéb gazdasági épületeit is rendbe hozta s így minden intézkedése egy-egy jel volt arra, hogy előbb-utóbb semesnyei lakos lesz. Vejének hivatali állása és családi viszonyai terveit nagyon késleltették, míg végre örökös tervek maradtak, mert közbelépett a kérlelhetlen halál. Az alföldi kényelmes gazdálkodás mellett önmaga is elkényelmesedett, elpuhult s végre a középtermetű, csontos, izmos és valóban erős szervezetű ember elbetegesedett, „vízkór“-ba esett. Meghalt 1891. év április hónapban 65 éves korában, a kisújszállási köztemetőben a „Kaszás-féle“ családi sírboltban nyugszik. Víg kedélyű, vendégszerető ember volt, rokonnait s főként iskolába járó rokon öcsceit anyagilag nagyban támogatta, kik nagy számuknál fogva nem kevés mértékben használták ki a „jó nagybácsi“ áldozatkészségét.

Egyébként boldog, megelégedett ember volt, boldogságát csupán azon körülmény tette hiányossá, hogy a természet fiúgyermekkel nem áldotta meg, s hogy e miatt szép vagyona leányágon elidegenedik.

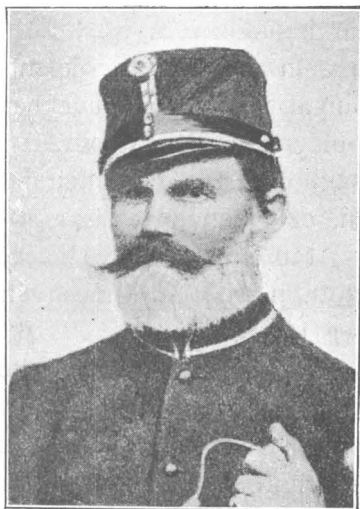
Özvegye, ki leányát három évvel túlélte, 1899. év decz.

17-ik napján 71 éves korában halt meg Kisújszálláson, a gondos hitves, a szerető anya és boldog nagymama a családi sírboltban nyugszik férje mellett.

Leányukról, Gizelláról (I) később lesz szó.

34. I. **Elek** (I. Istváné). Született 1828-ban Semesnyén, az elemi és középiskolákat, úgyszintén a jogot is a kolozs-

Elek István

(1848-as honvéd ruhában.)

m. kir. honv. főhadnagy 1870-es években.

vári ev. ref. collegiumban végezte, ezután rövid ideig volt kir. táblai gyakornok, mi közben fellobbant a „magyar szabadságharc” tüze. A honvédtoborzás alkalmával, mint a lelkes magyar ifjak ezrei, úgy ő is felcsapott honvédeknek, sőt a további toborzásnak ő maga is tényezője volt. Előbb a 11. zászlóaljban szolgált őrmesteri, később hadnagyi ranggal, majd a „székely zászlóalj”-hoz ment át, hol főhadnagyi rangba lépett, több ütközetben vett részt, nevezetesen Csucsánál, Kolozsvárnál, N.-Szebennél, Vizaknán, Feketehalomnál, Bras-

sónál, Piskinél, Gyula-Fehérvárnál, Szepsi-Szt-Györgynél, Nagy-Enyednél stb. A fegyvert Zsibónál tette le, mint Máriási ezred századparancsnoka, ennek megtörténte után kir. bírósági jegyző lett. 1853-ban megnősült, ezután szolgabíró lett a rettegi, később a deési járásban. A kataszter felállítása után, kataszteri s. biztos. 1861—66 között rendőrfőkapitány Deésen, 1868 után telekkönyvi helyszinelő főbiztos, majd m. kir. telekkönyvvezető Deésen. A m. kir. honvédség szervezése idején, mint tartalékos főhadnagy jelentkezett, később századosi rangba emeltetett, a 80-as években szabadságolt állományba, még később szolgálton kívüli állományba helyeztetett. Jelenleg „népfölkelési zászlóaljparancsnok“ és a szolnok-dobokamegyei 48-as honvéd-egylet igazoló-bizottságának elnöke.

Lakása a hivatal székhelye, illetve a foglalkozás szerint változott. Lakott Semesnyén, Deésen és Kolozsvárt felváltva több izben.

Semesnyén az osztozkodás alkalmával az „apai“ (Daday I. István építtette) ház neki jutott, a melyben jelenleg is lakik, apai örökségét Semesnyén ez ideig legalább is megtízszerezte, ezenkívül több belsőséget vásárolt, melyeket jelenleg szolgáló emberek használnak. Nejével jószágot és nemesi jogokat kapott O.-Vásárhelyen. Deésen a Posta-utczában házastelket vásárolt, úgyszintén az A.-Rózsa-utczában is, az előbbi ugyan eladta Friedlendernek, jelenleg Sohár Hugó tulajdona, de az utóbbi helyen két magán bérházat építtetett. Továbbá Deésen vásárolt néhány hold külsőséget és erdőjogot. Jelenleg Semesnyén belsőségekkel és erdővel együtt 250—260 kat. hold birtoka van. Ezenkívül van még Igricze községben 35 hold erdeje, anyai részen Molnár-féle örökség.

A közepesnél valamivel magasabb termetű, csontos, izmos és edzett szervezetű, úgy testi, mint szellemi munkát nagy kitartással bíró ember; egyenes testtartásából, mozdulatainak könnyedségéből és arcának üdeségéből nem is lehetne arra következtetni, hogy életének 73-ik évét járja. Józan életű, szorgalmas és takarékos volt egész életén át és az ma is.

A minden tekintetben mintaszerű embert csupán egoizmusa és reaccionarius természete jellemzik hátrányosan s e tekintetben az összes Dadayakat felülmúlja.

Mint archeologus és szenvedélyes vadász, sok, a maga nemében beccsel bíró, apró-cseprő tárgyat összegyűjtött, melyek között jobbára történelmi beccsel bírnak a következők:

1. Egy buzogány; lánczon függő, karra fűzhető bojtos vörös és zöld zsinórral van ellátva, körülbelül a 16-ik századból való.

2. Egy „Kurucz fokos“ vasból, II. Rákóczi F. korából.

3. Egy kovás puska és 2 drb — száz év előtti — szurony. Ezek, mint édes atyja emlékei találhatók nála.

4. Piemonti katonapuska és kardja, mint 48-as fegyverei, csákója és atillája a kolozsvári régiségtárban vannak.

5. Egy 48-as honvéd öltözetben feltüntető képe, tollrajz (Mester Lajostól).

Továbbá szarvas- és őzagancsok, vaddisznókoponyák és agyarok stb. majdnem kiállítás számra mennek, mint vadászati diadalok jelvényei.

I. Elek 1883. év őszén — neje meghalván — özvegy-ségre jutott, mely időtől kezdve hivatalt nem viselt, azonban falusbíró volt, jelenleg helyettes polgári anyakönyvvezető s a semesnyei ev. ref. leányegyháznak gondnoka, melynek föllendülése érdekében sokat fáradozott. Állandóan Semesnyén lakik, semesnyei birtokának, úgyszintén Katalin nővére búza-mezei gazdaságának ügyésze és intézője.

Neje: *Méhessy Sarolta*, Méhessy József udvari cancellárnak és Ürmösi Boldizsár Rózáliának leánya. Méhessy Józsefnek atyja Méhessy Péter, kinek neje özv. Cserényi Istvánné szül. báró Bánffy Anna, ezen jogon az örökösök nemesi jogokat élveztek. Méhessy Sarolta egy magas műveltségű, olvasott aristokrata nő volt, kinek igényeit férje vagyoni viszonyaiból kifolyólag a legnagyobb szorgalom daczára sem tudta kielégíteni s bár a szórakozásnak többféle nemét élvezte, még sem érezte magát boldognak s végre ebből eredhető elkeseredése

folytán az öngyilkosság rút áldozatává lett. 1883. év őszén Semesnyén, saját kertjében egy kedvelt almafája alatt forgópisztolylyal szíven lőtte magát, „Túl a patakon“ az V. János-féle kertben jeltelen sírban élvezi az örök élet boldogságát.

Gyermekeik, kik életben maradtak: Jenő (I.), Ferencz (II.), Zoltán (I.) Mindhárman a kor igényeinek és egyéni hajlamaiknak megfelelő kiképzést nyertek s ez szintén atyjuk érdemeit emeli, mert egyik főelve az volt, hogy fiai a társadalomnak kiváló — s a mennyiben lehet — független tagjai legyenek.

35. I. **Rozália** (I. Istváné). Született 1831-ben Semesnyén, az akkori szokás szerint megkivántató elemi ismereteket a háznál szerezte, úgyszintén a háziasszonyi teendőkben való jártasságot is. 1847-ben *Galgói Rácz László*, galgói és n.-borszói birtokos vette nőül, ki többféle tisztviselő: szolgabíró, megyei számvevő stb., majd gazdasági tiszttartó volt. I. Rozáliának ezen házasságából születtek: Emma, László, Lőrincz és Klára gyermekeik. Emmának I-ső férje Mozer V. mérnök, II. Kozma F., III. jelenleg: Timofi Gy., gyermekük nincs. László, volt körjegyző, Viktor és Aranka árvákat és özvegyet (Tordai R.) hagyott hátra. Lőrincz szintén korán halt el, megyei útmester volt, Gizella, Béla, Vilma, Ernő és Margit nevű árvákat és Kapronczai Vilma személyében özvegyét hagyta hátra. Az árvák a különböző humánus intézmények jótéteményeinek élvezése mellett tanulnak, a két nagyobb állami tanítóképzőben. Klára mint hajadon, 30 éves korában halt meg.

I. Rozália meghalt 1888. évben N.-Borszón, mellbetegségben.

36. I. **Paulina** (IV. Jánosé). Deésen, 1835-ben született, ugyanott részesült elemi leányisk. oktatásban is. Édes anyját korán elvesztvén, Fodor Antalné vette magához, hogy gondos házi nevelést nyerhessen. 1860. évben ment férjhez. Férje Rohonczy Zsigmond, ki szathmármegyei (misztótfalusi) származású, akkor Deésen gyógyszerész-segéd volt, pár évvel

későbbre Mócson (Kolozsmegye) gyógyszerértárt nyitottak, hol ma is, mint köztisztelőben és becsülésben megőszült öregek élnek. Boldog házasságukból Lajos, Ilona, Zsigmond és Béla születtek. Lajos szül. 1863-ban. Dr. juris, kolozsmegyei árvaszéki ülnök, neje: Molnár Paulin. Ilona szül. 1865-ben, férje Málnássy Ferencz, m. kir. áll. gazd. intéző Kolozsmonostoron. Zsigmond szül. 1868-ban, okl. gyógyszerész, neje: Bocskor Anna. Béla szül. 1869-ben, orvostudor, „Karolina“ kórházi II-od orvos, neje: Mihály Mariska.

37. I. **Gyula** (IV. Jánosé). Született 1837 deczember 7-én Deésen. 1843—1849 között tanult a deési ev. ref. elemi iskolában és gymnasiumban. 1855-ben collector (adószedő) Deésen, ezután haláláig kerületi hivatali írnok. Általánosan kedvelt, kellemes külsejű és szenvedélyes tánczos volt. (Az egykoruak ily tulajdonairól emlegetik). „Években fiatal, élevezetekben öreg,“ ez vitte sírba 1857. év ápr. 9-én 20 éves korában, édes atyjával közös sírban nyugszik.

38. VI. **József** (IV. Jánosé). Született 1840-ben május 2-án Deésen, meghalt elemi iskolás tanuló korában.

39. I. **Kálmán** (II. Istváné). Született 1845-ben Kaczkón. Nyilvános iskolában nem járt, az abc-re nagyatyja (I. István) tanította, egyéb elemi ismereteit házi tanítótól szerezte, 12 éves korában, atyja kívánságára kereskedő-tanoncznak szegődött Zilahra, ott segéddé is szabadult. A kereskedői pályát nem szerette s főként, mivel igen szép írása volt, a 60-as évek elején a semesnyei járásbiróságnál írnoki állást kapott, pár évvel későbbre szolgabírói írnok lett a „cserneki járás“-ban Válya Ferencz főszolgabíró mellett, hol a közigazgatási ügyek vezetését elsajátítván, az alig 20 éves fiatal ember Kabalapatka és Oroszmező községek által jegyzőnek választatott. Ezen időtájban történt meg vele azon baleset, hogy vadászfegyverével gondatlanságból jobb alkarját meglőtte, csontzúzódást szenvedett, azonban gondos ápolás folytán egyéb hátrányos következménye nem lett, mint az, hogy keze elferdült, írása azután is oly szép volt, mint azelőtt.

A földhelyszinelő munkálatok megkezdése után, ott nyert alkalmazást. Gyönyörű rajz- és írásmunkákat készített s így e minőségben csakhamar az elsők közzé jutott. Mint helyszinelő, Erdély különböző vidékein utazott és lakott, de jobbára „szász vidéken,” p. Petelén, Szakadátan stb. 1872-ben, midőn a helyszinelési munkálatok a befejezéshez közeledtek, pályá-

I. KÁLMÁN és neje Ü. BOLDIZSÁR ILONA.

zott a deési m. kir. telekkönyvi irnoki állásért s ezt el is nyerte, mely időtől kezdve deési lakos volt 1878-ig. Mint deési lakos, a „tűzoltó-egyesület” szervezésében egyik úttörő munkás szerepelt, osztályparancsnoki, majd jegyző minőségben. Ezen időtájbán tette le a telekkönyvi szakvizsgát, minek megtörténte után nagy-somkúti (Szathmármegye) segédtelekkönyvvezetővé neveztetett ki. Nagy-somkúti lakos volt haláláig, mely bekövetkezett 1886 aug. havában 41 éves korában, tüdővész miatt. A nagy-somkúti köztemetőben temettetett el, azonban földcsuszamlás

miatt a sírok összecserélődvén, reá találni nem lehet.

Magas termetű, barna, megnyerő külsejű, fiatal zsenialis tehetségű ember volt, a mi eléggé kítűnik abból, hogy önerején képezte ki magát a társadalom intelligens tagjává. Mint hivatalnok, példás pontossággal, híven és gyorsan végezte teendőit. Felebbvalói iránt tisztelettudó és előzékeny volt, miért azok szeretetét és bizalmát birta. Nők társaságában kedvelt társalgási modorú és szenvedélyes tánczos volt. A vadászatot, társas játékokat — sajnos, a kártyajátékot is — rend-

kivül kedvelte, ez utóbbi szenvedélyévé válván, nagy mértékben siettette halálát.

Két izben nősült: 1-ször 1868-ban nőül vette Egyedy Antal kudui birtokos leányát, *Egyedy Ilonát*, azonban egy évi boldog házasság után a sors megfosztotta tőle, Petelén (Szász-Régen mellett) temették el. Két évi özvegység után nőül vette ürmösi Boldizsár Ferencz, akkor erdélyi telekkönyvi helyszinelési főigazgató leányát *Ilonát*, kihez úgy szólva gyermek-ifjúkori első szerelme vezette vissza, megjegyzendő, hogy Ü. Boldizsár I. a 60-as évek elején Semesnyén nagynénjénél I. Eleknénél, Méhessy L.-nál volt néhány évig házi teendők elsajátítására. Elképzelhetni, hogy a nagynéninek nem kis szerep jutott a házassági frigy létesítésében.

Ü. Boldizsár Ilonának édes atyja Ü. B. Ferencz, telekkönyvi helyszinelési főigazgató, anyja: Ucher Katalin, komáromi származású, Ü. B. Ferencznek atyja: Ü. B. Benedek, anyja s.-pataki Pataky Sára. Ucher Katalinnak atyja: U. János, anyja Diosdy X.

Az első házasságból gyermek nem származott. A második házasságból származó gyermekek: Klára és Etelka (ikrek), Ilona, Irén, Izabella és Kálmán (II.), ez utóbbi fiú kivételével a többiek meghaltak csecsemő korukban. 1886-ban az özvegyen maradt nő és öt éves árva még pár évig N.-Somkuton laktak, 1892-től kezdve pedig Deésen laknak állandóan, az özvegy férje után járó özvegyi nyugdíjból él.

40. II. **Kálmán** (I. Kálmáné). Született 1881 november 24-én Nagy-Somkuton. Édes atyját 5 éves korában elveszítvén,

II. KÁLMÁN (I. Kálmáné).

az anyai gyenge fegyelmezés miatt gyámság alá helyeztetett.

III. István, ki 1889-től kezdve a kiskorúnak gyámjává neveztetett ki, a hét éves fiút magához vette s a deési ev. reform. elemi fiú-iskolát, azután pedig a polgári fiú-iskola négy osztályát végeztette vele, ennek végeztével — mert a fiú is hajlamot érzett az ipari pálya iránt — egy jó nevű lakatos czég (Papp és Dicenty Deésen) műhelyébe szegődttette, hol a mű-, illetve gépészlakatosságban némi előismeretet szerzett magának. 1897. év szept. hótól kezdve 1900 juniusig a budapesti m. kir. áll. felsőbb ipariskola gépészeti szakosztályának növendéke lévén, a 3 évi tanfolyamot sikerrel végezte.

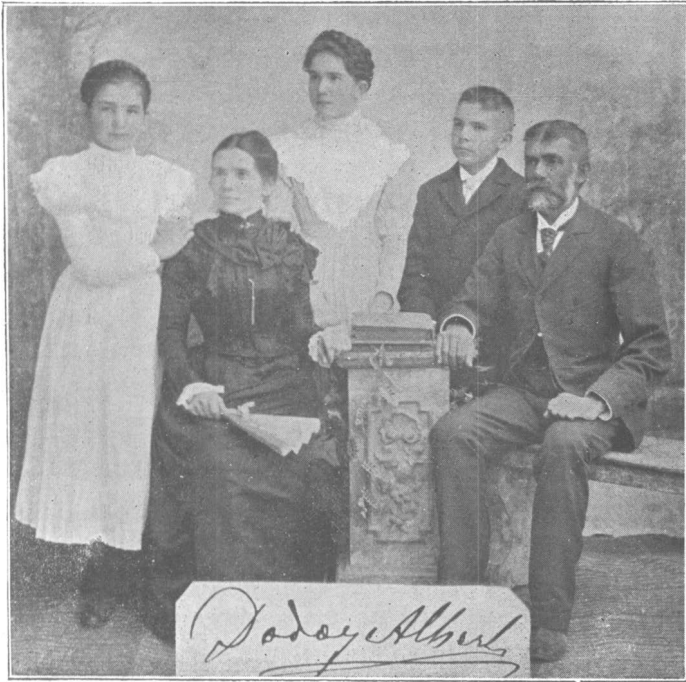
A taníttatás költségeit a gyám túlnyomólag sajátjából fedezte. Az eddigi magaviseletével a kitűnő szakmunkást árulja el.

41. I. **Albert** (II. Istváné). Született 1847-ben O.-Fodor-házán, tanulmányait házi tanítás útján nyerte. A gyermekkort elérvén, kereskedésbe ment Deésre, azonban már inas korában félbenhagyta, hazament és a gazdaságnál segédkezett, de mint szenvedélyes és általában könnyelmű ifjú nem előnyére, hanem hátrányára vált édes atyjának. 1866-ban, midőn a honvédséget felállították, önként beállott honvédek s ezen minőségben több városban megfordult, úgy Budapesten is, azonban állandóan a Deésen állomásozó 32. zászlóaljnál volt szakaszvezetői rangban.

1868-ban, mint az ált. hadkötelékében álló fiatal embert, besorozták a közös hadseregbe s így a honvédségnél szolgált idő beszámítása nélkül 3 évet ténylegesen szolgált ki a 63. ezrednél N.-Váradon, mint szakaszvezető és őrmester. Katonáskodása ideje alatt meg akart nőülni, egy nagyváradi iparosnak a leányát akarta elvenni, azonban szülői azt ellenezték. 1871-ben, a katonai szolgálat után, a szülői házhoz jött Semesnyére, hol a gazdaság vezetésében, részint atyjának erdészi teendőinek elvégzésében segédkezett. Ezen időtájban már szülői óhajtották, hogy megnősüljön, azonban a kit a szülők sze-

rettek volna, azt nem szerette a fiú és viszont, így hát feltette magában, hogy addig nem nősül meg, míg édes atyja él! Így is történt, atyja halála után egy évvel 1881. év őszén nőül vette Csákány Dániel Deés városi ny. tanácsos és birtokos leányát Csákány Erzsébetet.

I. ALBERT ÉS CSALÁDJA.

Csákány Erzsébetnek atyja: Cs. Dániel, Deés városi tanácsos, anyja: Szucsány Mária. Cs. Dánielnek atyja: Cs. Károly, anyja: Horváth Jozéfa. Sz. Máriának apja: Sz. József, anyja Pávay Rozália.

Ekkor birtokkezelője lett nagybátyjának I. Eleknek Semesnyén, a birtokot önállóan kezelte, mivel a tulajdonos Kolozsvárt lakott. Ugyanezen időtájban készült az erdőőri szakvizsgára, a mit sikeresen le is tett Kolozsvárt. Majd megint

a szülői házba költözött, azután Búzamezőre, honnan 1885. évben, mint kinevezett kir. kincstári erdőőr, Abrudfalvára költözött. Mai napig is ott szolgálja a m. kir. kincstárt híven és pontosan, mint túlszigorú őrt a faorzók láb alól nem egyszer kísérelték meg eltenni, egy ízben meg is lötték, jelentékeny, de nem halálos sebet kapott. Magas, barna, sovány termetű, azonban edzett, szívós erejű, természetes, józan észszel felruházott, józan életű, de heves természetű ember.

Házasságukból Erzsi (IV.), István (IV.) és Gizella (II.) származnak, kiket szüleik a szerény jövedelemből is a kor igényeinek megfelelőleg igyekeznek nevelni.

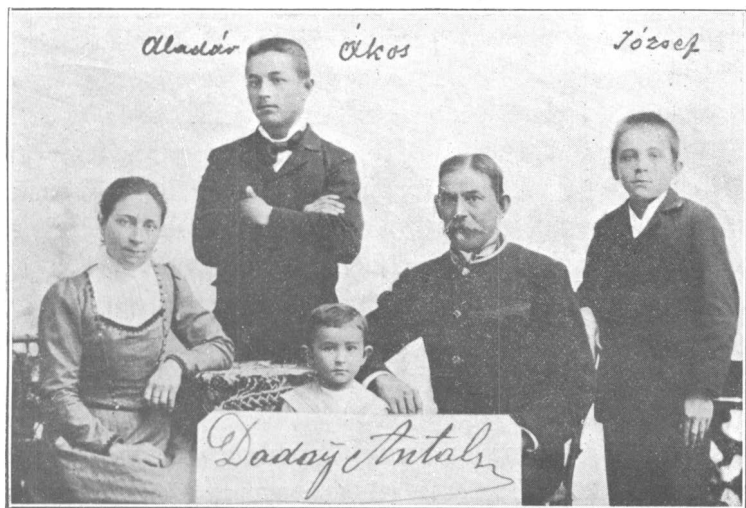
42. IV. **Erzsébet** (I. Alberté). Született 1882-ben Semesnyén, elemi iskoláit az abrudbányai áll. népiskolában járta ki I—VI. osztályig, honnan átlépett a deési áll. polg. leányiskola III. osztályába, (jó közepes tanuló), ennek sikeres végzése után a nagyszebeni zárdába ment, hol a IV. oszt. is végezte, jelenleg a szülői háznál (Abrudfalván) a házi teendők végzésén kívül az elemi isk. tanítónői vizsgákra készül.

43. IV. **István** (I. Alberté). Semesnyén született 1882-ben, négy elemi isk. osztályt végzett A.-Bányán, az I. polg. osztályt tanulta Deésen, innen a nagyenyedi ref. collegiumba, azután a szászvárosi gymnasiumba lépett át, jelenleg a VI. gymn. osztálynak magántanulója.

44. II. **Gizella** (I. Alberté). Született Abrudfalván 1885-ben, ugyanott tanult hat elemi osztályt, jelenleg a deési polg. isk. III. osztályának közepes tanuló növendéke.

45. II. **Antal** (II. Istváné). Semesnyén 1853-ban született, a tanköteles korban házi tanításban részesült s csak 1866-ban vitetett nyilvános iskolába, a deési ev. ref. elemi iskolát kijárván — korával osztályait jóval túlhaladta — kereskedésbe ment, hol négy tanonczévé betöltvén, segéddé szabadult fel. Mint kereskedő-tanoncz és segéd Deésen működött, azonban egy meggondolatlan lépéssel a kereskedői pályáról 1872-ben lelépett s inkább a gazdasági téren óhajtott érvényesülni, majd 1875-ben díjnoki minőségben egy kevés ideig a deési

m. kir. telekkönyvnél dolgozott, de ehhez nem volt türelme. 1876-ban Vajda Dénes alparéti birtokoshoz szegődött gazdasági gyakornokká, azonban egy év múlva onnan kilépett és elvállalta nagybátyja (D. Elek) semesnyei birtokának kezelését, mit a gazdasági viszonyok rendezetlen volta miatt szintén odahagyott s visszament a szülői házhoz, hol atyjának, majd ennek halála után édes anyjának segédkezett a gazdálkodásban.

II. ANTAL ÉS CSALÁDJA.

Ezen időtájban, 1882-ben megnősült, nőül vette Szuppán József, Steierországból pénzügyőri fővigyázó minőségében beszármazott, később udvari tisztartónak Szuppán Berta nevű leányát.

Szuppán Bertának édes atyja: Szuppán József (A.-Steier) prisztovai származású, anyja Vas Eszter. Sz. Józsefnek atyja: Sz. András, anyja Geisek Mária. V. Eszternek atyja: Vas László, magyar-láposi származású, anyja: Kozma Borbála.

II. Antal 1888-ban gazdatiszti állást s ezzel járó megélhetési fizetést kapott Simó Lajos orsz. képviselő, nagybirtoko-

kos oroszmezei birtokán, azonban a nagy gazdaság sokféle viszonyai és esélyei próbára tették és felülmúlták képességét és kitartását s ezt nem állotta ki, egy évi szolgálat után ezen állását ott kellett hagynia és most az öt tagból álló család hajlék és kenyér nélkül maradt, Semesnyén huzódott meg egy kis bérházban. Testvére III. István közbenjárása folytán alkalmazást kapott a „szamosvölgyi vasút“ Deés—beszterczei vonalán, azonban e szolgálatot felette terhesnek látva, azonnal abban is hagyta. Egy évi szünetelés után ugyancsak előbb említett testvére tanácsa következtében és oktatása után, az erdőőri szakvizsgára készült s azt 1891. év október havában Kolozsvárt jó sikerrel le is tette. A következő év tavaszán, t. i. 1892-ben A.-Fehérmegye balázsfalvi járásában járási erdőőrre ki is neveztetett, innen 1894-ben Szolnok-Dobokam. deési járásába pályázott, hol a fizetése 100 frttal gyarapodott, ugyancsak pályázat folytán 1897-ben Deés város képviselő-testülete megválasztotta erdőtiszté és határrendbiztossá.

Jelenleg ezen hivatalát teljesíti tőlle kitelhető pontossággal és módon. Atyja II. István örökségének $\frac{1}{5}$ részéhez van igénye.

Egy közép termetű, barna arczbőrű, nehézkes járású, szerény, becsületes és tiszta jellemű ember, kinél hiányzik az önállóság, kitartás és férfias erély; ezen fogyatékoság nyomai kísérték és kísérik őt élete egész folyamán.

Házasságából származnak: Olivér (Aladár) (I.), József (VIII.), György (I.), Ákos (I.) és János (VII.), György 1 éves korában meghalt Semesnyén.

46. I. **Aladár (Olivér)** (II. Antalé). Született 1883-ban Semesnyén, az elemi iskola I. osztályát Szilágy-Ballán tanulta, mely idő alatt nagynénje, Claudia gondozása alatt volt, II—IV. osztályt Balázsfalván az áll. elemi iskolában járta. Később, midőn szülei Deésre jöttek lakni, a polg. iskola I. osztályába vétetett, hol annak mind hat osztályát szép sikerrel végezte, miből kifolyólag a „Székely-féle“ 100 korona ösztöndíját nyerte el. Mint jó tanuló, állandóan részesült tandíjmentességben,

tankönyv- és ruhasegélyben. Jelenleg a posta- és távirdakezelői hat hónapos tanfolyamot tanulja Maros-Vásárhelyen.

47. VIII. **József** (II. Antalé). Semesnyén született 1886-ban, elemi iskoláit kezdette Balázsfalván 1894-ben, folytatta Deésen az ev. ref. elemi fiú-iskolában, jelenleg a deési m. kir. áll. gymn. IV. oszt.-nak „jeles“ növendéke, mint „kitünő“ s illetve „jeles“ tanuló, eddigi iskolai életén át mindig élvezett tandíjmentességet, egyéb segélyt és jutalomban is részesült.

48. I. **Ákos** (II. Antalé). Született 1897-ben Deésen, nagy reményű, okos fia szülőinek.

49. VII. **János** (II. Antalé). Született 1901. év február 2-án Deésen. Keresztszülők Dr. Daday Ferencz és neje Mischinger Anna.

50. III. **István** (II.) Istváné. Született 1856. év márczius 9-én Semesnyén, kezdetben házi tanításban részesült, majd 1866-tól 1870-ig a deési ev. ref. elemi isk. osztályait járta „kitünő“ eredménnyel, 1870—1876-ig a kolozsvári ev. ref. collegiumban tanult jó előmenetellel. Mint elemi és gymn. tanuló több ízben könyv- és pénzjutalomban részesült, 1873-ban növénygyűjteményével 7 frtot nyert Kolozsvárt. A collegiumi szervezet akkori hiányai s a hét gyermekes szülőknek kedvezőtlen anyagi viszonyai nem biztosították lehetőségét annak, hogy középiskolai tanulmányait végezhesse s azután a jogi pályára léphessen, melyet az édes apa jelölt ki s így kénytelen volt középiskolai tanulmányait félbehagyva, a tanítóképzőbe lépni át. Az elemi tanítóképzőt a zilahi m. kir. áll. képezdében végezte, hol mindazon kedvezményeket élvezte, melyeket a jó magaviseletű és kitünő tanulóknak adni szoktak. A tanfolyam befejezése után 1879. év június havában tette le a tanképesítő vizsgát is „jeles“ érdemfokozattal. Bár a tanítói pályára lépése idején erősen elhatározta, hogy a polg. isk. képzőt is áttanulja, annak daczára az 1879. év őszén a kellő pártfogás és anyagi erő hiánya miatt a „pedagogium“-ba nem juthatott be. Egy tanévet nem akarván tétlenül eltölteni, a deési mulatói — akkor szervezett községi

elemi vegyes-iskola — tanítói állásáért pályázott, de eredménytelenül s így házi tanítói állást foglalt el N.-Ilondán B. M. akkori főszolgabírójánál, kinek Erzsi nevű leánykáját oktatta az elemi ismeretek „abc”-jére, az itt élvezett honoráriumával jóval felülmulta az elszálasztott elemi iskolai tanítói fizetést.

1880. év szept. havában nagybátyja (I. Domokos, kisujszállási birtokos) segítségével fölment Bpestre a polg. isk. tan. képzőbe, hová „fél segély” élvezete mellett fel is vétetett felvételi vizsga nélkül s mint jeles előmenetelű tanuló, mindjárt a második félévben megkapta az „egész államsegélyt.” A „természettudományi és mennyiségtani” szakot választotta tanulmánya tárgyává s bár ezen nehéz „szakcsoport” majdnem minden idejét igénybe vette, ennek dacára magán tanítási órák adásával is kellett foglalkoznia, mert édes atyját s

így az atyai segélyt nélkülözvén, özvegy édes anyja pedig alig volt képes a maga és a kisebb gyermekek szükségleteit

fedezni. Egyik jóltevő tanárja Dr. K. Á. ajánlatára kapta a havonként 10 frtot jövedelmező kondicziót, melyből aztán ruházati és más szükségleteit fedezte. Megemlítendő, hogy Budapesten lakó unokanővérének, I. Gizellának anyagi és erkölcsi támasza szintén előnyösen folytak be tanulmányai sikeres bevégezhetésére. A „pedagogium“ tanfolyamát végzén, ugyanazon évben 1882. év június havában az „okleveles vizsgát“ is „jeles“ fokozattal tette le.

1882. év okt. havában a vallás- és közoktatásügyi miniszter a deési áll. s. közs. polgári leányiskolához nevezte ki s. tanárnak, 1885. év szept. 2-án pedig rendes tanszékre léptette elő s azon időtől kezdve mindkét nemű polg. iskolánál szakadatlanul működik.

1894. év tavaszán részt vett a kolozsmonostori m. kir. gazdasági tanintézetben rendezett gyümölcsészeti tanfolyamon, miről „jeles“ bizonyítványt értelmelt. Ugyancsak az 1894.

év két havi iskolai szünidején az iparos tanoncziskolai rajztanítók kiképzése céljából Budapesten rendezett tanfolyamot államsegély mellett „kiváló“ eredménnyel végezte, ezen utólagosan szerzett képességével az alsófokú iparos és kereskedő tanoncziskolában a rajzot és számtant tanítja, mely mellékes jellegű állásra a város képviselőtestülete egyhangulag választotta meg és ezt már 7 év óta pontosan tölti be.

Mint a szakmájához tartozó tanszertáraknak őre, melyeknek: a természettani-, vegytani-, természetrajzi-, gazdaságtani- és a tornaszerek, ezeknek szaporítása és rendben tartására

III. ISTVÁNNÉ SZABÓ LINA.

fáradhatlan tevékenységet fejtett ki. A vallás- és közoktatási miniszter az iskolaszék ajánlatára az ásványtár szakszerű és praktikus elrendezéseért 1898-ban 50 frttal jutalmazta. 1883. évtől kezdve kezeli a polgári fiú-iskola gazdasági gyakorló kertjét s ezen buzgalmának méltánylása szempontjából a megyei közigazgatási bizottság jegyzőkönyvi köszönettel és pénzjutalommal, — 1893-ban pedig a földművelési miniszter 50 frttal jutalmazta.

A társadalmi élet mozgalmai elől nem zárkozik el. Deésre jövétele után azonnal belépett a „tűzoltó zenekar“-ba, a „deési dalkör“ megalakításán szintén közreműködött s ezeknek több éven át működő tagja volt. A polgári iskola szegény tanulókat segélyező egyesület „1000 frtos alap“-jának megteremtésére anyagilag és az e célból rendezett hangversenyeken közremunkált. Tagja és választmányi tagja volt a „polgári olvasókör“-nek s a kör estélyein népszerű ismeretterjesztő felolvasásokat tartott kísérleti mutatványokkal. Rendes tagja a deési „Casino“-nak. A deési ev. ref. egyház képviselőtestületének választott, úgyszintén az egyháztanácsnak és iskolaszéknek is tagja. A koltó-katalini ev. ref. egyháznak egyházmegyei közgyűlési képviselője 1887 óta. A deési ev. ref. egyházmegye „értekezlet“-ének tagja és pénztárnoka. A deési községi iskolaszéknek — mint a községi iskolák tantestületeinek választott képviselője — szintén több év óta tagja. A szolnok-dobokamegyei tantestületnek s a deési fiókkörnek előbb volt jegyzője, majd — elnöke az előbbinek — tanszertárnoka, jelenleg is pénztárnoka és a központi választmányának tagja. A „felső nép- és polgári iskolai tanítók országos egyesületé“-nek 1883-tól kezdve, ennek megszűnte után pedig az „orsz. polg. isk. egyesület“-nek és a m. kir. term. tudományi társulatnak tagja. 1900. évben „esküdtszéknek főnöke“. Az osztrák-magyar I. általános tisztviselő-egylet deési takarékos és előlegezési szövetkezet igazgatóságának tagja, úgy szintén tagja a „Szolnok-Dobokamegyei gazdasági egylet“-nek és a Szolnok-Dobokamegyei „Történelmi, irodalmi és etnographiai

társulat“-nak. Az egyleti élet, valamint az általános közművelődés fejlesztésén szintén közremunkál.

A tanítói gyűléseken, felolvasási estélyeken, nemkülönben az iskolai ünnepélyeken tartott alkalmi felolvasásokat. Jelentek meg értekezései: A „Tanügyi Tanácskozó“ I. évf. 1., 2., 5. és 9. számában, a IV. évf. 7. és 9. számában, az V. évf. 9. számában. A „Felső nép- és polg. isk. közlöny“ X. évf. 3., XII. évf. 1. és XIII. évf. 1. számában. A millennium alkalmával megjelent „Szolnok-Dobokamegyei Emlék“ című munkában a megye természetrajzi leírását ő közli. „Szolnok-Dobokamegye tanügyi története“ című munkának volt munkatársa. (Lásd a mű előszavát.) Levelezett a „Közpapok Lapjában“, míg az fentállott. A deési áll. gymn. felállítására idején a polg. isk. mellett tollharczot folytatott. (Lásd „Ellenzék“.) Ezen művecskének ő a *szerzője*. Szolnok-Dobokavármegye „Nagy Monographiájá“-hoz a Daday-család adatait szintén ő szolgáltatta be.

Bár minden fillérének előre kijelölt helye volt és van, a mitől fölösleg alig maradt, annak daczára a jótékony és közcélú áldozatok elől sem zárkozik el. Így tanártársaival egyetemben az „EMKE“-nek 100 frttal alapító tagja. A „Polg. isk. szegény tanulók segély-egyesületé“-nek 1000 frtos alapjához saját filléreivel is hozzájárult. A deési ev. ref. egyház azon célját, hogy a millenium emlékére a templomot stilszerűen renováltatja, szerény tehetségéhez képest anyagilag is támogatja. (Lásd „Aranykönyv“). A koltói ev. ref. egyháznak — az 1899-iki confirmatio alkalmával — 10 darab zsoltár könyvet ajándékozott. Tanítói működése ideje alatt alig tartatott oly évváró polg. isk. vizsgálat, melyen valamely érdem jutalmazására bár 1 frtot ki ne tűzött volna.

1883. év okt. 2-án egybekelt koltó-katalini (Szathmármegye) ev. ref. lelkész Szabó Lajos leányával, *Szabó Linával*, kivel a sors 1878. év nyarán, tehát öt évvel előbb ismertette meg. A hűségges hitvessel, a takarékos és munkás házinővel egyértelmű törekvés után, 1887-ben a szerény jövedelemből

Deésen (A.-Rózsa-utca 29. sz. a.) házhelyet vásárolt és arra saját igényeinek megfelelő hajlékot (kőházat) építtetett s 700 □ öles kertjét gyümölcsössé alakította át, (megelőzőleg jobbra cziheres hegyoldal volt). 1889. évtől kezdve — midőn édes anyja meghalt — III. Istvánt testvérei megbízták a szülőkől örökölt semesnyei osztatlan birtok kezelésével, mely időtől kezdve annak mindenféle ügyeit előnyösen vezeti, ezen időtájra esik a birtokrendezés (tagosítás) ügye is. A vármegyei gyámhatóság ugyancsak 1899-ben vagyonkezelő gyámjává nevezte ki már korábban elhalt I. Kálmán nevű testvérének 7 éves árvája (II. Kálmán) mellé, kinek neveltetése és taníttatásáról éppen oly atyailag gondoskodik, mint saját gyermeke sorsáról. Mint deési lakos, közügyben levő rokon és ismerős, sokaknak sokféle ügyes-bajos dolgait intézte és intézi.

Szabó Lindának édes atyja: Szabó Lajos 48—49. honvéd szakaszvezető, ev. ref. lelkész Koltón, szül. 1827-ben Radnothon, anyja Fábián Berta, szül. 1843-ban N.-Enyeden, mh. 1881-ben Koltón. Sz. Lajos apja: Sz. Sámuel, ev. ref. pap Radnothon, szül. 1785-ben Héderfáján, † 1856-ban Radnothon, anyja Demeter Kata, szül. 1793-ban M.-Déllőn, † 1843-ban Radnothon. Sz. Sámuelnek atyja Sz. Sámuel, szül. Szotyorban, Háromszékmegye, „lófőszékely.“ Fábián Bertának atyja: F. Dániel, ev. ref. lelkész Sz.-Csehe, 48—49-es honvéd, később Józsefstadti politikai fogoly, anyja: Benkő Károlina. F. Dánielnek atyja: F. András, ügyvéd Gy.-Fehérváron, anyja: Török Katalin.

Kedvteléseik között tartozik az utazgatás. Már gymn. tanuló korában édes atyjával, ki megyei főerdész volt, helyi és természetrajzi ismeretek szerzése céljából Szolnok-Dobokamegye majdnem egész területét beutazta. Mint zilahi tanuló, 1877. év őszén, négy tanuló társával a Biharmegyében levő „Fekete erdő“-i üveghutához rándult el gyalog, mely kirándulás érdekes volta, már magában egy útleírásnak képezhetné tárgyát. A következő év nyarán három hétig tartó körutazást tett egyedül, ugyancsak gyalog, ez alkalommal a „Szilágy“-ot, „Érmel-

lék“-ét, a magyar Alföldnek egy részét és a Sebes-Körös vidékét útazta be. 1878. év augusztus havában „Kővár vidéke“ nevezetességei és a nagybányai érczbányák megismerésére indult el. Ezen kirándulás alkalmával ismerkedett meg élete párjával Koltón, a szülői háznál, hová utazó tanuló minőségében beszállott s hol a legszívélyesebb ellátásban részesült. 1881. év május havában, midőn boldog emlékű „Rudolf trónörökös“ menyegzői bevonulását tartotta Budapesten, szemtanú volt. Ugyanazon év augusztus havában Magyar-Lápos vidékét útazta be többnyire gyalog, mely alkalommal megmászta a „Czibles“ mindhárom csúcsát, megösmerte a rojaidai és oláh-láposbányai vasólvasztót, illetve hámort és a sztojikai ásványfürdőt. 1885-ben felutazott a „Budapesti orsz. kiállítás“ megtekintésére. 1891. év nyarán nejével együtt egy nagyobb, négy hétig tartó körútra indult, mely alkalommal Kolozsvár, Budapest, Szabadka, Szeged, Arad, Gy.-Fehérvár, Abrudbánya és vidéke, Torda, Segesvár, Székely-Udvarhely, Cs.-Szereda, Tusnád és Homoród fürdők megtekintését tűzte célul. 1892 junius havában jelen volt a ma is dicsőségesen uralkodó királyunk koronázási 25 éves évfordulója alkalmával Budapesten rendezett pompás ünnepélyen, mint EMKE tag. 1893-ban Brassó városát és környékét járta be. 1894. év ápr. 1-én az örökké halhatatlan nevű hazánkfiának, Kossuth Lajosnak a temetésén szintén jelen volt Deés város küldöttségével. A „millenniumi (1896.) kiállítás“ ideje alatt három ízben utazott Budapestre, u. m. junius 8-án, mely alkalommal a „Mátyás-templom“-ban közszemlére kitett kir. koronázási jelvényeket és a (világhírű) „hódoló felvonulás“ örökre emlékezetes és elragadó ünnepélyét látta; július 4—12. között egész családjával volt a kiállításon s részt vett az „országos egyetemes tanügyi kongresszus“-on, neve a millenniumi „Arany könyv“-ben (július 13-án) feltalálható. Ugyanez alkalommal nejével Fiumében és Abbaziában is járt. Október hóban, midőn igazgatójával és egy tanítónő társával a deési polg. leányiskola növendékeinek egy csoportját kalauzolták a kiállításnak és

Budapest főbb nevezetességeinek megtekintésére. 1900. év nyarán az algyógyi gazdasági tanulmány-kirándulásban vett részt, s egyidejűleg Gyula-Fehérvár, Brassó és Sepsí-Szent-György városokat is megtekintette, úgyszintre a határszéli viszonyok megismerése céljából Predealra is kirándult. Az orsz. polg. isk. gyűléseken Budapesten rendszeren jelen szokott lenni.

III. István egyéniségét röviden és áttekinthető módon egy pár szóval jellemezni nem könnyű dolog. De hogy az olvasó rövid vonásokban mégis megismerje, álljon itt azon tapasztalat, melyet zsenge gyermek korom óta jelleme felől ismerni tanultam.

A legtöbb gyermek jellemvonása az édes otthon iránti forró szeretet, melyet feledhetlenné tesz az édes anya pótolhatlan drága kincse, a meleg szeretettel párosult anyai csók. Ez az anyai szeretet a legtöbb gyermeknek akadály a tudományok alapvonalainak a megszerzésében, mert a szülői háztól — úgy szólva — kiűzött gyermek lelkében lépten-nyomon fölébred az édes anya csókja, a meleg szeretet, melylyel ápolgatja apró kívánságait. Ez a szeretet ölelte fel őt is, de ennek daczára, benne erősebb volt a tudomány iránti vágy, s nem törődve az édes otthon gyönyöreivel, gyermek kora óta gyűjtötte magába a tudomány alapismereteit. Lelke korán észrevette, hogy vágya nem a classicus, hanem a realis tudományokra hajlik, s hajlamát követve, a paedagogiai pályára lépett.

Páratlan kitartásával, szorgalmával megszerezte azt, a mit kitűzött pályáján eddig elérni lehetett. Őseinkről reánk maradt őszinte, egyenes, nem kegykereső természete mellett, megnyerő modorával ellenségeit is lefegyverezni tudja. Közös bajunk a büszkeség — tehetségének megfelelő önbizalommal tekint le homlokáról, mit növel azon tudat, hogy több nemzedéknek majdnem két évtizeden át adott útmutatást a természet titkaiba betekinteni. Ethikus jellemvonása mellett magasan emelkedik ki az a bámulatra méltó nemzetgazdasági tehetség, melylyel — úgy szólva — a semmiből családja jövőjét biz-

tosítani törekszik, s mely jellemvonása zsenge korától kezdve a sírig kíséri. (Az egyéni jellem leírást II. Ferencz állította össze).

Boldognak mondható házasságából öt fiúgyermek született: Dezső (I.), Kálmán (III.), Gábor (I.), Andor (I.) és István (V.) Kálmán kivételével, a többi él.

(III. István gyermekei).

51. I. **Dezső** (III. Istváné). Született 1884. év. július 12-én Deésen, az elemi iskolákat a deési ev. ref. fiúiskolában, a középosztályokat a IV. osztályig, ugyancsak Deésen a polg. fiúiskolában „kitünő” eredménnyel tanulta, honnan — a latin nyelvtanból letett sikeres felvételi vizsga után — a kolozsvári ev. ref. collegium V. osztályába vétetett fel, hol jelenleg a VII. gymn. osztálynak „jeles” előmenetelű tanulója. Kitünő, illetve

jeles előmeneteleért, dicséretes magaviseleteért még ez ideig minden vizsgán részesült vagy könyv-, vagy pénzjutalomban, mint collegiumi tanuló, fél tandíj-, convictus- és internatus kedvezményt élvez. Fiatal gyermekkorra daczára az olvasásban nyilvánuló szenvedélye és utazgatás által már ez ideig is szép általános ismeretre és tapasztalatra tett szert. Az 1899. év május havában a collegium tanulóinak egy csoportjával tanáraik vezetése alatt igen érdekes és tanulságos kirándulásban vett részt, a kirándulás célja a „székely föld“ némely természeti és történelmi nevezetességének a megismerésére irányult. Ugyancsak ily célú, a tanári kar vezetése mellett 1900. év október havában rendezett nagyobb szabású kirándulásban vett részt, mely alkalommal Arad, Temesvár, Báziás, Orsova, (Vaskapú-Adakálé), Turnszeverin, Herkules-fürdő, Lugos stb. városok nevezetességeit tekintették meg.

52. I. **Gábor** (III. Istváné). Született 1884. év febr. 4-én Bacza községben (Szolnok-Dobokam.). A szülők jóllehet állandóan deési lakosok voltak, s hogy ennek daczára Gábor nem Deésen született, az abban az egyszerű körülményben találja okát, hogy az édes anya rokoni látogatást tett a nevezett községben, minek folytán a véletlenül ott született fiút ott is keresztelték meg, a mi annyival is könnyebben ment, mivel az illető rokon ev. ref. lelkész volt. Gáborra nézve azon körülmény is megjegyzendő, hogy „iker gyermek“, iker testvére leány volt. Az elemi iskola osztályait a deési ev. ref. iskolában végezte jó bizonyítvánnyal, jelenleg az áll. gymn. III. osztályának kielégítő fokozatú tanulója. Törpe, de annál vastkosabb termetű, nyakas, szőke gyerek. A valódi Daday típust a 8-ik nemzedékből ő tükrözi vissza.

53. I. **Andor** (III. Istváné). Deésen, 1889. év október 28-án született, deési elemi ev. ref. fiúiskola IV. osztályát „jeles“ osztályzattal végezte, jelenleg a deési áll. gymn. I. osztályának jó tanulója.

54. V. **István** (III. Istváné). Született Deésen, 1899. év február 11-én, kedves barna gyermek.

55. II. **Gyula** (II. Istváné). Semesnyén, 1860-ban született, elemi tanulmányait Deésen az ev. ref. iskolában szerezte 1868—1872 között, a gymnasiumot pedig a VII. osztályig a kolozsvári ev. ref. collegiumban járta, honnan betegség miatt kimaradt. 1879-ben testvérbátyja (I. Kálmán) N.-Somkútra vitte, hol egy ügyvédi irodán alkalmazást kapott, ezen idő alatt, mint magán tanuló készült a VII—VIII. osztály vizsgálatai, úgyszintén az érettségi vizsgára is, ezeket 2 év alatt a mármaros-szigeti kath. gymnasiumban sikerrel letette. 1880-ban besorozták honvédnek, s miután egy évet a Deésen állomásozó 32-ik zászlós aljnál kiszolgált, az akkori szokás szerint, mint intelligens fiatal embert a budapesti „Ludovika akadémia“-ba küldötték fel, hol egy évi tanfolyam után a tiszti vizsgát sikerrel tette le. 1882 őszén hadapród őrmesternek neveztetett ki Deésre, honnan ugyanazon évben Zágrábba (Horvátország) vezényeltetett, innen hadnagyi ranggal Varasdra. Ezen idő alatt alsajátította a horvát nyelvet. Pár évvel későbbre (Erdélybe) Nagy-Enyedre, majd Csik-Szeredába vezényelték. Katonáskodási ideje alatt több ízben szenvedett súlyos betegséget, míg végre betegség miatt 1888 őszén, mint szolgálatképtelen, négy évi időleges nyugdíjba helyeztetett.

Ekkor hazajött Semesnyére, hogy édes anyjától a gazdaság folytatását átvegye, azonban az édes anya 1889. év márczius havában meghalván, az osztatlan birtok az örökösökre szállott s így a testvérekkel kötött egyezség szerint, mint bérlő gazdálkodott a birtokban. Ugyanezen évben megnősült. A változó szerencsével folytatott gazdálkodás mellett

(II. Istváné).

elméletileg és gyakorlatilag készült a körjegyzői szakvizsgára, melynek sikeres letétele után Semesnyén segédjegyzővé választott. 1892. év őszén a m. kir. pénzügyigazgatóság kinevezte gyakornoknak Deésre s így a gazdálkodást másokra bízva, városi lakos lett.

Édes anyjától örökölt birtokjutalékát, a mi körülbelül 16 kat. holdat tett, eladta nagybátyjának (I. Eleknek), testvérei a haszonbérleti egyezséget ekkor felbontották s a gazdálkodással így végkép szakitnia kellett.

1893. év márczius havában kineveztetett a dcési m. kir. adóhivatalhoz adótisztté, ezen minőségében pénzügyi szám-tizti vizsgát tett, mely képesittségének már nem vehette hasznát, mivel 1895. év május havában gyors lefolyású tüdő-vészben meghalt Deésen. Holttestét özvegye Semesnyére szállította ki, hol „gyászupra seszulu”j“ nevű helyen a családi sírkertbe szülői mellé temettetett el.

Egy kisded termetű (legkisebb a Dadayak között), szerfölköt indulas, könnyelmű gondolkozású, azonban szorgalmas, pontos és szakképzett hivatalnok s illetve katonatiszt volt, könnyelmű előéletének tulajdonítható az, hogy úgyszólva élete tavaszán, 35 éves korában kellett a földi élettől megválnia.

Neje: *Lux Róza*, kivel 1889. év június havában lépett frigyre, Lux Sándor csik-szeredai jó módú iparos polgárnak a leánya, kivel katonatiszt korában ismerkedett meg s 5 évi boldog házasság után 1895-ben már özvegyiségre jutott. A gyermektelen özvegy öt hónapi mély gyász után férjhez ment Daday Zoltánhoz (az első férj unokatestvére).

Lux Róának édes atyja: Lux Sándor, szabadkai születésű, Csik-Szeredán háztulajdonos, épület- és műbádogos, kereskedő és megyei mértékhitelcsítő; anyja: Balázs Viktória. Lux Sándornak atyja: L. Nep. János; anyja: Zsombori Zsombory Juliánna, szabadkai birtokosok. Balázs Viktóriának atyja Nagy-Kászoni Balázs Márton, anyja: Karácsonyi Mária birtokosok.

56. I. **Klaudia** (Klodin) (II. Istváné). Született 1862-ben Semesnyén, elemi iskolai ismereteit Unger Amália magán-

iskolájában szerezte Deésen, 1875—76-ban a deési felső leányiskolában tanult. 1877-ben nagybátyja I. Domokos Kisujszálásra vitte, egy évi ottlét után visszahozták szüleihez, mely időtől kezdve beteges édes atyjának gondos és gyöngéd ápolója volt haláláig. Édes atyját elveszítvén, nagynénjénél (I. Katalin) Buzamezőn volt állandó otthona, hol a házinői munkában gyakorolta magát. Időközben testvére (III. István) útján megismerkedett *Osváth Albert* akkor koltó-katalini ev. ref. iskolai

I. KLAUDIA, férje és családja.

tanítóval, kivel 1884. év június havában házassági frigyre lépett.

Osváth Albertnek édes atyja: Osváth Imre, sz.-paniti ev. ref. lelkész, anyja Baczó Juliánna, O. Imrének atyja: Osváth János, anyja: Fazakas Borbála. Baczó Juliannának atyja: Baczó József diósadi birtokos.

Férje pályázat útján Uj-Fehértóra (Szabolcsm.), majd Szilágyfő-Kereszturra, később Szilágy-Ballára választatott tanítóvá. 1894. évben pedig a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter állami iskolához nevezte ki Székre (Szolnok-Doboka-

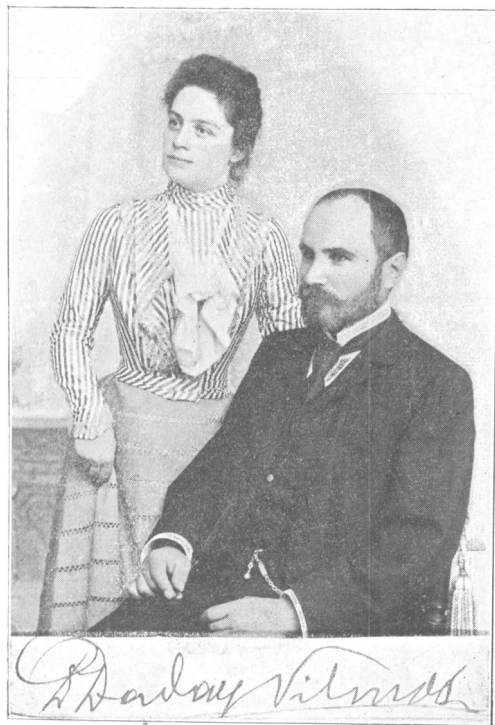
megye), hol külön tiszteletdíj mellett a ref. kántori teendőkben is segédkezett. 1899. év őszén saját kérésére, mint sok tekintetben előnyösebb helyre, Ördöngös-Füzesre helyeztetett át. Vajha ezen hely, sok hányódás után, állandó lakhelyük lehetne! Józan élet, szerénység, hivatásszeretet és becsületeség jellemzik.

A sors négy élő gyermekkel áldotta meg: Imre a kolozsvári ev. ref. collegium III. osztályában tanul, Juliska a deési polg. leányisk. III. osztályában jár, István V. elemi isk. tanuló és Teréz még nem tanköteles.

57. I. **Piroska** (II. Istváné). Semesnyén 1866-ban született, azonban már 1½ éves korában meghalt. Ő, a kis ártatlan, első halottja a „gyászupra seszulujon“ levő családi temetőnek, az árok felőli első kicsi sírban alussza gyermeki örök álmát.

58. I. **Vilmos** (V. Jánosé). Született Semesnyén 1856 ápr. 27-én, elemi isk. tanulmányait kezdte a deési ev. ref. fiú-iskolában, majd folytatta M.-Láposon, később N.-Ilondán házi tanító felügyelete mellett, honnan 1866-ban felvételi vizsgálat alapján a kolozsvári ev. ref. collegium IV. elemi osztályába vették fel, az I—VIII. gymn. osztályokat szintén ott tanulta ki s 1875-ben tett érettségi vizsgálatot. Mint jó tanuló, több ízben kapott pénz- és könyvjutalmat. Ezután beiratkozott a kolozsvári tud. egyetem orvosi karába s azt 1880-ban végezte. 1881. év folyamán leszolgált a katonai egy éves önkéntesi évet s ez idő alatt szakvizsgái legnagyobb részét és a katonatiszti vizsgát is letette. 1882 január 21-én érdekelte ki az „egyetemes orvostudori oklevelet,“ minek következtében ugyanezen év február 1-én egyetemi tanársegéd lett Kolozsvárt, a fertőző betegek klinikáján, hol e minőségben 1884. év márcz. 1-ig szolgált, mikor a háromszékmegyei főispán a sepsi-szentgyörgyi „Ferencz József“ közkórházhoz főorvossá nevezte ki, melyet a kor kívánalmai szerint alakított át. 1886-ban már tiszteletbeli megyei főorvosnak is kineveztetett. A „Székely Mikó collegium“ és a polg. fiú-iskola gond-

noksága intézeti orvossá választotta meg. 1887. év márczius 3-án megnősült. 1889-ben Sepsi-Szt-György város képviselő-testülete „tishti főorvossá“, az állami méntelep parancsnoksága katona rendelő-orvossá, úgyszintén az állami óvónőképző intézet részére rendelő-orvossá választott, illetve neveztetett ki.

I. VILMOS és neje Mელიკ IDA.

A háromszéki takarékpénztár felügyelő-bizottságának jegyzője. Tagja a kolozsvári orvos-természettudományi társulatnak, a m. könyvkiadó társulatnak, az EKE-nek és EMKE-nek. A műkedvelők egyletének alelnöke, az ev. ref. egyház képviselőjének választott tagja és a tűzoltók egyletének orvosa. 1900. év márczius havában kórházi igazgató főorvossá neveztetett ki.

Irodalmi munkái: „Jelentés a himlőjárványról.“ Kolozs-

vártt 1882—83. Lásd orv. szakközlöny. „Sérv-metszés has-hártyalobbal. Gyógyulás.“ Lásd orvosi hetilap 1899. folyamát. Több ízben tett tanulmányútakat. Nevezetesen 1892. év. nyarán nejével együtt több hétig volt körúton, mely alkalommal Fiume, Trieszt és Velence nevezetességeit tekintették meg. 1896-ban pedig a „millenniumi hódoló felvonulást“ nézték meg, a kiállítást több napon át látogatták; folytatólag fel-útaztak Bécsbe, Prágába, honnan hazaútazva, útba ejtették Szeged, Arad, Temesvár és Orsova városokat és Herkules-fürdőt.

Mindennemü humánus célú intézménynek és mozgalomnak tevékeny faktora. A városi és törvényhatóságok képviselő majdnem minden bizottságának és küldöttségének kiegészítő tagja stb.

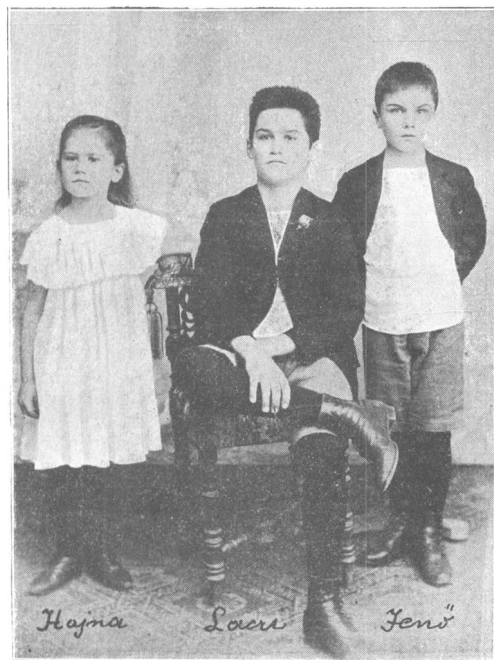
Középtermetű, erős szervezetű, barna arczbőrű, kékszemű, víg kedélyű, józan, takarékos életű ember, jó testvér s legfőbb mértékben „hálás gyermek“.

Neje: *Mélik Ida*, Mélik Kristóf sepsi-szentgyörgyi szeszgyárosnak a leánya, kivel 1887. év márcz. 3-án lépett házassági frigyre. Boldog házasságukból született: Laczi (II.), Jenő (II.) és Hajna (I.). Ezeket lásd alább.

Mélik Idának atyja: Mélik Kristóf, anyja: Bethlenfalvi Paál Ida. M. Kristófnak atyja: M. Bogdán, anyja: *Eránosz* Margit. M. Bogdánnak az atyja: M. István, anyja: *Székula* Katalin. Bethlenfalvi Paál Idának az atyja: B. P. Lajos (János), (1809—1887), anyja: *Bánkfalvi Kovács* Mária (Emánuela), (1812—1897). B. P. Lajosnak atyja: B. P. József (1779—1865), anyja *Csiszár* Anna (1783—1868). B. P. Józsefnek atyja: B. P. József (Albert), (1760—1831), anyja: *Kőszegi* Éva. Bánkfalvi Kovács Máriának atyja: Csik-B.-falvi Kovács József, nemesi jószágai voltak és vannak Csik- és Háromszékben, „Graniczer prókátor“ volt. Anyja: *Báró Seiferstitz* Eleonora, kinek atyja Br. Seiferstitz . . . határőrvidéki ezredes Csik-Szeredában. — A *Mélikek* csik-gyergyó-remetei származásuak, eredetre nézve pedig *Erzerumiak* (Örmény-

országból). A Bethlenfalvi Paál családnak Bethlenfalván és más helyeken volt és van ősi birtoka, a családnak egyik György nevű tagja 1632-ben I. Rákóczy Györgytől „nova donatiót” nyert.

59. II. **Laczi II. Árpád** (I. Vilmosé). Született 1888. év ápr. 8-án Sepsi-Szt-Györgyön, elemi iskoláit ugyanott járta ki,

I. VILMOS GYERMEKEI.

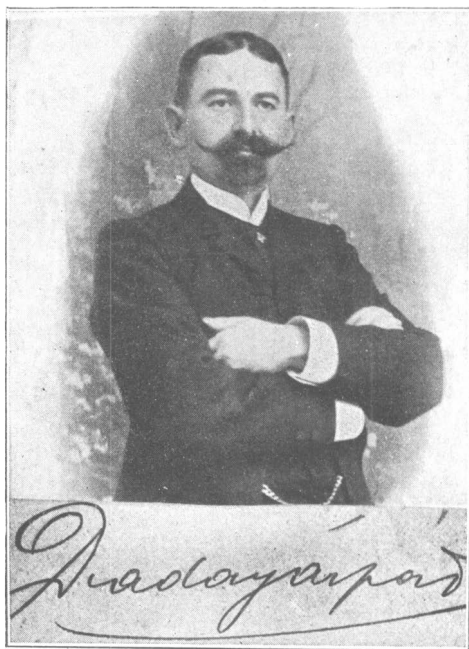
jelenleg a „Mikó collegium” III. gymn. osztályának „jó” előmenetelű tanulója.

60. II. **Jenő, II. Lajos** (I. Vilmosé). Sepsi-Szt-Györgyön 1890. év január 6-án született, jelenleg a gymn. I. osztályának növendéke.

61. I. **Hajna, Etelka, Ilona** (I. Vilmosé). 1892. év nov. 11-én született Sepsi-Szt-Györgyön, a III. elemi osztálynak

növendéke, azonban magán úton tanul s egyszersmind a nyelvekben és zenében is nyer oktatást.

62. I. **Árpád** (V. Jánosé). Született 1858-ban jan. 25-én Semesnyén, a tanköteles kort elérvén, előbb házi magántanításban részesült, később felvételi vizsgálat alapján a kolozsvári ev. ref. collegium III. elemi osztályába vették fel, ugyancsak Kolozsvárt közepes sikerrel végzett két gymn. osztályt

is. Hajlamot érezvén a kereskedői pálya iránt, atyja 1871. év nyarán beszélgette N. F. kolozsvári jó hírnevű vaskereskedőhöz, hol négy évig volt tanuló. Jó magaviseletéért a ház minden tagja s a mi fő dolog, a főnök nagyon szerette. Ott szabadult fel segéddé is. Másfél évi segédeskedés után, tapasztalatszerzés végett Szegedre ment egy vas- és fűszerüzletbe, honnan pár hónap múlva visszajött eredeti helyére. N. F.-nek ez időtájban Deésen fióközlete lévén, Árpádot oda küldötte

első segédnek. Mint deési, ügyes és jó családból származó kereskedő intelligens ifjú, fel volt karolva s így a társaskörökből nem hiányzott. Ez idő alatt ismeretséget kötött R. K. vidéki birtokos J . . . nevű leányával s a házasság megkötésének minden feltétele meg volt, de útjában állott az ifjú hadkötelezettsége s az egész tervet, mint egy kártyavárat döntötte romba. Ugyanis 1878. év febr. 21-én besorozták katonának a közös hadseregbe s így még ugyanazon év őszén be kellett három évre vonulni. A menyasszony soknak találta a három évi várakozást, tehát azon idő alatt más ifjú menyasszonyává lett. Talán jobb is volt így?!

A katonai szolgálatot Beszterczén teljesítette, jó tulajdonságai itt is előnyére szolgáltak, mert tisztjei szerették és csakhamar „szakaszvezető“-nek léptették elő. A beszterczei viszonyokat megismerve és megkedvelve s így a 3 évi tényleges szolgálat betöltése után K. J. beszterczei üzletébe lépett, mint segéd és ott 2 $\frac{1}{2}$ évet töltött. 1884. év január 1-én önálló

MISS LUJZA (I. Árpád neje.)

üzletet nyitott ugyancsak Beszterczén. Megjegyzendő, hogy a magyar fiúnak a német (szász) városban alkalmazkodnia kellett, hogy pártolják üzletét s így üzletének felirata jó ideig ez volt: „A. Daday“ s csak néhány év eltelte után változtatta meg a cég feliratát „Daday Árpád“-ra. A kezdetben szerény üzlet fokozatosan fejlődött úgy anyagi, mint erkölcsi tekintetben.

Ugyancsak 1884. év június 28-án házasságra lépett *Miss Lujzával*, Miss András regalebérő, később aldorfi lakos és birtokos leányával, kiben egy hű élettársat nyert, kivel boldog

házas életet élt, a boldogságot csupán az tette hiányossá, hogy gyermekük nem volt.

Miss Lujzának atyja: M. András, anyja: Türk Eszter. M. Andrásnak atyja: M. András, anyja: Róth Mária. Türk Eszternek atyja: T. Johann, anyja Rösler Eszter.

Árpád az exponált helyen élő maroknyi magyar társaságnak kezdettől fogva szerény, kitartó munkás tagja volt. A beszterczei ev. ref. egyház új életre ébresztésén, úgy is, mint buzgó hívő, úgy is, mint egyházigazgató nagy tevékenységet fejtett ki. Könyöradományokból az egyház részére egy kis alapot tett (D. A. J. K. A.) czímen. A magyar műkedvelő társulatnak, a Kaszinónak, a polg. fiú- és leányiskolai gondnokságnak, az alsófokú iparos- és kereskedő-tanoncz iskola bizottságának tagja és pénztárnoka. A zálog- és kölcsön hitelintézetnek részvényese és felügyelő-bizottsági tagja, úgyszintén az önképző ipar-egyesületnek is tagja. Szóval nem volt a társadalomnak oly nemes czélú mozgalma, melyben részt ne vett volna. A mily arányokban közbizalma, becsülése és elismerése növekedett, épp oly mértékben lendültek üzleti viszonyai és erősödött anyagi helyzete, mert midőn üzletét megnyitotta, csupán neve és becsülete volt.

Sajnos, hogy a józan életü, szorgalmas és takarékos ember az élet delén hagyta félbe földi pályáját, melyen boldognak érezte magát. A kérlelhetlen halál 1899. év február 17-én ragadta el, fel nem ismert bélrák okozta rövid szenvedés után. A város és vidék mély részvétet tanúsító nagy számú közönsége kíséretében temették el a beszterczei köztemetőbe (sírba), hol később a nagy veszteséget érző és mély bánatot felejtetni nem tudó vezeklő fiatal özvegye költséges, díszes és minden tekintetben a holothoz méltó sírboltot építtetett s ebbe helyeztette át. A sírbolt felirata ez: Deési Daday Árpád kereskedő, szül. 1858 jan. 25. m. h. 1899 febr. 17. „Rövid volt életed és drága, Legyen emléked örökre megáldva“!

Halálos ágyán készíttetett végrendeletében úgy intézkedett, hogy a takarékoság és becsületesség útján szerzett szép va-

gyonából, melyhez egy kényelmes és értékes új kőház is tartozik Beszterczén, bánatos özvegyén, testvérein, illetve rokonain és kereszt-gyermekein kívül az általa gondnokolt egyház és iskolák is részesültek. Az özvegy ma is fentartja és vezeti az üzletet, mely reá teljesen rendezett állapotban maradt, a kőház szintén kizárólag az ő tulajdonát képezi.

Árpád mindennel takarékosan tudott elbánni, így az idővel is, mit legjobban bizonyít azon körülmény, hogy nőtlen korában „naplót“ vezetett. Több megható, szomorú és öröndetes momentum van abban följegyezve. Nehány adatot abból merítettem e rövid életrajzhoz.

63. VI. **János** (V. Jánosé). Született 1862 május 2-án, elemi iskolai tanulmányait kezdte N.-Ilondán, magán intézetben, folytatta a kolozsvári ev. ref. collegiumban, ugyanott járta a gymn. I. osztályát is. Mivel azonban a tanulásban csak közepesen aluli eredményt mutatott fel, de másfelől, mert édes anyját időközben elvesztette, a mostoha anya pedig szokás szerint szívesebben nem látja, mint látja a mostoha gyermekeket, Jánost édes atyja vasas kereskedésbe szegődtette négy évre Kolozsvárra, mely idő alatt az alsófokú kereskedőtanoncz iskolában is járt, majd mint kereskedő-segéd még 2 évet töltött Kolozsvártt. Mint segéd Székes-Fehérvárra ment, itt 1½ évet szolgált, innen Bécsbe rándult föl, ott azonban csak fél évet tölthetett, mert negyedmagával, mint az osztrák fővárosban magyarosan mulatozó fiúnak a „Kossuth-nóta“ miatt nem volt helye, kereket kellett oldani. Egyenesen haza vette útját szülői látogatására. Rövid pihenés után előbb Esztergomba, később nagynénje (I. Amália) biztatására Győrbe ment, majd Komáromban állapodott meg, itt is előbb, mint kereskedő-segéd.

Komáromban az említett nagynéni támogatásával fűszerüzletet nyitott, azonban rossz szerencsével, mert üzletében tűz támadott s e miatt megbukott. 1886-ban, önálló üzlettulajdonos korában, megnősült, nőül vevén rév-komáromi születésű Kiss Juliánnát, özv. Kiss Pálné leányát, kivel, mint hű, gon-

dos házinővel boldogul él. *Kiss Juliánnának* atyja: Kiss Pál komáromi lakos, lakatos-mester, városi bizottsági és iskolaszéki tag, az ipartársulatnak czéhmestere és az ev. ref. egyház pénztárnoka; anyja: Jakab Zsuzsánna.

Az említett boltégés után önálló üzletnyitásra gondolni sem mert többé, e helyett családotól Budapestre költözött, hol becsületes munka útján az ember mindig tisztességes megélhetést biztosíthat magának. Frohner és Krémer nagy

VI. JÁNOS ÉS CSALÁDJA.

borkereskedő cégnél nyert alkalmazást, kinél szakszerűen tölti be állását már 10 év óta, s öt tagból álló kedves családját tisztességesen tartja el.

Magas, izmos termetű, erős szervezetű, józan életű, takarékos ember, gondos családapa és jó szívű emberbarát.

Gyermekei: (Dezső (II.)), Lajos (II.) és Gizella (III.)

64. II. **Dezső** (VI. Jánosé). Született 1887 január 14-én Komáromban, elemi iskoláit Budapesten tanulta, jelenleg IV. gymn. oszt. tanuló.

65. II. **Lajos** (VI. Jánosé). Komáromban született 1889 június 23-án, az elemi iskolákat Budapesten tanulta, jelenleg ugyanott gymn. II. oszt. tanuló.

66. III. **Gizella** (VI. Jánosé). Született 1893. év aug. 2-án Budapesten, elemi iskolai II. oszt. tanuló.

67. I. **Emilia** (V. Jánosé). Nagy-Ilondán, 1863-ban született, elemi tanulmányait, úgyszintén kézimunka oktatást ott helyben a „Zommer-féle“ magán iskolában nyert. Édes anyja halála után nagynénje (I. Amália) magához vette és Csiliz-

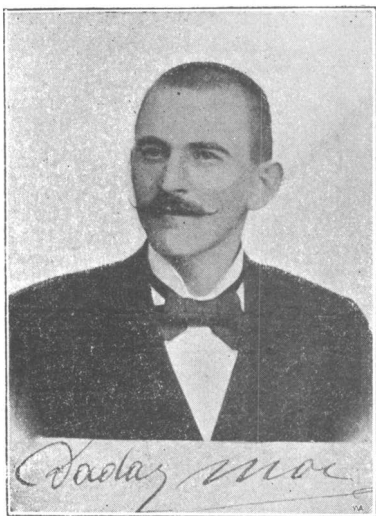
I. EMILIA ÉS FÉRJE.

Balonyba vitte, két évi ott tartózkodás után honvágya hazahozta Ilondára. 1883-ban nőül ment, akkor búzai körjegyzőhöz, *Bakó Károlyhoz*, Hetei lovag „Bakó“ igen gazdag család egyik tagjához. *Bakó Károlynak* atyja: Hetei Bakó Mihály borbándi (Alsó-Fehérm.) birtokos, a gy.-fehérvári főtanoda élelmező gondnoka; anyja: Balog Eszter.

Azon időtől kezdve már több helyen volt állomása. A mostoha sors szeszélyei sokat üldözték a családot s főképpen a jobb sorsra érdemes nőt. Házasságukból két leánygyermek született: Juliska és Erzsi, mindkettő iskolaköteles növendék. Juliskát özv. I. Árpádné vette magához. A szerencsétlen csa-

lád jelenleg is Kecskésen (Szolnok-Dobokamegye) lakik, hol a férj utoljára viselt körjegyzői hivatalt.

68. I. **Móricz** (V. Jánosé). Született 1865-ben Nagy-Ilondán, az iskola elemi osztályait és polgári iskola I. osztályát Deésen végezte. A mostoha anyai szeretet és felügyelet alatt a fiú talán elzüllött volna teljesen, de Árpád, testvére ezt látva, a fiút idejekorán magához vette. Előbb kereskedőt akarván belőle nevelni, saját üzletében tartotta tanoncz minőségben, de

I. MÓR ÉS CSALÁDJA.

midőn látta, hogy több hajlamot mutat az ipari pálya iránt, egy jó asztalos céghez szegődttette be Beszterczére 4 évre, miután segéddé lett, még mindig ugyanezen cégnél maradt. Ruházatáról és egyéb szükségleteiről tanonczéveiben Árpád gondoskodott. Midőn a 20 évet elérte, besorozták sorhadi katonának, a 3 évet Beszterczén szolgálta le. 1894-ben önálló asztalosműhelyt és bútorkereskedést nyitott ugyancsak Beszterczén, temetkezési és bérkocsi vállalattal. Ugyanazon évben nőül vette *Horos Paulát*, egy beszterczei kereskedőnek a leányát, kivel boldog házasságot él.

Horos Paulának atyja: H. József, anyja: Odrobinyák Mária. H. Józsefnek atyja: H. Ignác, anyja: Csernyik Mária. O. Máriának atyja: O. Johann, anyja: Busa Apollónia.

Móricz egy magas növésű, kissé előre hajlott, izmos testalkatú, józan életű, szorgalmas, takarékos, szerény és becsületes ember, ki sokra viheti, ha jeles tulajdonait ezután is megtartja, mert még fiatal korát éli.

Gyermekei: Irén, Jolán és II. Árpád, ez utóbbi fél éves korában meghalt.

69. I. **Irén** (I. Móriczé). Született 1895-ben Beszterczén, szőke gyermek.

70. I. **Jolán** (I. Móriczé). Született 1898-ban Beszterczén.

71. II. **Árpád** (I. Móriczé). Született 1900. év márczius hóban, meghalt szeptemberben.

72. II. **Anna** (V. Jánosé, II. nevével). Nagy-Ilondán 1876-ban született. Édes anyja egy beteges, ideges nő lévén, nem volt képes egyetlen gyermekét a gyermek kedélyvilágának megfelelő modorban nevelni s így nővére *Nábroczy Anna* (Békési Györgyné) gondjaira bízta. Békésiné a leánykát

magához vitte Berkeszre, N.-Somkútra, később N.-Bányára s a tanköteles korban rendszeresen taníttatta és később házi dolgokra szoktatta. E közben 1884-ben az édes anyja meghalt, most már Békésiné a 8 éves gyermeket magáénak tekintette s minden vagyonát, a mi földbirtokból, házból, kevés megtakarított pénzből és bányajogból állott, neki szánta. Azonban a nevelő anya 1894-ben váratlanul és végrendelet nélkül halt el, törvény értelmében az örökség (Békésiné) testvérére maradt, a szegény árva pedig semmiből sem kapott részt. A szerencsétlen hajadon leány testvérnénjénél (I. Emilia) velt menhelyet nyerni, kinél a mostoha viszonyok közepett egy

II. ANNA.

jobb jövő reménye nem kecsegtethette. III. István Annát, mint VI. elemi osztályt kítűnő sikerrel végzett hajadont, 1900. év őszén magához vette azon célból, hogy a polg. leányiskola III. és IV. osztályairól magán úton vizsgáztassa, remélve, hogy így részére egy szebb jövő hajnala fog virradni.

73. I. **Gizella** (I. Domokosé). Született 1855-ben Kisujszálláson. A módos, nagybirtokos szülők egyetlen leányuknak

I. GIZELLA és férje SIMON DEZSŐ.

megfelelő nevelést is adtak. Az elemi iskolát szülővárosában kitanulva, Budapestre vitetett fel, hol a felsőbb leányiskolában tanult, mely idő alatt Török Pál, akkor dunamelléki ev. ref. püspöknél volt gondozás alatt. Iskolái elvégzése után a szülői háznál gondos vezetés mellett elsajátította a háztartás sokféle ismereteit. Ezen korban többször járt és huzamosabb ideig tartózkodott Erdélyben rokonainál. 1874-ben nőül ment tomaji birtokos nemes Simon Pál fiához Simon Dezsőhöz, ki azon időtájban kir. törvényszéki jegyző volt, jelenleg pedig kir.

kinestári jogügyi aligazgató, a Ferencz József-rend lovagja, budapesti lakos s kiben a „minta nő“ méltó férjre talált. — Budapesten laktak, azonban kisujszállási nagy birtokukban házilag gazdálkodtak. A városban a „Kanász-féle“ nagy belsőséget a közérdek szempontjából eladták, jelenleg e helyen az állami főgymnasium palotája díszlik.

A boldog, népes és szép családot pótolhatatlan veszteség érte, mert a szerető hitves, édes anya, jó rokon és páratlanul kedves nő élete delén, éppen midőn egy új életnek volt életet adandó, 1897. év május havában itt hagyta szeretteit s oda költözött, hol nem fáj semmi. A budapesti „Kerepesi temetőben“ alussza örök és csendes álmát. Sírja díszes sírkővel van jelölve. Legyen ezen kegyeletos megemlékezésem egy levélke azon hervadhatlan koszorúban, melyet ma is némán zokogó övéi a lelki fájdalom könnyeivel öntöznek.

Simon Dezsőnek atyja: Kis-igmándi Simon Pál bérló „Tomaj pusztán“ (Jász-Nagykun-Szolnokm.), anyja: Fekete Teréz. Simon Pálnak atyja: Kis-igmándi Simon Pál, uradalmi főtiszt Tisza-Roffon (Jász-Nagykun-Szolnokm.).

Boldog házasságukból származnak: Elemér, szül. 1876-ban, Dezső, szül. 1878-ban, Jenő, szül. 1879-ben, István, szül. 1886-ban, Gizella, szül. 1888-ban, Pál, szül. 1890-ben és Irén szül. 1891-ben.

Elemér végzett gazdász, Kisujszálláson a családi birtokban gyakornokoskodik, Dezső és Jenő kereskedelmi akadémiát végeztek, banktisztviselők, a többiek a tanköteles kort élik.

Az örökség (I. Domokosé) úgy Kisujszálláson, mint Semesnyén az említett örökösök nevén áll.

74. I. Jenő (I. Eleké). Született 1885-ben Búzamezőn (Szolnok-Dobakamegye.) Az elemi iskolát 1862—1866 között Deésen, a gymnasiumot pedig 1866—1874 között a kolozsvári ev. ref. collegiumban végezte, ugyanott tette le az érettségi vizsgát is kitűnő sikerrel. Egyetemi tanulmányait a „matematika-természettudományi szak“-on a kolozsvári tudományegyetemen fejezte be 1878-ban, ugyanakkor bölcsészet-tudori

oklevelet nyert és középiskolai tanárrá képesített, ezután pedig tanársegéd lett az egyetemen. 1883-ban egyetemi magántanári képesítést nyert. 1885-ben állami ösztöndíjjal Nápolyba

I. JENŐ ÉS CSALÁDJA.

útazott, hol a „Stazione Zoologica“-ban működött 1886 május végéig. Olaszországi útazása alkalmával meglátogatta nagy hazánkfiát, Kossuth Lajost, kitől emlékül egy névjegyet kapott. 1887 február havától kezdve június végéig a kecskeméti főreáliskolánál működött, mint helyettes tanár. Ugyanazon évben

a budapesti magyar nemzeti muzeumhoz az állattárba segéd-
őrré, utóbb 1898-ban muzeum-őrré neveztetett ki s e minő-
ségben működik ma is. 1888-ban a budapesti tudomány-egye-
temen magántanár lett. 1889-ben a m. tud. akadémia levelező
tagjává, 1891-ben pedig a moszkvai csász. ethnographiai és
anthropologiai társaság szintén tagjává választotta.

A m. kir. természettudományi társulat részére, melynek
1875. év óta rendes tagja, 1889-ben 200 koronás alapít-
ványt tett.

A természettudományi társulat és az állat-növényhonosító
társulat választmányának tagja s az előbbi társulat állattani
szakosztályának jegyzője.

Magas, daliás termetű ember, jeles szaktudós és író. Ter-
mesztetrajzi cikkei a napi és szaklapokban közöltettek, továbbá
több mint 70 önálló szakmunkája jelent meg.

Irodalmi munkálkodását 1877-ben kezdette el. Természet-
rajzi, főleg állattani cikkei a következő lapokban és folyó-
iratokban jelentek meg: Szolnok-Doboka, Kelet, Erdélyi Gazda,
Nemzeti Nőnevelés, Természettudományi Közlöny, Ellenzék
(nápolyi levelek), a kolozsvári orvos-term. Értesítő, a budapesti
Természtetrajzi Füzetek, Akadémiai Értesítő, A m. tud. aka-
adémia zoologiai kiadványai, Természettudományi Társulat
emlékkönyve.

Munkái: 1. Adalékok a rotatoriák ismertetéséhez. 2. A
rotatoriák himeiről. 3. A grillotalpa vulgaris táplálkozasmód-
járól. 4. A grillotalpa vulgaris L. élődi fonálférgei. 5. *Rana*
esculenta L. var. *rana ridibunda*. 6. *Oecistes crystallinus*.
7. Az álskorpiók vérkeringési szervéről. 8. A pesterei barlang-
ban tett kutatások eredménye. 9. Észrevétel Dr. Primics Gy.
Ősemölcsök csontjai a pesterei barlangból cz. cikkére. 10. Az
álskorpiók bonczta. 11. Adatok Kolozsvár és környéke crus-
tacea-faunájának ismeretéhez. 12. Adatok a Szent-Anna és
Mohostó faunájának ismeretéhez. 13. Új adatok a kerekas
férgek ismeretéhez. 14. *Ichthyidium Entzii*, a kolozsvári édes-
vízi fauna egy új alakja. 15. A magyar állattani irodalom

ismertetése (1870—1880-ig). Adatok a dévai vizek faunájának ismeretéhez. 17. Neue Beiträge zur Kenntniss der Räderthiere. 18. Házi állataink eredetéről. 19. Adatok a Retyezát tavai crustacea-faunájának ismeretéhez. 20. Adatok Cilioflagelláták ismeretéhez. 21. Über eine Polythalamie der stb. 22. Catalogus Crustaceorum faunae Transilvaniae. 23. Új adatok a kerekcsférgek ismeretéhez. 24. A Magyarországon eddig talált szabadon élő evezőlábú rákok magánrajza. (Az akadémia által dicsérettel kitüntetett pályamű). 25. A Balaton titkai. 26. Újabb adatok Kolozsvár és Erdély Crustacea-faunájának ismeretéhez. 27. Új állatfajok Budapest édesvízi faunájából. 28. Névjegyzék és tárgymutató a kolozsvári orv. term. tud. társ. 1876—1883-ig megjelent kiadványaihoz. 29. Jelentés az 1884. év nyarán Magyarország különböző vidékein végzett crustaceológiai kutatások eredményeiről. 30. Adatok Magyarország és Erdélyország néhány édesvízi medenczéjének nyílt tükri faunájához. 31. Jelentés az erd. orsz. muzeumegylet igazgató választmányának megbízásából az 1885-ik év nyarán végzett chiropterológiai gyűjtések eredményeiről és az erd. országi muzeumegylet denevérgyűjteményének jegyzéke. 32. A Hexarthra polyptera Schm. boncz-, szövet- és élettani viszonyai. (A kir. m. term. tud. társulattól 300 frttal jutalmazott pályamű). 33. Ein kleiner Beitrag zur Kenntniss der Inusorien stb. 34. Einiges über F. v. Stein's Cilioflagellaten-Gattung Cenchridium. 35. Új adatok Erdély denevér faunájának ismeretéhez. 36. Monographie der Familie der Tintinnodeen. 37. Tintinnodeák szervezeti viszonyai. 38. Conspectus specierum Brauchiopodorum faunae Hungaricae. 39. A heterogenesis egy érdekes esete a kerekcsférgeknél. 40. A nápolyi öböl dinoflagellátáinak rendszeres átnézete. 41. Egy szabadon úszó acinéta a nápolyi öbölből. 42. Egy új cercaria-forma a nápolyi öbölből. 43. A magyar nemzeti muzeum álskorpióinak áttekintése. 44. A magyarországi cladocerák magánrajza. 45. Adatok a Kaukázus álskorpió faunájának ismeretéhez. 46. Egy brazíliai új álskorpió faj a m. nemz. muzeum állat-

tárában. 47. Újabb adatok a magyar fauna álskorpióinak ismeretéhez. 48. Uebersicht der Brauchipus-Arten Ungarns. 49. Elő-munkálat a rovtartani magyar műszótárhoz. 50. Adatok a Balkán-félsziget álskorpió faunájának ismeretéhez. 51. Erdély faunájának százlábui. 52. Magyarországi myriopodák magán-rajza. 53. A nápolyi öböl rototoriái. 54. A m. n. muzeum idegenföldi myriopodái. 55. Brauchipus paludosus. 56. A budapesti könyvtárakban található természetrajzi folyóiratok jegyzéke. 57. A magyarországi diaptomus-fajok átnézete. 58. Die Räderthiere des Golfes von Neapel. 59. Az Asplancha-fajok áttekintése és hazai képviselőik. 60. Adatok Magyarország édesvízi microscopos faunájának ismeretéhez. 61. Schizocerca diversicorius Daday, vagy brachionis amphifuncatus Imhof. Synonimikai észrevétel. 62. A magyar állattani irodalom ismeretése 1881-től 1890-ig. 63. Az eddig pontosan ismert diaptomus fajok meghatározó táblázata. 64. A Balaton microscopos állatairól. 65. Vezető az állattárban. 66. A kagylós rákok monografiája (a „Vitéz-jutalom“-mal kitüntetett pályamű). 67. Egy új kerekese féreg című munkájával a m. kir. term. tudományi társulattól pályadíjat nyert. 68. Magyarország tavi halainak természetes tápláléka. Részt vett a Balaton tudományos tanulmányozásának eredménye című mű II. kötetének első részében megjelent állattani részlet feldolgozásában, megírta a fonálférgeket, kerekese férgeket, rákféléket, atkákat és összeállította a lágytestűek és halak jegyzékét.

Ugyancsak ő egyik írója a Pallas Nagy Lexikon állattani részének.

Irodalmi munkássága bővebben van ismertetve a „Magyar írók élete és művei“ cz. munkában és a „Pallas nagy lexikonában.“ Nehány év óta a Pedagogiumban óraadó tanár, az állattant adja elő a polg. isk. tanárjelölteknek.

1887-ben nőül vette Sárkány Ferencz kolozsvári ev. ref. collegiumi tanár kedves leányát, *Sárkány Gizellát*, azonban a családi boldogság nem tartott sokáig, mert a jó nő 1888-ban meghalt. Gyermekek nem volt. 1890-ben másod izben nősült

meg, ekkor kisújszállási birtokos és gyógyszerértulajdonos Dezséri Boleman Károly leányát, *Boleman Emmát* vette nőül, kivel boldogul élnek, ezen házasságból született Péter (I.) nevű fiok.

Dezséri Boleman Emmának atyja: D. B. István kisújszállási birtokos és gyógyszerész, anyja: Medgyessy Lotti. B. Istvánnak atyja: D. B. Leopold, anyja: Csegey Eszter. B. Leopoldnak atyja: D. B. István, anyja: Dvoracsek Anna. D. B. Istvánnak atyja: D. Boleman János, anyja: Latkóczy Katalin. Csegey Eszternek atyja: Cs. Pál, anyja: szamosújlaki Fodor Judit. Cs. Pálnak atyja: Csegey János, anyja: Vas Eszter. Sz. Fodor Juditnak atyja: Sz. Fodor Pál, anyja: Gábor Judit. Medgyessy Lottinak atyja: M. Bertalan, anyja: Linczényi Lujza. M. Bertalannak atyja: M. Pál, anyja: Korik Anna, L. Lujzának atyja: L. József, anyja: Rutkay Katalin. Mindannyi nemes család. A Medgyessyek egyik őse: Medgyessy Mihály és neje: Pintér Borbála 1679-ben I. Lipóttól kapta a nemességet.

75. I. **Péter, Ernő** (I. Jenőé). Született Budapesten, 1892 június 29-én. Az elemi iskola osztályait házi tanító vezetése mellett tanulta, jelenleg Grácban tanul a német nyelv tökéletes elsajátítása céljából. Jeles fiú.

76. II. **Ferencz** (I. Eleké). Semesnyén, 1858 nov. 4-én született, a tanköteles kort elérvén, 1865—67 között a deési ev. ref. elemi iskolában tanult, ekkor szülői Kolozsvárra költözvén, Ferenczet a kolozsvári ev. ref. elemi iskolába írtatták be, ugyanott végezte jó sikerrel gymnasiumi tanulmányait is, a hol 1878-ban érettségi vizsgálatot tett. Ugyancsak Kolozsvárt, 1892-ben a Ferencz József tud. egyetemen végezte a négy évi jogi tanulmányt, a mely évben leszolgált a négy éves önkéntességi évet is.

1884. évi nov. 16-án esküdött fel joggyakornoknak a brassói kir. törvényszéknél. 1886-ban kineveztetett a sárkányi kir. járásbíróshoz aljegyzőnek, ezen idő alatt 1888. év november 21-én az összes jogtudományok tudorává avatott fel

Kolozsvártt. 1889. év augusztus havában a brassói kir. törvénszékhez jegyzővé, október havában pedig a gy.-fehérvári kir. ügyészséghez alügyészszé neveztetett ki, ugyanazon minőségben Beszterczére, végre saját kérelmére 1896. év februárban a deési kir. ügyészséghez helyeztetett át, hol jelenleg, mint a törvények legszigorúbb őre és végrehajtója ismeretes.

1886. év augusztus havában házasságra lépett mosonmegyei származású brassói polg. leányiskolai tanítónővel, *Millner Annával*.

II. FERENCZ és 3-ik NEJE.

Millner Annának atyja: Millner János védényi (Mosonvármegye) lakos, 48—49-es honvéd, a Bachkorszak alatt tanító, azután községi jegyző, később közgyám; anyja: Steiner Rozina birtokos. M. Jánosnak atyja: M. Johann, steierországi származású néptanító, zongoramester, József főherczegnek zongoratanítója.

Boldog házasságukból születtek: Elemér (I.), Tibor (I.) (ikrek) és Gerő (I.), ez utóbbinek születése alkalmával, 1890. év márczius 31-én, gyermekágyban az édes anya meghalt, a fiú megmaradt.

Második ízben nősült 1891. év ápril 16-án. Ekkor *Minich-*

reiter József gy.-fehérvári cs. és kir. őrnagy *Jozéfa* nevű leányát vette nőül, ezen házasságból született egy fiú: Loránd (I.) Házasságuk tartós boldogságot nem biztosított a feleknek, mit belátva, kölcsönös megegyezés alapján 1896. év augusztus havában elváltak.

*Nemes Minichreiter József*nak atyja: Nemes M. József sopronmegyei születésű, 48-ban honvéd, később cs. és kir. őrnagy Gy.-Fehérváron, anyja: Stöchel Kamilla drezdai születésű, hol atyja Stöchel Albert szász királyi udvari orgonista volt.

1898. év május havában harmadszor is megnősült, ez alkalommal Mischinger Károly szamosvölgyi vasúti számtiszt leányával, *Mischinger Annával* lépett házassági frigyre, s a kivel boldognak látszik lenni.

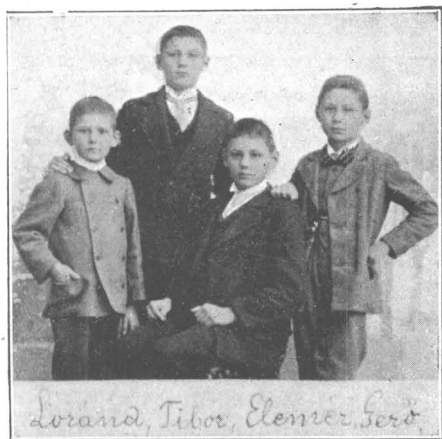
Mischinger Annának atyja: M. Károly naszódi születésű, cs. és kir. hadnagy, ennek atyja: M. János cs. és kir. katonai orvos Naszódon, Franciaországban született, Michange nevű volt. M. Annának anyja: Stürmer Adelheid, szül. Gy.-Fehérváron, ennek atyja: Stürmer Vilmos cs. és kir. tüzérhadnagy, anyja: Hackel Anna, prágai születésű.

II. Ferencz egy közepes termetű, jól conservált szervezetű, eleven mozdulatú; energikus vérmérsékletű, víg kedélyű, jó szívű önérzetes ember. A mennyiben hivatali állása és elfoglaltatása engedi, minden humánus és közeczlú társadalmi mozgalomban tevékeny részt vett és veszen. 1897-ben Deésen megalakította a „Szamosmenti kerékpár club“-ot, melynek elnökévé is megválasztatott, ezen egyesület fejlesztése szempontjából nagy tevékenységet fejtett ki.

77. I. Elemér (II. Ferenczé). Született Sárkányban 1888-ban, elemi iskoláit a beszterczei állami iskolában kezdte és a II. osztályban a deési ev. ref. fiú-iskolában folytatta, jelenleg ugyancsak a deési állami gymnasium III. osztályának közepes tanulója.

78. I. Tibor (II. Ferenczé). Sárkányban 1888-ban született, I. Elemérnek ikertestvére, csak annál úgy testi fejlettsége,

mint szellemi tehetsége tekintetében gyengébb. Ugyanott járt és jár iskolába, a hol Elemér és pedig a II. osztályba, de jóval gyengébb eredménnyel. Tanulásbeli fogyatéka okául sok tekintetben beszámítandó azon sajnos körülmény, hogy IV. elemi osztályos korában nyílt utcán ismeretlen tettes gondatlanságából a bal lábszárcsontját merőben eltörte, a mi hosszas és gondos orvosi kezelés után teljesen begyógyult ugyan, de nem lehetetlen, hogy azon nagy fájdalom

II. FERENCZ GYERMEKEI.

és tanulásbeli elmaradás nyomokat ne hagyott volna hátra a fiú szellemi világán.

79. I. Gerő (II. Ferenczé). Született 1889-ben Gy.-Fehérváron, születése édes anyjának életébe került, tehát születésétől kezdve árvaságra jutott. Az apa és az anya rokonsága belátva azt, hogy a csecsemő árva csak úgy maradhat életben, ha a leggyöngédebb ápolásban fog részesülni, így az elhalt édes anya testvére, Simai Gerő brassói kereskedő neje vette a csecsemőt ápolás alá, azonban az árva nevelő anyját is elvesztette, de ennek dacára Simai a fiút 11 éves koráig atyailag gondozta, taníttatta, 1900. év nyarán azonban az édes apa visszavette. Jelenleg az áll. gymn. I. osztályában

tanul Deésen. Ez az egyetlen Daday fiú, a ki a róm. kath. vallásban van kereszteleve, a visszakeresztelés, illetve átírás iránti lépések azonban már megtétettek.

80. I. **Loránd** (II. Ferenczé). Beszterczén, 1893-ban született, a deési ev. ref. iskola II. osztályában tanul, élénk és jó felfogású gyermek.

81. I. **Zoltán** (I. Eleké). Született Deésen, 1862. év márczius 4-én. Elemi iskoláit és az I. gymn. osztályt a kolozsvári ev. ref. collegiumban tanulta, 1874-ben, midőn Deésen

I. ZOLTÁN ÉS NEJE.

a polg. fiúiskolát felállították, mivel ezen időtájban szülői is Deésen laktak, az itteni polg. isk. II. osztályába adták fel, ennek mindhat osztályát kitűnő eredménnyel végezvén, a kolozsvári m. kir. áll. gazdasági tanintézetbe ment. A gazd. tanintézetnek, mint kiváló tanuló, több kedvezményét élvezte, III. éves korában az egy éves önkéntes katonakötelezettségét is leszolgáltatta.

1883. év őszén, mint okleveles, modern gazdász kiment Semesnyére, hol az apai elég szép birtokot rendszeres és szabad kezelés alá vette. Azonban 18 évi gazdálkodásának eredménye — a mostoha gazdasági viszonyok közepette — a hozzá-

fűzött várakozásnak nem felelt meg. Lehetséges azonban, hogy miután a semesnyei határ már tagositva van — s az általa kezelt apai birtok egy tagban a 200 kataszteri holdat felülmúlja — a birtokrendezéssel járó gazdálkodási előnyök és célszerűbb kezelhetési módok az e téren való haladásnak nagyobb lendületet fognak adni.

1895. év szeptember havában a nagyreményű, kopaszkodásnak indult 33 éves fiatal ember megnősült. Nőül vette unokatestvérének II. Gyulának özvegyét *Lux Rózát*, kivel boldogul él Semesnyén. Nem lehetetlen, hogy Zoltán mindvégig legény-ember marad, ha az Isten II. Gyulának az életét az emberi normalis életkor végső határáig nyújtja meg.

Zoltán egy tulságos magas termetű, kevésbé edzett szervezetű, kissé előre hajlott testtartású, ildomos, megnyerő modorú ember, kiben azonban a népszerűség hiányzik. Ez hátrányára válik, mivel a falusi köznép között élő gazdának eredményes ténykedése első sorban a népszerűségeen fordul meg. A néppel szemben gőgös, az egyenrangúakkal szemben pedig arrogans. Mind ezen hibái mellett — mert „nincs ember hiba nélkül“ — jó testvér, jó rokon és vendégszerető, kinek hibáit a jelzett szép erényekért megbocsátja a társadalom.

ZÁRÓSZÓ.

Ime! Ennyi a két és fél századon áthuzódó családunk történetének rövid ismertetése. Tartózkodtam az erények túlságos élénk színben való rajzolásától, de nem rejtettem el az árnyoldalakat. S ha talán mégis a részrehajlás vagy elfogultság örvényébe tántorodtam volna, bocsássatok meg, tulajdonítsátok ezt is — részemre — emberi gyarlóságnak s méltassátok becses figyelmetekre azon érzelmeimet, melyeket következő zárósoraimban fejezek ki:

Ti, kik már éltetek, s kik még ma is élték!
Ez, mit én tehettem, ti érettetek.
Azoknak kegyelet, ezeknek szeretet,
Fogadjátok tőlem, e kis emlékkönyvet.

Azok pedig, kik ezután fogtok élni, ősseitek életrajzát figyelmesen átolvasva s abból a tanulságot magatoknak levonva, tartsátok mindig szemelőtt a következő „Arany“ igazságot:

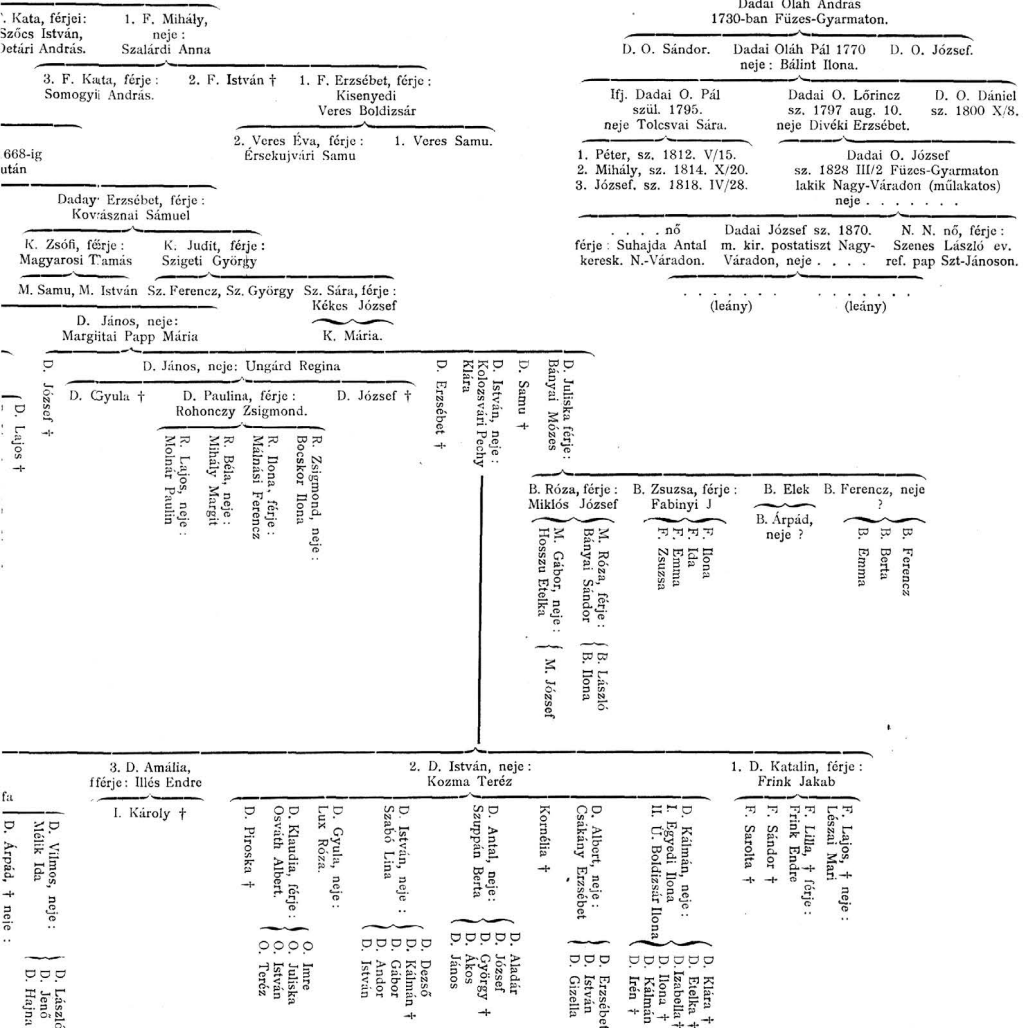
„Előtted a küzdés, előtted a pálya,
Az erőtlén csügged, az erős megállja.
És tudod az erő micsoda? . . . akarat,
Mely előbb, vagy utóbb, de borostyánt arat.“

**A füzes-gyarmathi Dadai Oláh család
leszármazása.**

TÁRGY- ÉS BETÜRENDES NÉVMUTATÓ.

(A *-gal jelölteknek képük is látható).

	Lap
Előszó	3— 5
I. Általános rész	7— 33
A család eredete	7— 8
A család leszármazása	8— 11
Nemesség	11— 17
*Családi czímer és előnév	11— 20
Vagyoni állapot	20— 24
Lakóhely és elágazás (*családfa)	24— 26
Szereplés	26— 27
Családi könyv- és irattár	27— 31
Jellemzés	31— 33
II. Leíró rész	35—127
Zárszó III.	128

Idéztek :

Levél Vásárhelyi P.-től I. Jánoshoz 1663-ból	35— 36
Boszorkány-pör (I. József) 1723-ból	39
Kihallgatási jegyzőköny I. Józsefre vonatkozólag 1724-ből	32— 33
Retractatioja III. Jánosnak 1776-ból	16
Iskolai bizonyítványa I. Istvánnak 1808-ból	48— 50
Tiltakozó levele I. Istvánné Pechy Klárának 1815-ből	53— 54
Levél I. Istvánnétól Elek fiához 1847-ből	52— 53
Levél I. Istvántól a megye gyűjtő-bizottságához 1848-ban	54
Vers I. Istvántól 1830 táján	56
Elmélkedés versben I. Istvántól 1848 Szilveszter estéjén	56— 58
Levél II. Istvántól István és Gyula fiához	65— 68
Levél V. Jánostól fiához Jánoshoz	75
Levél az egri káptalantól 1900. évből	13
Válasz az orsz. főlevéltártól 1900. évből	13

Leszármazási táblázatok :

	Lap
A család kivonatos leszármazási táblázata	34
Ebeni és Erdélyi családok leszármazása	51
A család általános és a Dadai Oláh család táblázata	129
A Kolozsvári Pechy család leszármazása	34— 35

Névmutató :

I. Adolf (IV. Józsefé)	46
*I. Aladár (II. Antalé)	90
*I. Albert (II. Istváné)	86— 88
*I. Amália (I. Istváné)	69— 71
*I. Andor (III. Istváné)	100
I. Anna (III. Józsefé)	45
*II. Anna (V. Jánosé)	115
*II. Antal (II. Istváné)	88— 90
*I. Ákos (II. Antalé)	91
*I. Árpád (V. Jánosé)	108— 111
*II. Árpád (I. Móré)	115
*Bakó Károly (I. Emma férje)	113
Bányay Mózes (I. Juliánna férje)	60
I. Béla (I. Sándoré)	45
*Boldizsár Ilona Ü. (I. Kálmán 2. neje) és elődei	85
Cornelia Van Uilenborg (I. János 1. neje)	37— 38
*Csákány Erzsébet (I. Albert neje) és elődei	87
*I. Dezső (III. Istváné)	99— 100
*II. Dezső (VI. Jánosé)	112
*Dezséri Boleman E. (I. Jenő 2. neje) és a család	122
*I. Domokos (I. Istváné)	76— 79
Egyedy Ilona (I. Kálmán 1. neje)	85
Ekker József (I. Katalin férje)	45
*I. Elek (I. Istváné)	79— 82
*I. Elemér (II. Ferenczé)	124
*I. Emilia (V. Jánosé)	113
Enyedi Mária (II. József neje)	42
I. Erzsébet (I. Jánosé)	39
*II. Erzsébet (I. Alberté)	88
Etei Mária (II. János neje)	41
Fejér Gáspár	22
I. Ferencz (III. Józsefé)	44
*II. Ferencz (I. Eleké)	122— 124
Frink Jakab (II. Katalin férje)	61

	Lap
Frink Lajos	62
Füredi Juliska (I. Géza neje)	46
Galgói Rácz László (I. Rozália férje)	82
*I. Gábor (III. Istváné)	100
*I. Gerő (II. Ferenczé)	125
I. Géza (I. Sándoré)	45— 46
II. Géza (I. Gézáé)	46
*I. Gizella (I. Domokosé)	116—117
*II. Gizella (I. Alberté)	88
*III. Gizella (VI. Jánosé)	113
I. Gyula (IV. Jánosé)	83
*II. Gyula (II. Istváné)	101—102
*I. Hajna (I. Vilmosé)	107
Hary Rachel (III. József neje)	42
*Horos Paula (I. Mór neje) és elődei	115
*Illyés Endre (I. Amália férje) és elődei	70
*I. Irén (I. Móré)	115
*I. István (III. Jánosé)	48— 59
*II. István (I. Istváné)	63— 69
*III. István (II. Istváné)	91 — 99
*IV. István (I. Alberté)	88
*V. István (III. Istváné)	100
I. János (az első ős)	35— 38
II. János (I. Józsefé)	40 — 41
III. János (II. Jánosé)	47
IV. János (III. Jánosé)	48
*V. János (I. Istváné)	71— 75
*VI. János (V. Jánosé)	111—112
VII. János (II. Antalé)	91
*Jánossy Katalin (V. János 1. neje) és elődei	72
*I. Jenő (I. Eleké)	117—122
*I. Jolán (I. Móré)	115
I. József (I. Jánosé)	39— 40
II. József (II. Jánosé)	41
III. József (II. Józsefé)	42— 43
IV. József (III. Józsefé)	44
V. József (III. Jánosé)	60
VI. József (IV. Jánosné)	83
VII. József (IV. Józsefé)	46
*VIII. József (II. Antalé)	91

	Lap
I. Juliánna (III. Jánosé) --- --- --- ---	60
Kaszás István (I. Domokos apósa) és elődei --- --- ---	77
I. Katalin (III. Józsefé) --- --- --- ---	45
*II. Katalin (I. Istváné) --- --- --- ---	61— 63
Kászony Anna (I. János 2. neje) --- --- --- ---	38
Kászony József --- --- --- ---	22
*I. Kálmán (II. Istváné) --- --- --- ---	83— 85
*II. Kálmán (I. Kálmáné) --- --- --- ---	85
I. Károly (III. Józsefé) --- --- --- ---	44
*Kiss Juliánna (VI. János neje) és elődei --- --- ---	111
*I. Klaudia (Klodin) (II. Istváné) --- --- --- ---	102—104
Kolozsvári Pechy Klára (I. István neje) --- --- ---	50
*Komáromy Teréz (I. Domokos neje) és elődei --- --- ---	77
Kovácsnay Samu (I. Erzsébet férje) --- --- --- ---	39
Kozma Teréz (II. István neje) és elődei --- --- --- ---	68— 69
*II. Laczi (László) (I. Vilmosé) --- --- --- ---	107
I. Lajos (III. Józsefé) --- --- --- ---	44
*II. Lajos (VI. Jánosé) --- --- --- ---	113
I. László (III. Józsefé) --- --- --- ---	43
*I. Loránd (II. Ferenczé) --- --- --- ---	126
*Lux Róza (I. Zoltán neje) és elődei --- --- --- ---	102, 127
Margitai Papp Mária (III. János neje) --- --- --- ---	47
Mátyus Mihály --- --- --- ---	22
Méhessy Sarolta (I. Elek neje) és elődei --- --- --- ---	81
*Mélík Ida (I. Vilmos neje) és elődei --- --- --- ---	106
Millner Anna (II. Ferencz 1. neje) és elődei --- --- ---	123
*Mischinger Anna (II. Ferencz 3. neje) és elődei --- --- ---	124
*Miss Lujza (I. Árpád neje) és elődei --- --- --- ---	110
*I. Mór (V. Jánosé) --- --- --- ---	114—115
*Nábroczky Jozefa (V. János 2. neje) és elődei --- --- ---	73
Nemes Minichreiter Joz. (II. Ferencz 2. neje) és elődei --- ---	124
Olasz Mária (I. József neje) --- --- --- ---	40
*Osváth Albert (I. Klaudia férje) és elődei --- --- --- ---	103
I. Paulina (IV. Jánosé) --- --- --- ---	82
*I. Péter (I. Jenőé) --- --- --- ---	122
I. Piroska (II. Istváné) --- --- --- ---	104
Rohonczy Zsigmond (I. Paulina férje) és családja --- --- ---	83
I. Rozália (II. Istváné) --- --- --- ---	82
I. Sámuel (III. Jánosé) --- --- --- ---	60
I. Sándor (III. Józsefé) --- --- --- ---	43— 44

	Lap
II. Sándor (I. Gézáé)	47
Sárkány Gizella (I. Jenő 1. neje)	121
*Simon Dezső (I. Gizella férje) és elődei	117
Somogyi András	22
*Szabó Lina (III. István neje) és elődei	96
*Szuppan Berta (II. Antal neje) és elődei	89
*I. Tibor (II. Ferenczé)	124
Toldy Mária (I. Sándor neje)	44
Tőke Vásárhelyi István (I. Zsófi férje)	39
Ungard Regina (IV. János neje)	48
Vajna Lidi (I. László neje)	43
Vass Juliánna (IV. József neje)	44
*I. Vilmos (V. Jánosé)	104—107
*I. Zoltán (I. Eleké)	126—127
I. Zsófi (I. Jánosé).....	39

